

brugel ● ●

DE BRUSSELSE REGULATOR VOOR ENERGIE

THEMATISCH VERSLAG 01

JAARVERSLAG 2017

De netwerken en het tarief voor
elektriciteit en aardgas in het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

THEMATISCH VERSLAG 01

JAARVERSLAG 2017

De netwerken en het tarief voor
elektriciteit en aardgas in het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Bekijk het jaarverslag online
<http://annual-report-2017.brugel.brussels>

Inhoudstafel

1 Inleiding	4
2 Werking van de elektriciteits- en gasmarkt	5
2.1 Markt van de energielevering	5
2.1.1 Monitoring van de markt	5
2.1.2 Controle van de leveringsvergunningen voor elektriciteit en gas	17
2.1.3 Invoer van een nieuw systeem voor gegevensuitwisseling tussen de DNB en de leveranciers: MIG6	18
2.1.4 Toepassing van de procedure voor de noodleverancier	20
2.2 Nieuwe dienstenmarkt	20
2.2.1 Zogenaemde 'alternatieve' mobiliteit	20
2.2.2 Flexibiliteit van de vraag	21
3 Evolutie van de elektriciteits- en gasnetten	23
3.1 De structuur van de elektriciteitsnetten	23
3.2 De structuur van het gasnet	24
3.3 De evolutie van het verbruik voor de elektriciteits- en gasnetten	26
3.4 De planning van de elektriciteits- en gasnetten	28
3.5 De kwaliteit van de bevoorrading op de elektriciteits- en gasnetten	29
3.6 De evolutie van de netten naar het smart grid	31
3.7 Conversie van het gasnet: overgang van arm naar rijk gas	32
3.8 Omzetting en implementatie van de Europese netcodes	35
4 Ontwikkeling van specifieke netten	36
4.1 De tractie- en stationsnetten	36
4.2 Het openbaar verlichtingsnet	36
5 Follow-up van de evolutie van de prijzen en controle van de tarieven	38
5.1 Ontleding van de factuur	38
5.1.1 Elektriciteit	38
5.1.2 Gas	39
5.2 Evolutie van de factuur van de huishoudelijke verbruikers	40
5.2.1 Elektriciteit	40
5.2.2 Gas	42

5.3	Analyse van de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor de professionele afnemers	45	6	Evolutie sociale levering – gas	8
5.3.1	Elektriciteit	45	7	Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier – elektriciteit	9
5.3.2	Gas	46	8	Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier – gas	10
5.4	De distributietarieven 2017-2018	47	9	Evolutie HHI en C3	12
5.4.1	Distributie van elektriciteit	47	10	Evolutie HHI	13
5.4.2	Distributie van gas	49	11	Evolutie Switching	16
6	De distributietarieven	51	12	Naar een multi-energiedienstenmarkt	18
6.1	Reguleringskader	51	13	Principe van de bevoorrading van consumenten in het BHG	23
6.2	Belangrijkste activiteiten in 2017	51	14	Weergave van de GOS	24
6.2.1	De tariefaanpassingen	51	15	Gasbevoorradingssysteem van het BHG	25
6.2.2	Controle van de regulatorische saldi 2016	51	16	Evolutie van de gedistribueerde elektriciteit	26
6.2.3	Specifieke tariefvoorstellen	52	17	Evolutie van het aantal elektriciteitsgebruikers (actieve leveringspunten)	27
6.2.4	Transversale analyses	52	18	Evolutie van het aantal gasgebruikers (actieve leveringspunten)	27
7	Conclusies	55	19	Evolutie van het gedistribueerde gas	28
TABELLEN			20	Evolutie van de niet-beschikbaarheid en de onderbrekingsfrequentie voor de gebruikers van het elektriciteitsdistributienet	29
1	Evolutie van de marktaandelen	9	21	Evolutie van de gemiddelde niet-beschikbaarheid voor gebruikers van het gasdistributienet	30
2	Gevolgde scenario's in het kader van de analyse van de activiteit van verandering van leverancier	14	22	Ontleding van de elektriciteitsfactuur van een mediane afnemer - december 2017	38
3	Lijst van de houders van de leveringsvergunningen	17	23	Ontleding van de elektriciteitsfactuur van een kleine professionele klant - december 2017	39
4	Evolutie van de vrijheidsgraad elektriciteit	41	24	Ontleding van de gasfactuur van een mediane afnemer - december 2017	39
5	Evolutie van het specifiek sociaal tarief	42	25	Ontleding van de gasfactuur van de kleine professionele klant - december 2017	39
6	Evolutie van de vrijheidsgraad gas	43	26	Prijzevolutie voor de mediane klant – 2.036 kWh	40
7	Evolutie van het specifiek sociaal tarief berekend door de federale regulator voor gas	44	27	Vergelijking van de elektriciteitsfactuur van een mediane Brusselse klant – 2036 kWh - voor het goedkoopste aanbod en het standaardaanbod	41
FIGUREN			28	Evolutie van de jaarlijkse kostprijs van het sociaal tarief voor meerdere verbruikerstypes - elektriciteit	42
1	Evolutie van het elektriciteitsverbruik	5	29	Prijzevolutie voor de gemiddelde afnemer - 12.728 kWh	43
2	Evolutie van de leveringspunten - elektriciteit	6	30	Evolutie jaarfactuur gas van een mediane Brusselse afnemer - 12.728 kWh	44
3	Evolutie van de sociale levering - elektriciteit	6	31	Evolutie van de jaarlijkse kostprijs van het sociaal tarief voor meerdere verbruikerstypes – gas	45
4	Evolutie van de verbruikspunten voor aardgas	7	32	Evolutie van de prijs elektriciteit all-in - professionele afnemers AMR en MMR	46
5	Evolutie van de leveringspunten - gas	7	33	Evolutie van de prijs all-in - professionele afnemers AMR en MMR	47
			34	Uitsplitsing distributietarief - elektriciteit - 2017	47
			35	Uitsplitsing distributietarief - gas - 12.728 kWh – December 2016	49

1 Inleiding

In dit verslag gaat BRUGEL in op de evolutie van de energiemarkt en de voornaamste acties die in 2017 zijn gerealiseerd in het kader van haar opdracht van toezicht en controle op de gewestelijke elektriciteits- en gasmarkt. Het gaat in het bijzonder om de opvolging van de evolutie van de marktwerking (toegang van nieuwe leveranciers tot de markt, verdeling van marktaandelen enz.), de ontwikkeling van de elektriciteits- en gasnetten (evolutie en planning), de specifieke netten (openbare verlichting en spoor- en stationsnetten), de follow-up van de energieprijzen en de controle van de tarieven. Dit gedeelte van het verslag is daarom ingedeeld in vijf hoofdstukken.

Het eerste hoofdstuk is gewijd aan de evolutie van de werking van de elektriciteits- en gasmarkt. Deze evolutie werd gemeten aan de hand van een geheel van indicatoren dat BRUGEL gebruikt om toezicht te houden op de toegang tot de netten (actieve leveranciers, toegangspunten enz.) en de dynamiek van de markt (meer bepaald de verandering van leverancier en de evolutie van de marktaandelen). In dit hoofdstuk werpt BRUGEL ook licht op de door de diverse partijen ondernomen acties om de werking van de energiemarkt te verbeteren (voorbereidende werken voor de invoer van een nieuwe MIG of de procedure voor de noodleverancier) en voor de invoer van de nieuwe dienstenmarkt (flexibiliteit van de aanvraag, alternatieve mobiliteit).

Het tweede hoofdstuk beschrijft de follow-up en de controle van de ontwikkeling van de elektriciteits- en gasnetten op het niveau van de planning en de kwaliteit van de energiedistributie. In dit hoofdstuk worden bovendien de (huidige en toekomstige) ontwikkelingen van de elektriciteits- en gasnetten op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorgesteld. Het derde hoofdstuk beschrijft de follow-up van de evolutie van specifieke netten zoals het openbare verlichtingsnet en de spoor- en stationsnetten.

Het vierde en vijfde hoofdstuk sluiten dit verslag af met de follow-up van de evolutie van de energieprijzen voor huishoudelijke en professionele klanten, en hun impact op de concurrentie tussen de spelers die op de Brusselse energiemarkt actief zijn. Deze hoofdstukken beschrijven ook de follow-up van de tariefmethodologieën en de controle van de saldi en presenteren transversale analyses in verband met deze thematiek.

Aan het einde van dit verslag worden conclusies gepresenteerd in verband met de vijf hoofdstukken, waarbij de voornaamste aandachtspunten inzake de werking van de markt en de ontwikkeling van de elektriciteits- en gasnetten op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in herinnering worden gebracht.

2 Werking van de elektriciteits- en gasmarkt

2.1 Markt van de energielevering

2.1.1 Monitoring van de markt

In de loop van het volledige jaar 2017 heeft BRUGEL gewerkt aan de herziening en verbetering van de reporting inzake de marktgegevens. Sinds de vrijmaking en de oprichting van de regulator maakt BRUGEL gebruik van reportingtools die worden bijgewerkt naargelang de evolutie van de behoeften en de feedback, zonder herziening van het reportingmodel in zijn geheel. Dit betekent dat deze tools grondig moesten worden herzien om aan te sluiten bij de huidige en toekomstige behoeften, vooral als het gaat om de noodzaak om frequenter bijgewerkte informatie aan het grote publiek ter beschikking te stellen.

Bovendien wilde BRUGEL deelnemen aan het project van het Gewest voor de terbeschikkingstelling van gegevens en trad dus toe tot het Brusselse gewestelijke portaal: Open Data.

In termen van publicaties is het resultaat voortaan beschikbaar op de site van BRUGEL en op de Open Data-portaalsite¹. Het gaat daarbij voornamelijk om marktgerichte gegevens (marktaandeel, switchpercentages enz.) en om sociaal gerichte gegevens (afsluitingen enz.). Geïnteresseerden hebben voortaan toegang tot deze gegevens in diverse formaten, waaronder weergave en export van de brongegevens via de tool Power BI².

De implementatie van deze nieuwe aanpak verzekert de gegevensintegriteit en vermijdt tegenstrijdigheden tussen de verslagen afkomstig uit de nieuwe database en die in het verleden zijn gecommuniceerd.

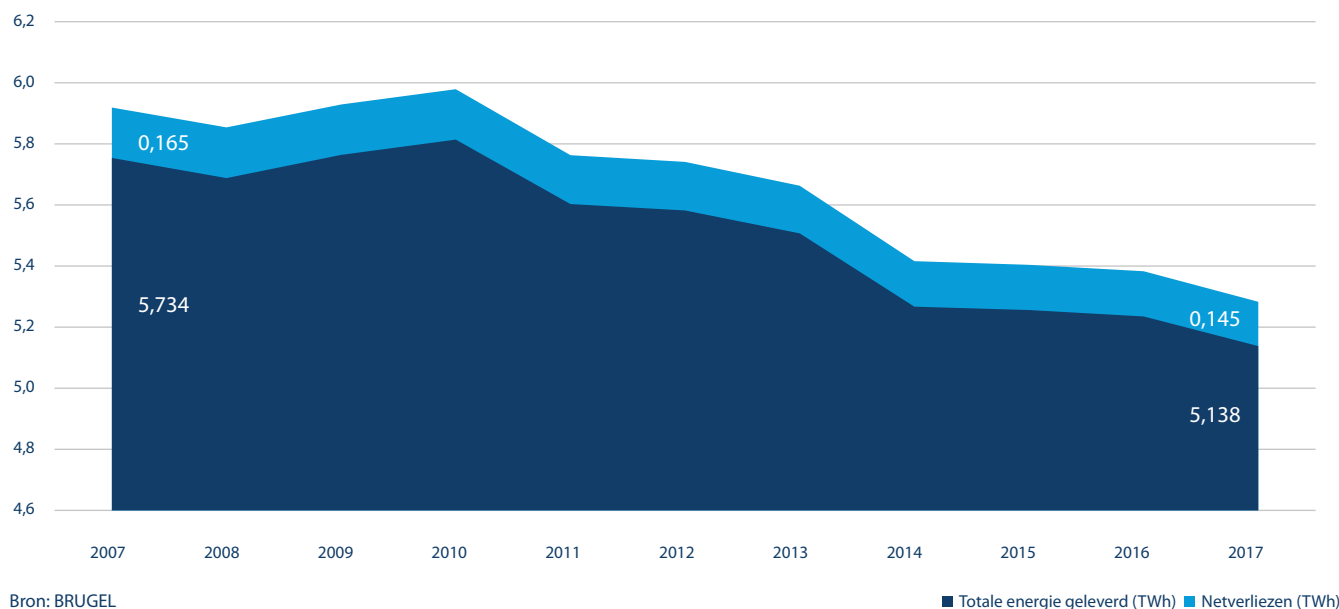
2.1.1.1 Toegangspunten en geleverde energie

2.1.1.1.1 Elektriciteit

In 2017 bedroeg de totale hoeveelheid elektrische energie die door alle leveranciers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd geleverd 5,138 TWh (excl. verliezen in het elektriciteitsnet, die uitkwamen op 0,145 TWh). We stellen een algemene neerwaartse trend vast voor wat het elektriciteitsverbruik betreft; een daling van ongeveer 11% over de voorbije 11 jaar.

Voor wat het aantal actieve leveringspunten voor elektriciteit in het Brussels Gewest betreft, stellen we een continue stijging vast over de voorbije 11 jaar. Deze stijging valt te verklaren uit de typische evolutie in stedelijke omgevingen. Op 31 december 2017 bedroeg de stijging van het aantal leveringspunten 8,9% in vergelijking met de op 31 december 2007 geobserveerde situatie.

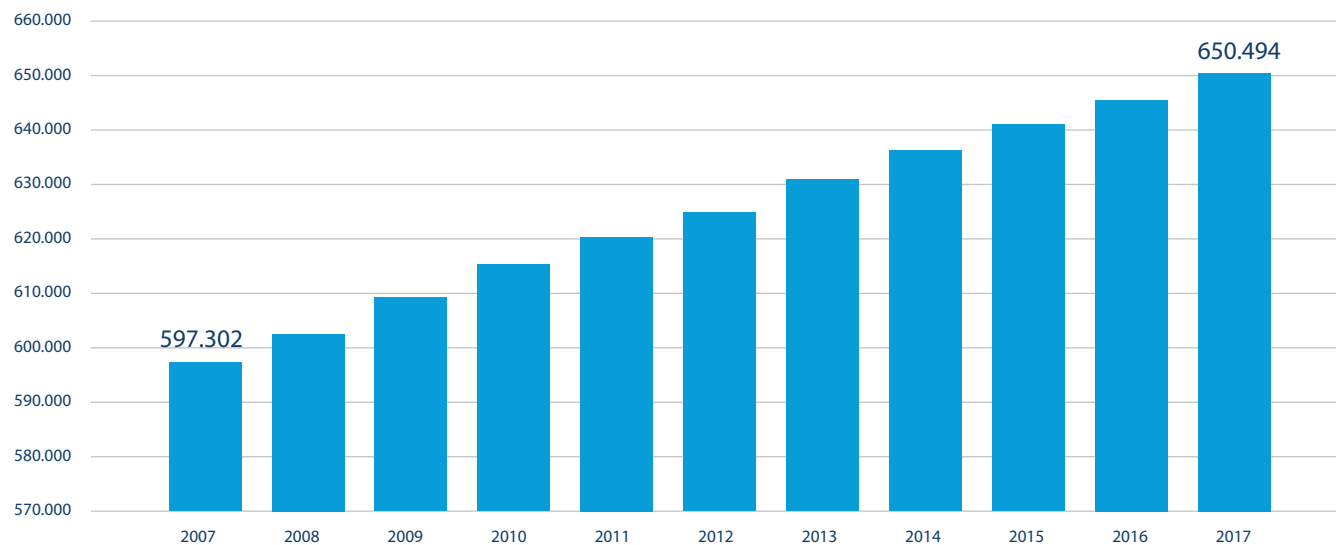
Figuur1: Evolutie van het elektriciteitsverbruik

¹ <http://opendatastore.brussels.nl/organization/brugel>

² Power BI is een pakket van Microsoft met tools voor gegevensanalyse en informatie-uitwisseling

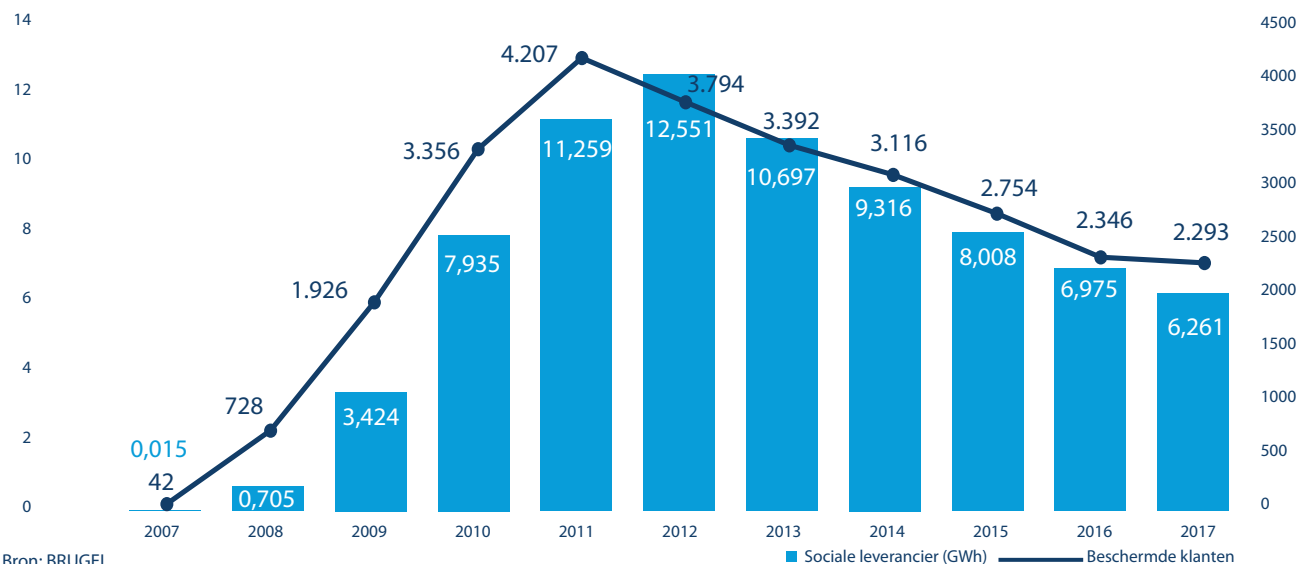
Figuur 2: Evolutie van de leveringspunten - elektriciteit

Bron: BRUGEL

SIBELGA heeft als noodleverancier 6,26 GWh elektriciteit geleverd aan de beschermde klanten en de winterklanten. We stellen een constante daling vast sinds 2012, die wordt geconcretiseerd in een daling van 50,12% in 2017 in vergelijking met het niveau in 2012.

Figuur 3: Evolutie van de sociale levering - elektriciteit

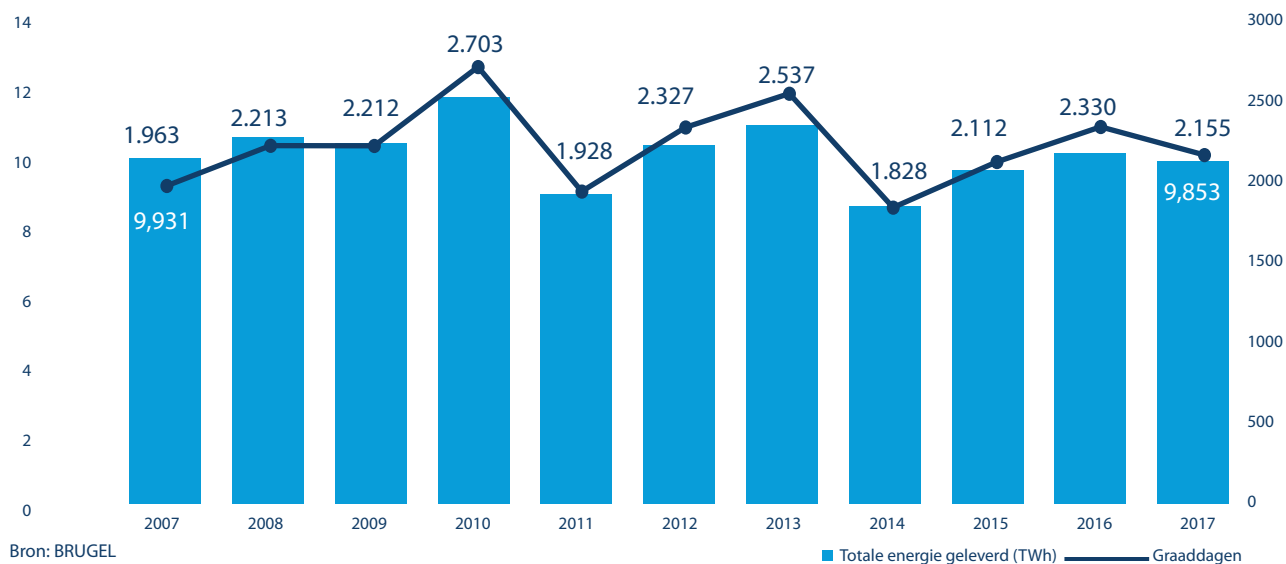
Bron: BRUGEL

2.1.1.1.2 Gas

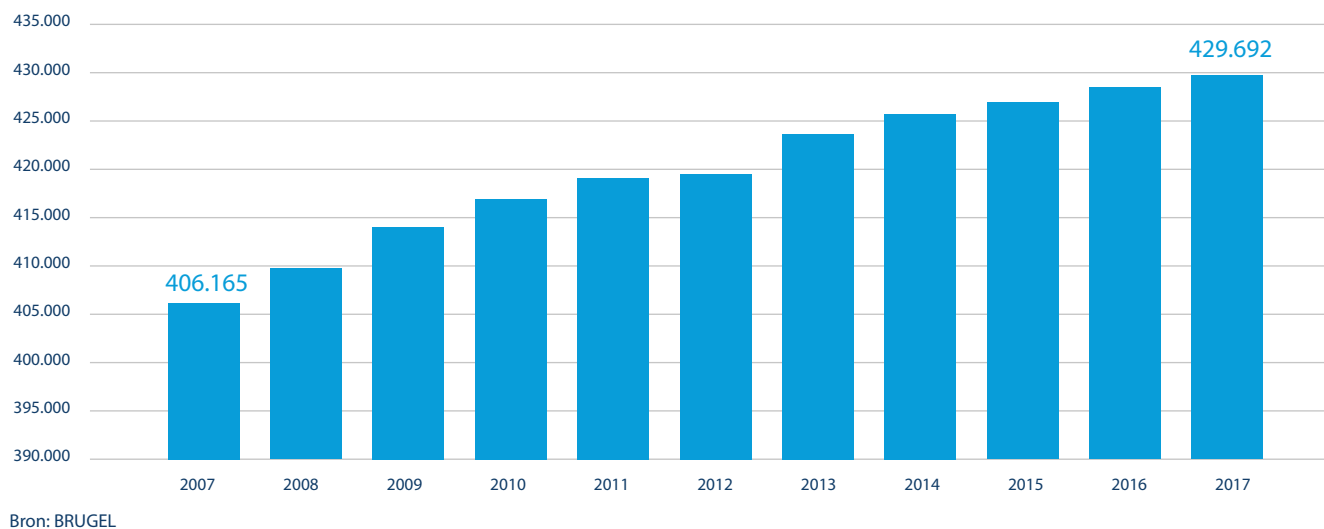
In 2017 leverden alle leveranciers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen 9,853 TWh gas. De evolutie van de hoeveelheden geleverd aardgas in het Brussels Gewest hangt rechtstreeks samen met de evolutie van de graaddagen³, die de weersomstandigheden weergeven. Dit komt voort uit het feit dat het grootste deel van het gasverbruik in het Brussels Gewest huishoudelijk van aard is en dus gevoelig is voor de weersomstandigheden, want gas wordt hoofdzakelijk gebruikt om de woningen te verwarmen.

Zoals ook voor elektriciteit werd vastgesteld, volgt het totaal aantal actieve gasleveringspunten in het Brussels Gewest een opwaartse trend die kenmerkend is voor stedelijke omgevingen. Op 31 december 2017 bedroeg de stijging van het aantal leveringspunten 5,8% in vergelijking met de op 31 december 2007 geobserveerde situatie.

Figuur 4: Evolutie van de verbruikspunten voor aardgas

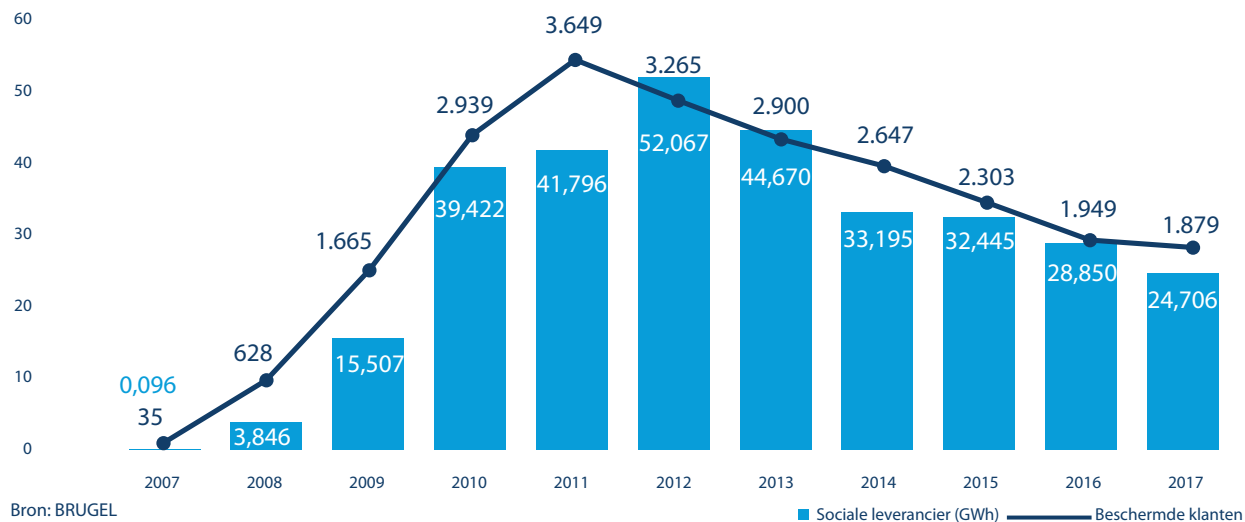
Figuur 5: Evolutie van de leveringspunten - gas

³ De graaddagen geven een beeld van het gemiddelde profiel van de verwarmingsbehoeften van een woning in België. De graaddagen die door de aardgassector in België worden gehanteerd, zijn gelijk aan het verschil tussen 16,5 °C en de gemiddelde temperatuur, zoals berekend door het KMI in Ukkel.

SIBELGA heeft in de hoedanigheid van noodleverancier 24,706 GWh aardgas geleverd aan beschermde klanten en winterklanten. Net als voor elektriciteit stellen we sinds 2011 een constante daling vast van het aantal door SIBELGA bevoorradde klanten en dus ook van de hoeveelheid geleverd gas. De daling van de door SIBELGA geleverde volumes is in 2017 52,55% in vergelijking met het niveau in 2012.

Figuur 6: Evolutie sociale levering – gas

Bron: BRUGEL

2.1.1.2 Marktaandeel

Als informatieverstrekker inzake de markttoestand en als controleur van de goede werking daarvan publiceert BRUGEL informatie over de markt, bijvoorbeeld over de marktaandelen. Zoals hierboven vermeld, worden in het kader van de nieuwe aanpak die in 2017 is gelanceerd en die is gericht op een verbetering van de toegankelijkheid van de gegevens, driemaandelijkse en maandelijkse verslagen gepubliceerd. Deze verslagen zijn gebaseerd op de maandelijkse door de netbeheerders SIBELGA en ELIA overgebrachte gegevens⁴, evenals op die van de standaardleverancier.

Voor wat deze derde speler betreft, bepaalt artikel 20 van de Elektriciteitsordonnantie dat een standaardleverancier moet worden aangewezen die klanten bevoorradt die op de datum waarop ze in aanmerking komen en ten laatste op 1 januari 2007, geen leverancier hebben gekozen.

Sinds 2 januari 2007 voor de huishoudelijke klanten en sinds 4 juli 2004 voor de professionele klanten is de leverancier ELECTRABEL CUSTOMER SOLUTIONS (sinds 1 januari 2016 ELECTRABEL genaamd) aangewezen als standaardleverancier⁵ teneinde de continue bevoorrading te verzekeren voor klanten die nog altijd geen contract met een leverancier naar keuze hebben getekend.

2.1.1.2.1 Marktaandeel – Toptrio – Evolutie 2017 in vergelijking met 2016

Net als in het jaar 2016 vormen ENGIE (Electrabel), EDF Luminus en Lampiris het toptrio voor de levering van gas en elektriciteit. Over het geheel genomen is Lampiris voor zowel elektriciteit als voor gas de leverancier die zijn marktaandeel in dit toptrio het sterkst heeft zien toenemen.

⁴ De ordonnanties bepalen dat alleen de gegevens afkomstig van hun toegangsregisters geldig zijn.

⁵ Op 14 december 2006 vaardigde de regering een besluit uit waarin de aanstelling van Electrabel Customer Solutions als standaardleverancier werd goedgekeurd.

Tabel1: Evolutie van de marktaandeelen

Top 3 leveranciers	Elektriciteit		Gas	
	In volume	Leveringspunten	In volume	Leveringspunten
ENGIE	57,06% (↓4,28%)	66,12% (↓0,71%)	57,60% (↑0,85%)	65,38% (↓0,18%)
EDF Luminus	16,39% (↑0,02%)	11,90% (↓0,28%)	11,52% (↑0,61%)	12,47% (↓0,63%)
Lampiris	13,11% (↑2,53%)	15,69% (↑1,11%)	17,08% (↑2,10%)	15,69% (↑2,76%)

Bron: BRUGEL

2.1.1.2.2 Marktaandeel – Historische leverancier

Figuur 7 - Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier – elektriciteit

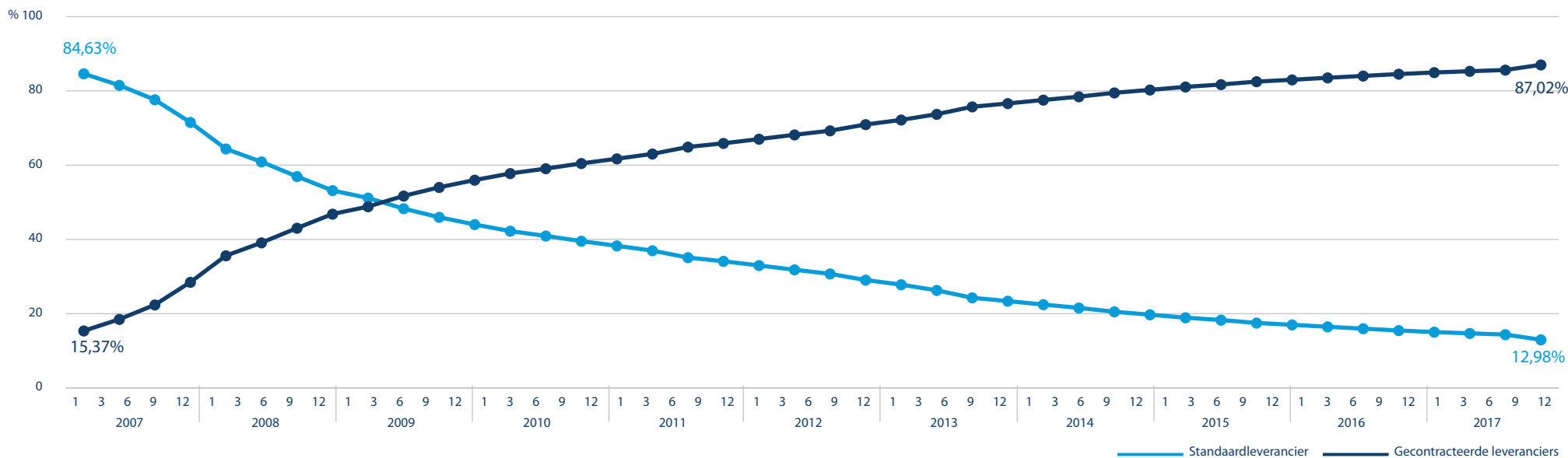
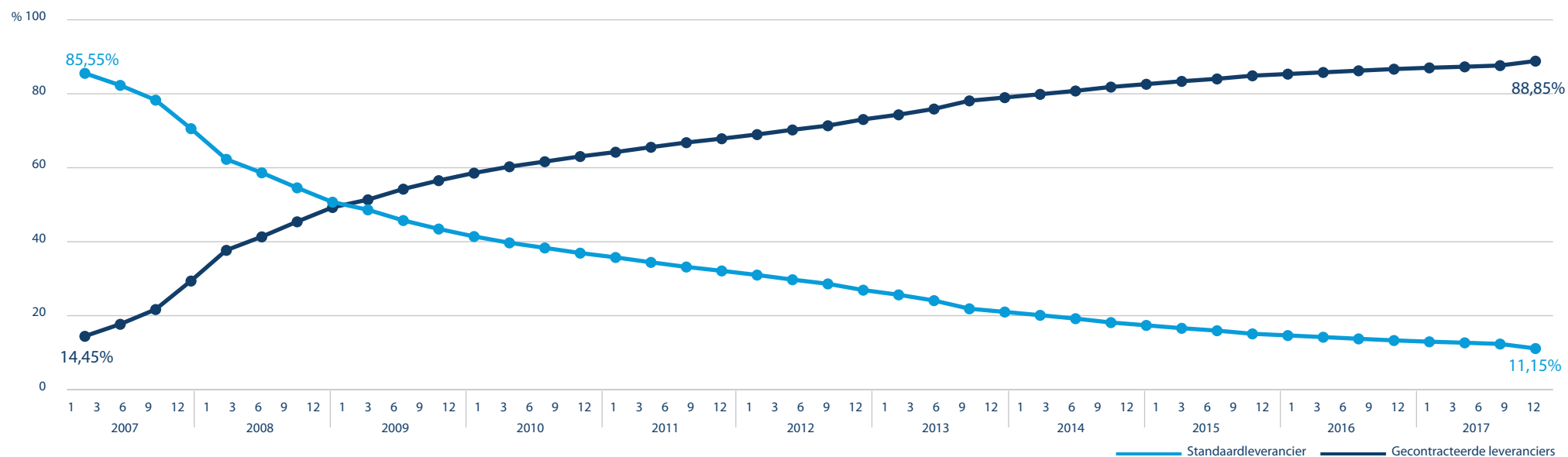

Figure 8 - Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier – gas

De marktaandelen van de enige standaardleverancier dalen dus voortdurend. We wijzen erop dat op 31 december 2017 slechts 12,98% van de huishoudelijke elektriciteitsklanten en 11,15% van de huishoudelijke gasklanten nog altijd door de standaardleverancier werd bevoorrad.

Deze cijfers laten duidelijk zien dat het marktaandeel van de standaardleverancier steeds kleiner wordt. Daarom nodigt BRUGEL de wetgever, net als in eerdere jaarverslagen, uit tot reflectie over het belang van het behoud van deze notie van standaardleverancier.

2.1.1.2.3 Evolutie van de concentratie van de markten

Economisch gezien wordt de concentratie van de markten vaak via verschillende indicatoren gemeten. De indicatoren die gebruikt worden in het kader van de elektriciteits- en gasmarkt, zijn de Herfindahl-Hirschmann-index (HHI⁶) en de C3-concentratie-index⁷. Die meten de concentratie in termen van het aantal actieve spelers inzake de energielevering en hun respectieve marktaandelen.

In de context van dit jaarverslag observeren we deze indices in functie van het aantal leveringspunten in de portefeuille van de marktspeilers. En meer in het algemeen geldt dat hoe hoger de HHI en de C3 zijn, hoe meer de markt geconcentreerd is.

6 De HHI-index wordt berekend door het kwadraat van de marktaandelen van alle ondernemingen binnen de betreffende sector op te tellen. Deze index daalt wanneer het aantal firma's dat op de markt actief is, toeneemt, en andersom. De index stijgt ook wanneer de markt asymmetrischer wordt, en andersom. We beschouwen een markt als concurrentieel wanneer de HHI-index gelijk aan of lager is dan 2000.

7 De concentratie-indicator C3 geeft het gecumuleerde marktaandeel van de drie grootste leveranciers weer.

Onderstaande tabellen geven deze indicatoren weer voor de verschillende soorten klanten.

Gezien de dominantie van het huishoudelijke segment, stellen we vast dat de leveringsactiviteit in de huishoudelijke sector de marktendens bepaalt. Zowel voor elektriciteit als voor gas zijn de evolutiecurven van beide voor de volledige markt (alle klanten meegerekend) sterk gecorreleerd aan de curven van beide indices voor het huishoudelijke segment.

Voor de HHI-index stellen we voor zowel elektriciteit als gas vast dat er sinds de vrijmaking tot 2017 sprake is van een neerwaartse tendens. Voor het huishoudelijke segment zien we dat de daling van de concentratie tussen 2011 en 2014 sterker was, dat die sindsdien relatief weinig afneemt en dat ze geneigd is zich te stabiliseren rond 4700, zowel voor elektriciteit als voor gas.

Voor wat de HHI-index voor het professionele segment betreft, zowel voor elektriciteit als voor gas, merken we sinds de vrijmaking eveneens een significante daling op, met een stabilisatie rond 4300 vanaf het jaar 2013. Toch stellen we vast dat voor gas het in 2017 voor het AMR-segment bereikte niveau zeer dicht bij de symbolische grens van 2000 uitkomt.

De concentratie-indicator C3 toont een zeer trage neerwaartse evolutie sinds de vrijmaking, waarbij de drie grootste spelers nog altijd meer dan 90% van het marktaandeel concentreren, zowel voor elektriciteit als voor gas. Toch moet erop worden gewezen dat de situatie er voor de professionele segmenten enigszins anders uitziet:

daar stellen we in 2017 voor elektriciteit een niveau van respectievelijk 79% en 87% vast voor AMR- en MMR-klanten. Voor gas werd in 2017 een niveau van respectievelijk 72% en 80% behaald voor AMR- en MMR-klanten.

Wat we in ieder geval kunnen constateren, is dat de concentratie op de Brusselse markt relatief lager is voor gas dan voor elektriciteit en dat de bereikte niveaus nog hoger liggen dan op wat theoretisch een concurrentiële markt zou worden genoemd. In de andere gewesten zijn de geobserveerde niveaus lager. In het Vlaams Gewest liggen deze niveaus zeer dicht bij de symbolische drempel van 2000.

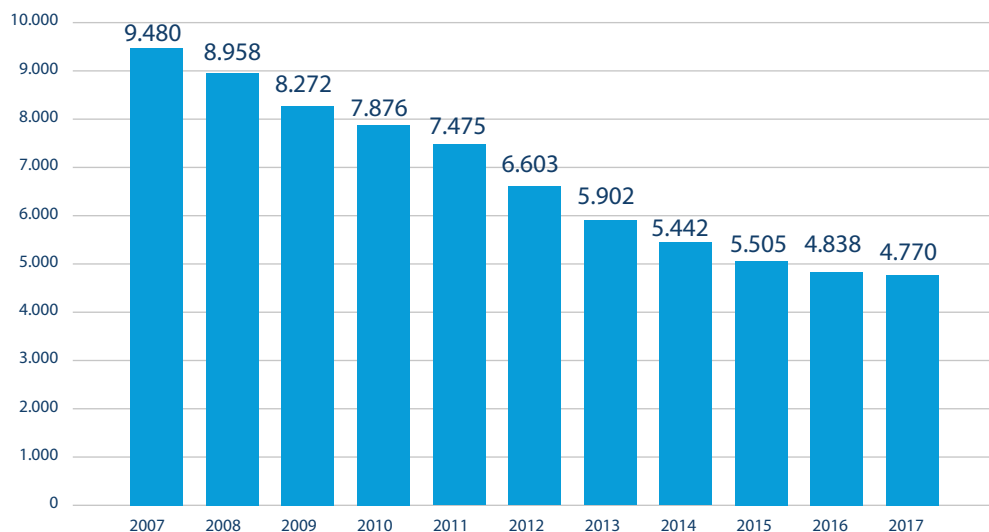
Toch moet hier niet uit worden geconcludeerd dat de concurrentie op de markt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest minder sterk is dan die in de andere gewesten. We herinneren eraan dat elke vergelijkende analyse van de marktaandelen van de drie grootste leveranciers in België rekening moet houden met het feit dat er, anders dan in de andere gewesten, sinds 2007 slechts één standaardleverancier actief is. Bovendien moet worden benadrukt dat een sterke concentratie op de markten niet noodzakelijkerwijs impliceert dat er sprake is van een gebrek aan concurrentie. Het is daarom aanbevolen de in deze sectie uiteengezette informatie te gebruiken als input naast andere input om het concurrentiepeil en de goede werking van de energiemarkt te analyseren. In deze context vormt de analyse van de dynamiek van de verandering van leverancier die in de volgende sectie wordt behandeld, een waardevolle aanvulling.

Zo zou de impact van de koerswijziging van EDF Luminus (die in het volgende deel wordt behandeld), die het totale aantal veranderingen van leverancier (supplier switch en combined switch) beduidend doet afnemen, gevolgen kunnen hebben voor de HHI- en de C3-indexen. De inactiviteit van EDF Luminus, gecombineerd met een mogelijke niet-vernieuwing van bepaalde contracten die ten einde lopen, zou tot de herverdeling kunnen leiden van een niet te verwaarlozen gedeelte van de portefeuille van EDF Luminus naar andere leveranciers.

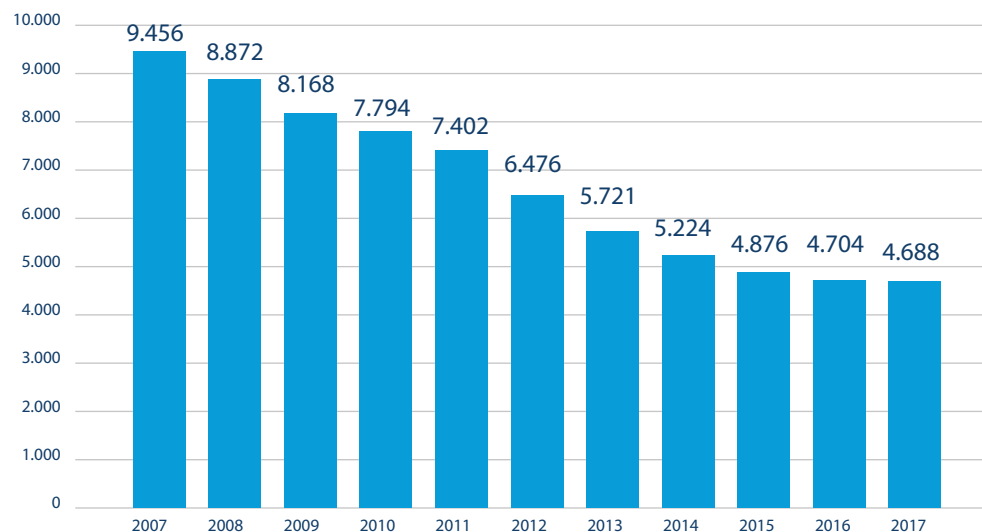
Deze herverdeling zou een positieve impact op de HHI- en C3-indexen en dus ook op de markt kunnen hebben indien de portefeuille voornamelijk zou worden overgenomen door andere leveranciers dan Electrabel en Lampiris (de twee leveranciers die samen met EDF Luminus de top drie vormen). Maar vanwege de structurele zwakten van de Brusselse residentiële markt, die het aantal voor de Brusselse residentiële afnemers interessante aanbiedingen beperken zodat het aantal leveranciers die echt op de residentiële markt actief zijn klein blijft, zullen we in 2018 en de volgende jaren zeer waarschijnlijk een veeleer negatieve weerslag op de HHI- en de C3-indexen zien.

Figuur 9 - Evolutie HHI en C3

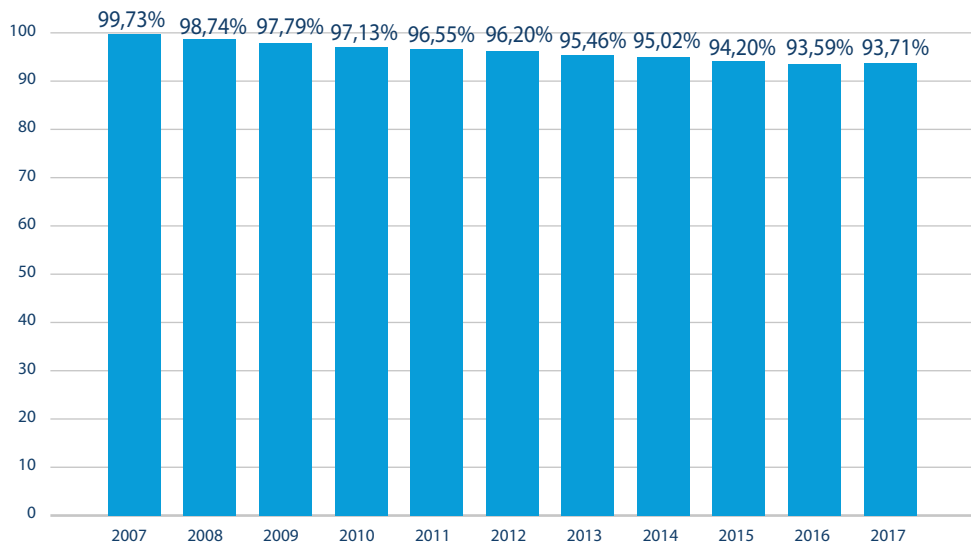
Evolutie HHI index Elektriciteit - Alle klantentypes samen

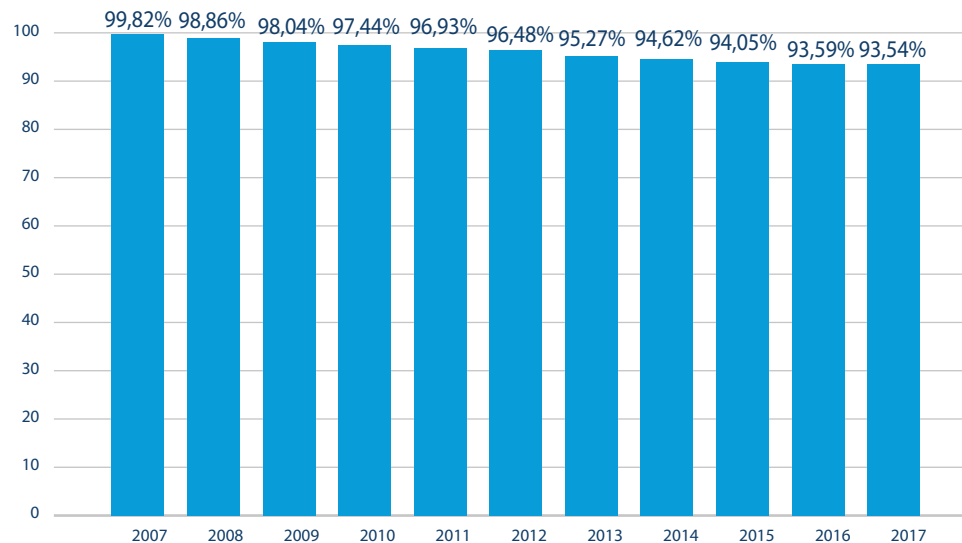
Evolutie HHI index Gas - Alle klantentypes samen

Evolutie C3 index Elektriciteit - Alle klantentypes samen

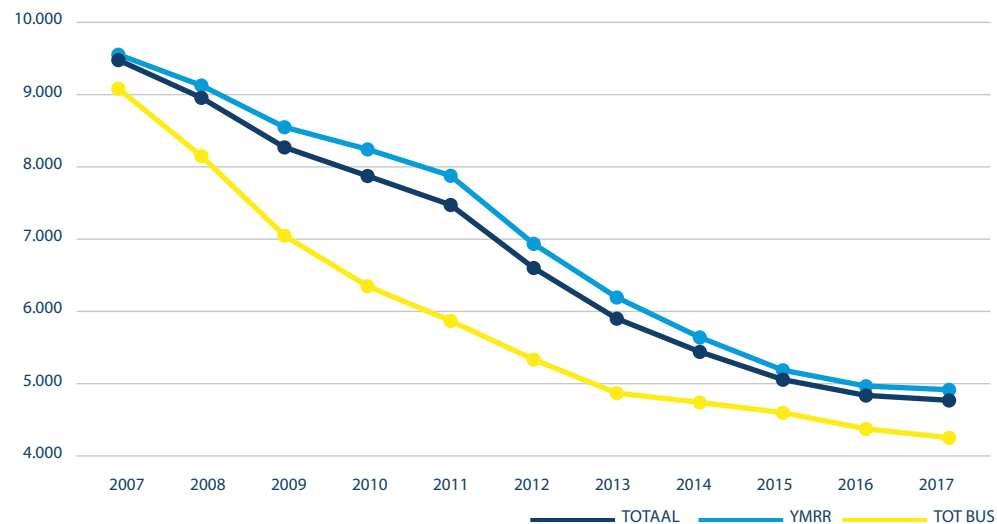
Evolutie C3 index Gas - Alle klantentypes samen

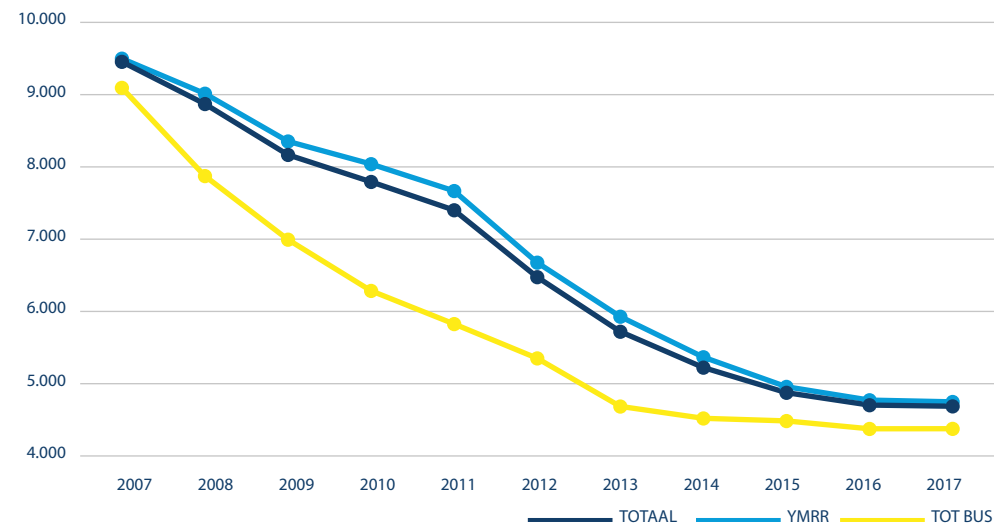
Bron: BRUGEL

Figuur 10 - Evolutie HHI

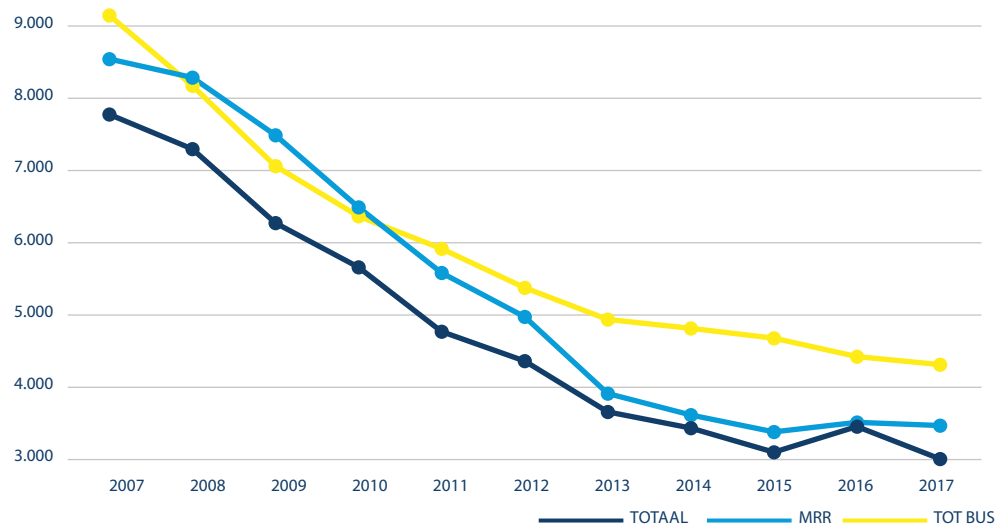
Evolutie HHI index Elektriciteit

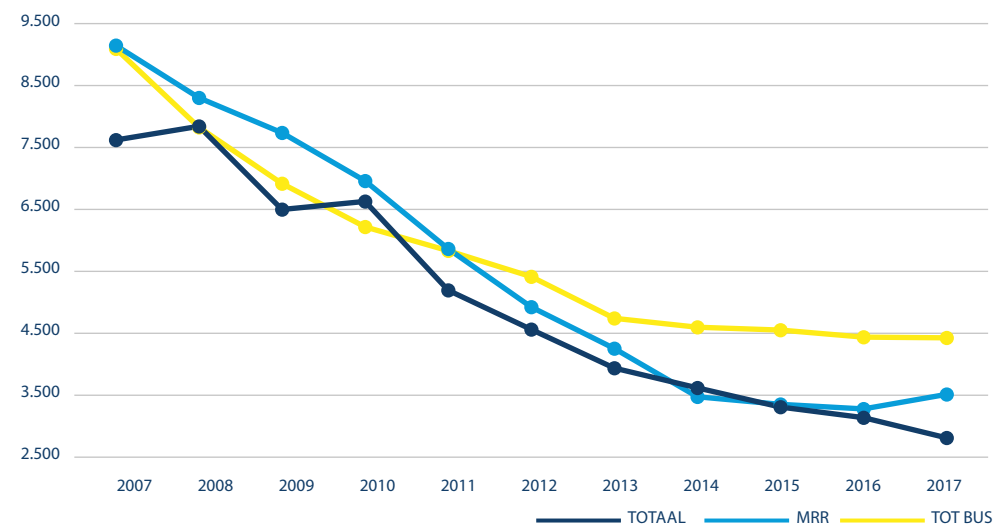
Evolutie HHI index Gas

Evolutie HHI index Elektriciteit - Professionele klanten

Evolutie HHI index Gas - Professionele klanten

Bron: BRUGEL

2.1.1.3 Evolutie van de 'switching'

In het kader van haar marktanalyse volgt BRUGEL in het bijzonder de indicatoren van bepaalde marktprocessen die het activiteitsniveau van de Brusselse leveranciers en verbruikers weergeven, zoals de 'supplier switches' en de 'combined switches' (zie tabel 2). We wijzen erop dat de heronderhandeling van een contract zonder verandering van leverancier niet als een switch wordt beschouwd.

Tabel 2 - Gevolgde scenario's in het kader van de analyse van de activiteit van verandering van leverancier

Naam van het scenario	Beschrijving
Supplier Switch	Scenario dat bij de distributienetbeheerder wordt toegepast wanneer een klant van leverancier verandert. De wetteksten bepalen dat een leverancierswijziging effectief moet zijn ten laatste 21 dagen nadat de nieuwe leverancier de nodige stappen heeft gezet. Deze indicator geeft het duidelijkst weer dat een klant bewust van leverancier is gewijzigd, dat wil zeggen door naar informatie te zoeken en de leveranciers met elkaar te vergelijken.
Combined Switch	Scenario dat bij de distributienetbeheerder wordt toegepast wanneer een klant zijn intrek neemt op een leveringspunt en een andere leverancier kiest dan degene die aanvankelijk actief was op het leveringspunt, zonder dat de meter in de tussentijd wordt afgesloten.

Bron: BRUGEL

De afbeeldingen hierna tonen de evolutie over tien jaar van de processen voor de verandering van leverancier. In zekere mate geven ze de dynamiek van de detailmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest weer.

2.1.1.3.1 Op het niveau van de huishoudelijke afnemers

De afbeeldingen betreffende het huishoudelijke gas- en elektriciteitssegment wijzen op een gelijkaardige evolutie, zowel voor de indicator 'supplier switch' als voor de indicator 'combined switch'. Deze gelijkaardigheid kan voornamelijk worden verklaard op basis van twee hoofdkenmerken.

Het eerste kenmerk is inherent aan de Brusselse markt zelf, namelijk een zeer sterke penetratiegraad voor gas. In de meeste gevallen maakt de Brusselse huishoudelijke klant gebruik van elektriciteit en gas voor zijn huishoudelijke behoeften.

Het tweede kenmerk berust in het feit dat de financiële voordelen van een leverancierswijziging voor gas aanzienlijk hoger kunnen uitvallen dan die van een elektriciteitsleverancier. Gas zou daarom voor een klant de voornaamste trigger kunnen zijn om van leverancier te veranderen. Gezien het feit dat de huishoudelijke klant die een gasleveringspunt heeft, noodzakelijkerwijs ook een leveringspunt voor elektriciteit heeft en dat de meeste huishoudelijke klanten met het oog op een eenvoudige levering en betaling kiezen voor een enkele energiefactuur, zal een verandering van gasleverancier vaak ook een verandering van elektriciteitsleverancier met zich brengen.

De afbeeldingen betreffende het huishoudelijke segment voor gas en elektriciteit laten een opwaartse tendens zien sinds de vrijmaking tot in 2016, gevolgd door een daling in 2017. De opwaartse tendens hangt samen met meerdere factoren. We noemen met name de verschillende wijzigingen aan de federale wetgeving, de terbeschikkingstelling van een nieuwe, performante tariefvergelijker en de federale en gewestelijke communicatiecampagnes van 2012, die een belangrijke rol binnen de marktdynamiek zijn blijven spelen. De impact van deze factoren is in de jaren nadien in zekere mate zichtbaar gebleven, want de gemiddeld bereikte niveaus vertonen deze opwaartse trend tot in 2016.

Voor wat de intensiteitsdaling betreft die in 2017 voor het eerst in aanzienlijke mate kon worden waargenomen: deze hangt samen met de wijziging van de groeistrategie van EDF Luminus nadat op de Brusselse huishoudelijke markt structurele struikelblokken waren aangetroffen. Deze speler was van 2013 tot 2017 de grootste bijdrager in volume voor de activiteit leverancierswijzigingen. Toch is bij deze speler een daling van 7% (van 2015 tot 2016) en 41% (van 2016 tot 2017) te zien voor het volume leverancierswijzigingen, voor gas en elektriciteit samen. Overigens kondigde EDF Luminus begin 2018 aan de actieve acquisitie van Brusselse huishoudelijke klanten te staken, waardoor het toch al sterk beperkte aantal leveranciers dat in het Brusselse huishoudelijke segment actief is, verder afneemt.

Er moet aan worden herinnerd dat BRUGEL de beleidsmakers al enkele jaren wijst op een aantal zwakke plekken in de gewestelijke huishoudelijke energiemarkt en daarbij mogelijke oplossingen schetst. Het gebrek aan interesse van deze grote speler op de Brusselse huishoudelijke markt is een extra element dat deze vaststellingen onderbouwt. BRUGEL herhaalt daarom haar oproep aan de beleidsmakers om het Brusselse model aan te passen, zoals reeds is voorgesteld in verschillende studies en adviezen van BRUGEL.

2.1.1.3.2 Op het niveau van de professionele afnemers

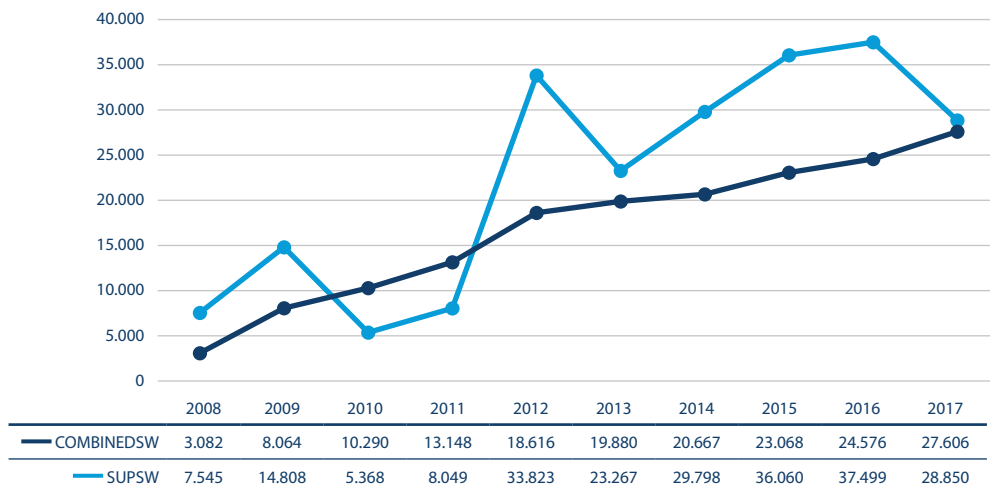
De eerste vaststelling is eveneens dat, net als voor het huishoudelijke segment, de afbeeldingen betreffende het professionele segment voor gas en elektriciteit overeenkomsten vertonen. Wel is dit voor de 'supplier switch' in mindere mate het geval. Het kleine verschil met betrekking tot het huishoudelijke segment zou kunnen voortkomen uit het feit dat de professionele klanten, gezien de financiële uitdagingen en het feit dat ze waarschijnlijk over personeel beschikken dat zich kan bezighouden met de aspecten in verband met de energiefacturen, per energievectorendere beslissingen kunnen nemen.

Net als in het huishoudelijke segment stellen we een opwaartse tendens vast vanaf de vrijmaking tot in 2017, met een bijzondere piek in 2012 en in 2017. Deze algemene opwaartse tendens kan op dezelfde wijze worden verklaard als voor het huishoudelijke segment, dat wil zeggen de diverse wijzigingen die aan de federale wetgeving werden aangebracht, de terbeschikkingstelling van een nieuwe, performante tariefvergelijker en de federale en gewestelijke communicatiecampagnes van 2012.

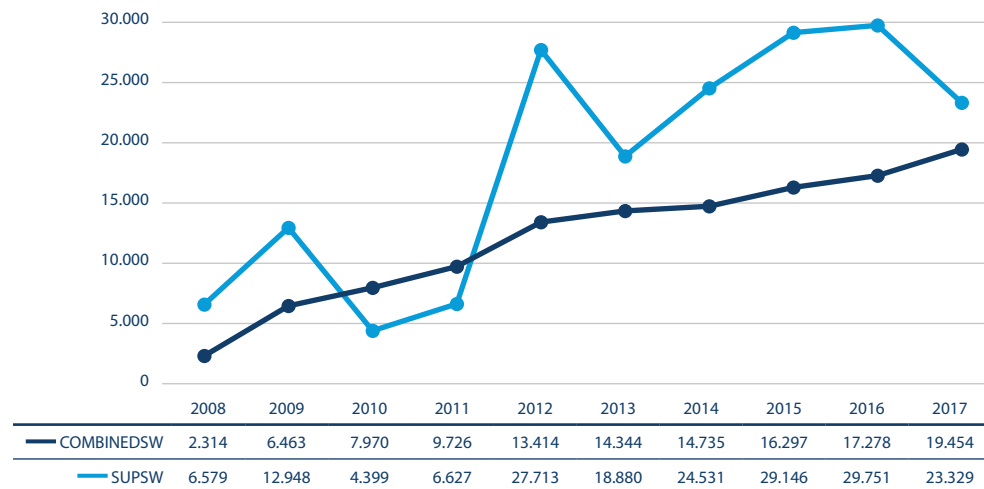
De bijzondere stijging in 2017 hangt vooral samen met de door Interfin gelanceerde aanbesteding om de energielevering aan de Brusselse gemeenten en overheden te mutualiseren en rationaliseren. Het contract werd in 2017 afgesloten en de massale overstap naar de leverancier aan wie de opdracht was toegekend, werd door SIBELGA uitgevoerd.

Figuur 11 - Evolutie Switching

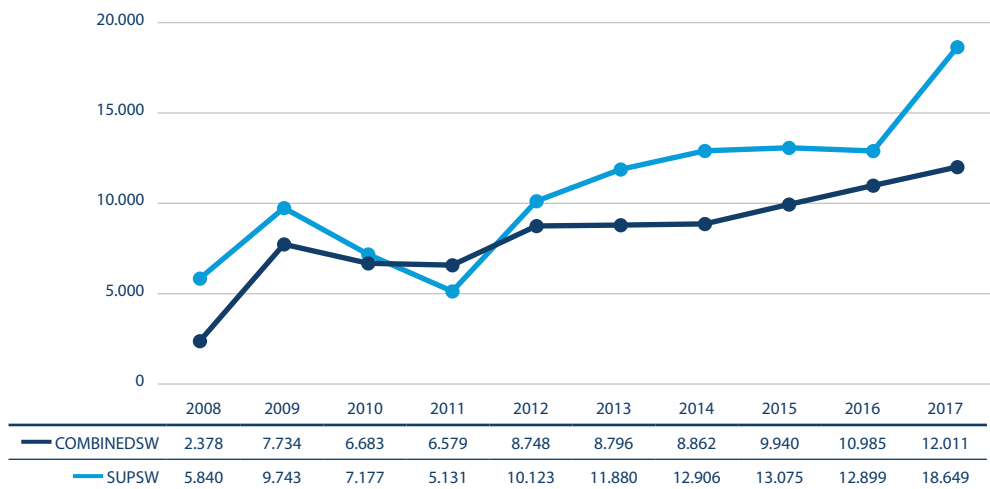
Supplier Switch & Combined Switch Elektriciteit - RES

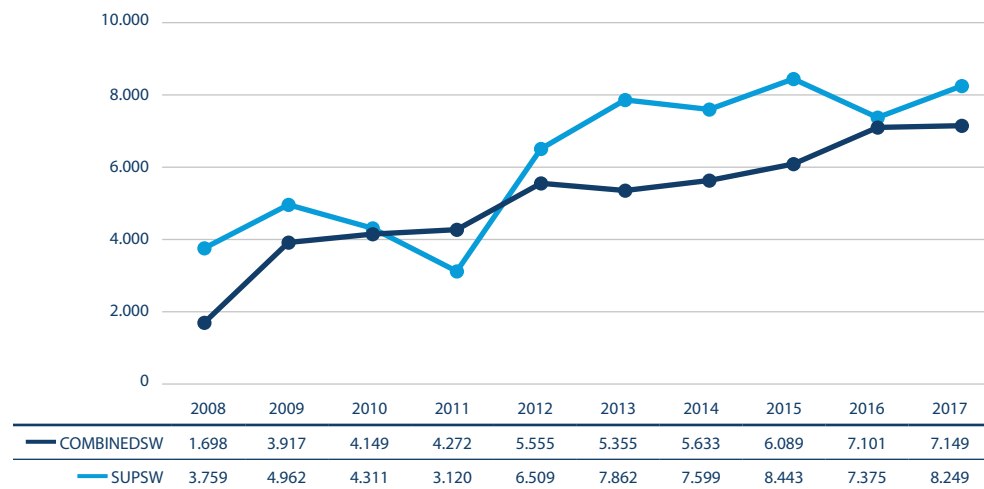
Supplier Switch & Combined Switch Gas - RES

Supplier Switch & Combined Switch Elektriciteit - BUS

Supplier Switch & Combined Switch Gas - BUS

Bron: BRUGEL

2.1.2 Controle van de leveringsvergunningen voor elektriciteit en gas

2.1.2.1 Leveringsvergunning voor energie

De ordonnanties^{8,9} betreffende de organisatie van de elektriciteits- en gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verplichten elke natuurlijke of rechtspersoon die elektriciteit of aardgas verkoopt aan de Brusselse eindafnemers, om vooraf over een leveringsvergunning te beschikken.

De uitvoeringsbesluiten^{10,11} voor de bepalingen van deze ordonnanties voorzien de procedure voor het verkrijgen van de leveringsvergunning: de kandidaat-leverancier dient een ad-hocdossier in bij BRUGEL, dat wordt geanalyseerd en waarna een gunstig of ongunstig advies wordt verleend. Vervolgens worden het aanvraagdossier van de kandidaat-leverancier en het advies van BRUGEL voorgelegd aan de minister die bevoegd is voor Energie. Hij of zij bepaalt of leveringsvergunning al dan niet moet worden toegekend. Als de vergunning wordt toegekend, is ze geldig voor onbepaalde duur.

Op basis van de kennisgeving van het ministerieel besluit tot toekenning van de vergunning zet de leverancier de laatste stappen bij SIBELGA, waaronder de ondertekening van het toegangscontract en de voorlegging van de vereiste financiële bewijsstukken, met het oog op de start van de levering aan de Brusselse klanten. Evenwel maakt niet elke kandidaat-leverancier die een leveringsvergunning heeft gekregen, deze vergunning te gelde bij SIBELGA. Ze zullen dus niet allemaal actief zijn op de leveringsmarkt voor elektriciteit en gas in het Brussels Gewest.

Tabel 3 - Lijst van de houders van de leveringsvergunningen

Onderneming	Elektriciteit	Gas
Antargaz Belgium		V
Aspiravi Energy	V	V
Axpo Benelux	V	V
Belgian Eco Energy	V	V
Belpower International	V	
Coretec Trading		V
Direct Energie Belgium (Poweo)	V	V
E.ON Belgium	V	
EDF Luminus	V	V
Electrabel (Engie)	V	V
Elegant	V	V
Elexys	V	V
Elindus	V	V
Endesa Energía	V	
Eneco Belgium	V	V
Energie 2030 Agence	V	
Energie I&V België (Anode Energie)	V	
Eni	V	V
Eni Gas & Power	V	V
Enovos Luxembourg (Succursale : Enovos Belgium)	V	V
Eoly	V	V
Essent Belgium	V	V
Energy Cluster	V	V
Gas Natural Europe		V
Groene Energie Administratie (Greenchoice)	V	V
Lampiris	V	V
NatGAS		V
Octa+ Energie	V	V
Power Online (Mega)	V	V
Powerhouse	V	V
RWE Supply & Trading	V	V
Scholt Energy Control	V	V
Total Gas & Power Belgium	V	V
Trevion	V	
Vlaams Energiebedrijf	V	V
Watz.	V	V
Wingas		V

Bron: BRUGEL – Situatie op 31 december 2017

8 19 JULI 2001. - Ordonnantie betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

9 1 APRIL 2004. - Ordonnantie betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegensretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

10 18 JULI 2002. - Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een levering[vergunning] voor elektriciteit.

11 6 MEI 2004. - Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een leveringsvergunning voor gas en houdende wijziging van het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 18 juli 2002 houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een levering[vergunning] voor elektriciteit.

Op 31 december 2017 hadden 37 ondernemingen een leveringsvergunning in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: 6 van hen hadden alleen een vergunning voor elektriciteit, 5 hadden alleen een vergunning voor gas en 26 hadden een licentie voor beide energievectoren. In het jaar 2017 vroeg slechts een enkele speler (ELINDUS) een leveringsvergunning voor elektriciteit en een leveringsvergunning voor gas aan. In 2016 waren dat er 3 en in 2015 waren dat er 2.

Van al deze houders van leveringsvergunningen hebben slechts 23 effectief energie aan de Brusselse eindklanten geleverd.

Net als in 2016 waren er in het jaar 2017 8 actieve leveranciers binnen het huishoudelijke segment. Er moet echter, zoals hierboven vermeld, op worden gewezen dat er een grote speler op de huishoudelijke markt is die sinds 2016 steeds minder actief is geworden en die uiteindelijk heeft bekendgemaakt zijn actieve werving van Brusselse huishoudelijke klanten te staken. Daarnaast heeft het aanbod van bepaalde leveranciers die in het huishoudelijke segment actief zijn, bepaalde kenmerken (coöperatief zijn, bankdomiciliëring) die een bepaalde vorm van selectie inhouden. Het cijfer van 8 leveranciers die in het huishoudelijke segment actief zijn, moet dus worden genuanceerd: het aantal leveranciers dat volop actief is in dit segment, ligt lager.

Het jaar 2017 is ook gemarkeerd door de overname van ENI GAZ & POWER door ENECO BELGIE en de oprichting van een nieuwe entiteit: ENECO BELGIUM, aan wie alle rechten en plichten in verband met de vergunningen van ENECO BELGIE werden overgedragen. Ter herinnering, in 2016 was er de overname van 100% van LAMPIRIS door de groep TOTAL. En anderzijds was er de fusie door opslorping van ELECTRABEL CUSTOMER SOLUTIONS door ELECTRABEL en de invoer van de

handelsnaam ENGIE voor al zijn activiteiten. Bovendien moet worden benadrukt dat TOTAL op het moment van redactie van dit verslag juist de overname heeft aangekondigd van DIRECT ENERGIE in Frankrijk, het moederbedrijf van DIRECT ENERGIE BELGIUM. Het is echter nog te vroeg om te stellen dat de markt op consolidatie afstevent.

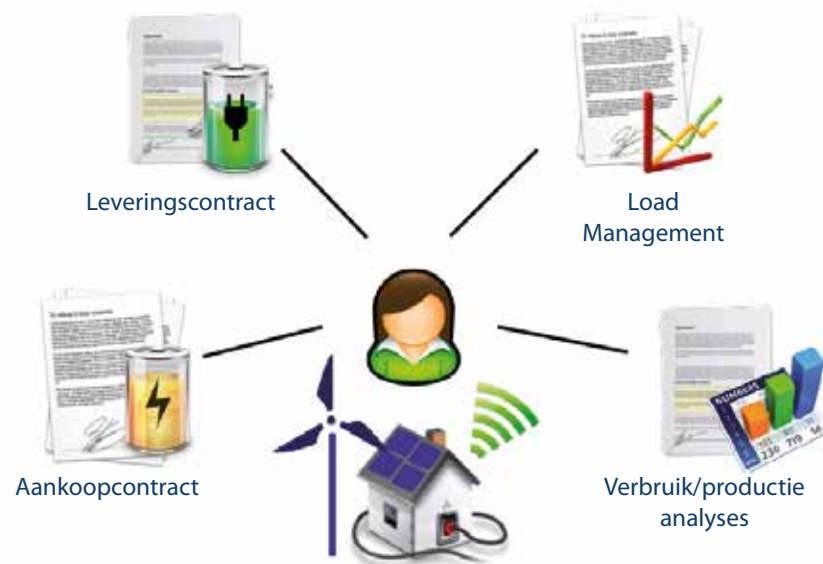
2.1.3 Invoer van een nieuw systeem voor gegevensuitwisseling tussen de DNB en de leveranciers: MIG6

Om rekening te houden met de toekomstige transformaties op de markt, zoals het beheer van gedecentraliseerde productie en slimme meetsystemen, en met de noodzaak om de natuurlijke evolutie van de markt te begeleiden in haar streven naar een optimale verhouding tussen de kosten en de kwaliteit van de diensten, heeft ATRIAS¹² een nieuwe standaard voor de gegevensuitwisseling tussen de

DNB en de leveranciers ontwikkeld (hierna MIG6 genoemd). Die nieuwe standaard werd ontwikkeld met een flexibele architectuur om rekening te houden met de toekomstige evolutie van de markt die kan worden gekenmerkt door:

- Een **multidienstenmarkt**:
 - diensten voor de levering of terugkoop van energie door de markspelers;
 - diensten van derde partijen (optimalisering van de energiefactuur, aanbod van nieuwe flexibiliteitsdiensten, ...).
- De notie '**client centricity**': de klant en zijn installatie staan centraal binnen alle diensten (zie figuur 1 hierna). Dit zal een omvangrijkere exploitatie van klantgegevens met zich brengen, hetgeen problemen zou kunnen opleveren voor de economische bescherming en privacybescherming van die klanten.

Figuur 12 - Naar een multi-energiesdienstenmarkt

Bron: ATRIAS

¹² ATRIAS is een gemeenschappelijk initiatief van de distributienetbeheerders. De onderneming is op 9 mei 2011 opgericht en heeft haar hoofdzetel in Brussel. www.atrias.be.

Concreet stelt ATRIAS de markt twee soorten diensten voor:

1. Verschillende diensten voor de commercialisering van de gedecentraliseerde producties (injectie, afname, overtollige productie na compensatie¹³). Deze nieuwe diensten worden voorgesteld in de huidige versie van de MIG6¹⁴.
2. Terbeschikkingstelling van gedetailleerde verbruiksgegevens van de professionele klanten via hun energieconsultancybedrijven of direct aan de klanten met meerdere sites.

De belangrijkste functionaliteiten die ATRIAS aanbiedt, hebben nog geen wettelijke basis. Er zijn noodzakelijke aanpassingen aan de Brusselse verordening en het technisch distributiereglement voorgesteld. Die worden op dit moment gewijzigd.

In het kader van de besprekingen binnen ATRIAS werd BRUGEL meermaals gevraagd haar mening te geven over documenten of voorstellen die door ATRIAS in samenwerking met de leveranciers werden opgesteld. De documenten met betrekking tot MIG6 die door ATRIAS ter goedkeuring aan de regulatoren worden voorgelegd, worden regelmatig aangepast of bijgewerkt. Dit is essentieel om vastgestelde fouten te corrigeren of om bepaalde marktprocessen te verbeteren (bijvoorbeeld het beheermodel voor de opvolgingsindicatoren voor de performances van de spelers, het toekomstige beheer van gedecentraliseerde producties enz.).

Het voornaamste aandachtspunt dat uit het project van ATRIAS naar voren kwam, was evenwel het herhaalde uitstel van de startdatum van het project voor het nieuwe informatie-uitwisselingsstelsel (MIG 6). Deze startdatum was aanvankelijk voorzien voor medio 2016, maar is

meermaals uitgesteld. Dit hing in belangrijke mate samen met verdragen in de ontwikkeling van applicaties van ATRIAS (Gecentraliseerd Marktsysteem: hierna CMS genoemd) en verdragen van de betrokken spelers (DNB en leveranciers) bij de realisatie van tests van het CMS en de aangesloten systemen van de DNB en de leveranciers.

Daarom werd de samenwerkingsovereenkomst tussen de partijen, betrokken bij de MIG6, gewijzigd en werd een nieuwe datum voor de go-live bepaald, in januari 2018. Deze datum werd vervolgens meermaals bevestigd, maar dan opnieuw uitgesteld in een vergadering van de marktcommissie van 19 april 2017. Tijdens deze vergadering werd beslist de lanceringsdatum naar september 2018 te verschuiven. Deze nieuwe datum heeft uiteindelijk niet lang standgehouden want tijdens de zomer van 2017 werd hij opnieuw ter discussie gesteld als gevolg van nieuwe problemen bij de realisatie van het CMS van ATRIAS. De meest recent op de markt aangekondigde startdatum is nu april 2020. Om deze nieuwe datum te kunnen waarmaken, heeft ATRIAS een grondige organisatiewijziging ondergaan. Daarbij werden nieuwe competenties geïntegreerd, zoals een crisismanager, om de integratie van de programma's van de DNB en ATRIAS te verbeteren en de diverse implementaties te versnellen. Er is ook een externe auditor aangesteld om een objectieve blik te werpen op de projectproblemen en om over te gaan tot specifieke audits (haalbaarheid van de planning, capaciteit van de spelers in problematische situaties, ...).

In meerdere brieven aan ATRIAS en aan het marktcomité hebben de gewestelijke regulatoren akte genomen van deze verdragen en de omvang geschat van de impact die deze verdragen hebben op alle spelers en de risico's voor de goede werking van de energiemarkt. In de brieven werd van alle partijen geëist dat ze een nieuw engagement inzake de lanceringsdatum van de MIG6 zouden respecteren.

¹³ Deze dienst wordt alleen voor Vlaanderen en Wallonië aangeboden, want de bij de producenten in Brussel geïnstalleerde meters zijn bidirectioneel en het wettelijk kader voorziet de staking van de compensatie vanaf de go-live van MIG6.
¹⁴ <http://www.atrias.be/FR/UMIG%2065/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2F%2FUMIG%2065%2F01%20Processus%20de%20March%20c3%a9%20%28Guide%20d%27Implementation%29&FolderCTID=0x01200077AD7E49B89A5B44A864A72AF80C0212>

2.1.4 Toepassing van de procedure voor de noodleverancier

Een leverancier die in problemen verkeert en zich niet meer aan zijn verbintenissen houdt en geen energie meer voor zijn klanten koopt, kan een verstoring effect hebben op de markt. Daarom achtte BRUGEL het opportuun een wettelijk kader in te voeren met als doel de continuïteit van de levering te verzekeren en het evenwicht op de energiemarkt te bewaren (een domino-effect vermijden in het geval van een faillissement).

Sinds 2014 komt de FORBEG-werkgroep samen om een project ter versterking van de regelgeving inzake de vervangende leverancier uit te werken en voor te stellen. Het nagestreefde doel is de gewestelijke regelgeving inzake de vervangende leverancier te harmoniseren. Deze reglementering moet de impact op de markt en de afnemers van een leverancier die zijn verbintenissen niet nakomt, beperken. Aangezien enkel de gewestelijke regulators deel uitmaken van deze werkgroep, is de reikwijdte van de werkgroep beperkt tot de gewestelijke bevoegdheden. Maar ook de federale regulator (CREG) zetelt als waarnemer in de werkgroep.

Er bestaan hieromtrent al diverse toepasbare bepalingen. Artikel 25noviesdecies van de elektriciteitsordonnantie en haar tegenhanger voor de gasmarkt bepalen bijvoorbeeld dat in het geval van faillissement van een leverancier, de standaardleverancier voor de bevoorrading van de klanten van de failliete leverancier zorgt. Dit artikel lijkt evenwel niet meer in de realiteit van de marktregels te passen.

De denkoefening over de procedure voor de vervangende leverancier heeft tot doel het gemeenschappelijke standpunt van de gewestelijke regulators te weerspiegelen inzake het kader waarbinnen deze reglementering betreffende de vervangende leverancier uitgewerkt zal worden.

Gedurende de jaren 2016 en 2017 werd herhaaldelijk overleg gepleegd door de andere gewestelijke regulatoren en BRUGEL betreffende het gemeenschappelijke werkdocument voor deze problematiek. Zo hebben de regulatoren de leveranciers, de netbeheerders, bepaalde curatoren en de federale administraties ontmoet.

Na al deze activiteiten zullen de regulatoren in de loop van het jaar 2018 een ontwerpadvies indienen voor raadpleging, waarna het definitieve advies zal worden aangenomen, rekening houdend met de resultaten van deze raadpleging.

2.2 Nieuwe dienstenmarkt

De energiemarkt heeft de laatste jaren met de opkomst van nieuwe diensten een aanzienlijke evolutie doorgemaakt: flexibiliteit van de vraag, de zogenoemde 'alternatieve' mobiliteit, alternatieve valorisatievormen in de plaats van compensatie, gedecentraliseerde producties en applicaties waarmee het verbruik in de huishoudelijke sector op afstand wordt gemonitord. Al deze nieuwe diensten ontwikkelen zich binnen een nog niet gereguleerde omgeving. Daarom heeft BRUGEL meerdere initiatieven genomen, onder meer via prospectieve studies en openbare raadplegingen, om de gewestelijke autoriteiten inzicht te verschaffen over de in te voeren regels om een harmonieuze ontwikkeling van deze nieuwe diensten mogelijk te maken, waarbij het evenwicht tussen de belangen van de diverse betrokken partijen gegarandeerd is en de keuzevrijheid, de privacy en de bescherming van de netgebruikers gewaarborgd blijven.

2.2.1 Zogenoemde 'alternatieve' mobiliteit

Het jaar 2017 was ongetwijfeld een van de jaren waarin de problemen rond mobiliteit en luchtkwaliteit de

Brusselse actualiteit hebben gemarkeerd. BRUGEL is zich bewust van de grote uitdagingen die deze thema's vertegenwoordigen en is daarom proactief te werk gegaan: de reguleringscommissie heeft de regering van advies gediend via de publicatie van studies en adviezen betreffende de ontwikkeling van zogenoemde 'alternatieve' mobiliteitsvormen en hun impact op het elektriciteitsnet en de energiemarkt.

Reeds in 2016 nam BRUGEL het initiatief om een studie¹⁵ te voeren naar openbare herlaadinfrastructuur voor elektrische voertuigen. Om een betere samenspraak te garanderen, riep BRUGEL diverse Brusselse instellingen bijeen om deel te nemen aan een begeleidingscomité voor die studie: het BIM, Brussel Mobiliteit, SIBELGA en de kabinetten van de ministers van Mobiliteit en van Energie. Aan de hand van deze studie werden meerdere exploitatiemodellen voor deze laadpalen geanalyseerd (waardeketen en taken/verantwoordelijkheden van alle spelers), zowel op financieel als op technisch vlak, en kon ook de impact op de energiemarkt worden geëvalueerd.

Een van de belangrijke boodschappen die BRUGEL in het kader van deze studie aan de autoriteiten wilde overbrengen, hing samen met de historische configuratie van de elektrische laagspanningsnetten¹⁶. BRUGEL acht het van vitaal belang dat SIBELGA, in een perspectief van ontwikkeling van snelle/halfsnelle openbare laadinfrastructuur, bij de besprekingen wordt betrokken, zodat SIBELGA de investeringen in verband met zijn elektriciteitsnet kan optimaliseren en de distributietarieven die de netgebruikers betalen, de kleinste impact krijgen.

De aanbevelingen van BRUGEL zijn door de autoriteiten opgevolgd in het kader van onder meer de door Brussel Mobiliteit gepubliceerde aanbesteding in oktober 2017. Die had betrekking op de gunning van diensten met als doel de levering, installatie en exploitatie van voor het publiek

¹⁵ Deze studie is gepubliceerd op onze website onder de referentie 'BRUGEL-STUDIE-20170210-20'

¹⁶ Het elektrische laagspanningsnet is in de meeste gevallen beschikbaar in 230V. Slechts 10% van het net wordt in 400V gedistribueerd, en dat is de spanning die noodzakelijk is voor laadpalen van het type snel en halfsnel.

toegankelijke laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De technische specificaties van die aanbesteding verplichtten tot overleg tussen de toekomstige concessiehouder(s) van de palen en SIBELGA over de keuze van de locatie van die palen.

In 2017 heeft BRUGEL zich ook proactief betoond ten opzichte van de autoriteiten door terug te komen op een resolutievoorstel van het parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ter bevordering van een *'fuel shift' en de uitbouw van een netwerk van tankstations voor compressed natural gas (CNG) voor personenvoertuigen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.*

Na de aanneming van deze ontwerpresolutie en in het kader van zijn adviesopdracht jegens de regering, heeft BRUGEL een initiatiefstudie¹⁷ gelanceerd over de ontwikkeling van een infrastructuurnet van publiek toegankelijke CNG-tankpunten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Om deze studie tot een goed einde te brengen, hebben andere Brusselse instellingen deelgenomen aan het begeleidingscomité: het BIM en SIBELGA.

In dit kader heeft BRUGEL onder meer de kosten en baten van de implementatie van een infrastructuurnetwerk van CNG-tankpunten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geëvalueerd, stimulerende maatregelen voorgesteld om de ontwikkeling van deze technologie mogelijk te maken (vooral die een impact kunnen hebben op het distributietarief) en de impact van een potentiële implementatie van tankstations op het gasdistributienet geëvalueerd. De studie heeft aangetoond dat de aansluiting

van de stations op het MD-net problemen zou kunnen opleveren als gevolg van de technische beperkingen van het gasdistributienet (diameter van de leidingen) op bepaalde plekken in de hoofdstad. De dekking van het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende leidingen die geschikt zijn voor aansluiting van dit type tankstations, blijft evenwel adequaat en zelfs gunstig voor de ontwikkeling van de filière.

Deze studie heeft het parlementaire debat gevoed door onder meer interpellatie van afgevaardigden over deze thematiek.

Tot slot heeft BRUGEL, eveneens met als doel de ontwikkeling van zogenoemde 'alternatieve' voertuigen in Brussel te faciliteren, bepaalde aanpassingen van de wetgeving voorgesteld in haar advies inzake het voorontwerp tot wijziging van de elektriciteits- en de gasordonnantie. Een van de voorgestelde bepalingen houdt in dat de exploitanten van openbare elektrische herlaadpalen en CNG-tankstations worden vrijgesteld van een leveringsvergunning. Die vrijstelling zou het voor de exploitant gemakkelijker maken om zijn activiteit uit te oefenen.

2.2.2 Flexibiliteit van de vraag

Bij de aanvang van de liberalisering van de energiemarkt was het vraagbeheer ontworpen voor zeer grote verbruikers. Nu de communicatie- en monitoringtechnologie een hoge vlucht neemt (controle-bediening), wordt dit concept ook interessant en realiseerbaar voor verbruikers en/of producenten die op het distributienet zijn aangesloten.

De energieflexibiliteitsdiensten zijn bedoeld ter valorisatie van het vermogen van verbruikers en producenten om hun verbruiks- en/of productieprofiel aan te passen in functie van externe signalen die door de spelers op de elektriciteitsmarkt worden verzonden. Momenteel bieden meerdere klanten die zijn aangesloten op het distributienet (middenspanning) hun flexibiliteitsdiensten aan ELIA aan voor het evenwicht van het elektriciteitssysteem. Deze klanten bieden, via aggregatoren, voornamelijk flexibiliteitsdiensten aan in het kader van de producten 'Asymmetrische R1'¹⁸, 'R3DP'¹⁹ en 'SDR'²⁰ van ELIA die tot doel hebben reserves aan te leggen om het evenwicht tussen de vraag en het aanbod aan elektriciteit te beheren in de Belgische regelzone.

In deze context werd in 2017 de nieuwe federale wet betreffende de flexibiliteit en de versterking van het overleg met de diverse betrokken partijen ingevoerd, onder meer via openbare raadpleging door BRUGEL en de discussieplatforms van ELIA, SYNERGRID en FORBEG.

• Raadpleging door BRUGEL:

Om hieromtrent antwoordelementen te krijgen, met name voor de implementatie van een wettelijk en regelgevend kader, heeft BRUGEL een openbare raadpleging georganiseerd om de meningen van de markspelers te verzamelen over de algemene oriëntatie die door BRUGEL werd uiteengezet in haar studie²¹ over de flexibiliteitsmarkt, evenals hun antwoorden op een aanvullende vragenlijst die bij deze studie is gevoegd. De vragenlijst had betrekking op de bescherming van de 'al dan niet actieve' klanten op de flexibiliteitsmarkt, het beheer van de distributienetten en de goede marktwerking.

¹⁷ De studie is gepubliceerd onder de referentie BRUGEL-ADVIES-20170908-23

¹⁸ Dit product is bestemd voor de primaire regeling van het ELIA-net.

¹⁹ Het project (R3 Dynamic Profile) is een product dat bedoeld is om het evenwicht tussen de vraag en het aanbod aan elektriciteit in de Belgische zone te beheren. Dit product, hernieuwd door de CREG voor 2016, streeft naar de valorisatie van de opheffing van de belasting van grote klanten die zijn aangesloten op het distributienet om aan de tertiaire regeling van ELIA deel te nemen. Voor de implementatie van dit product moet een overeenkomst worden afgesloten tussen de DNB en de flexibiliteitsoperatoren (FSP genoemd). Deze overeenkomsten hebben betrekking op de meting en de kwalificatie van de installaties van de klanten die bij de flexibiliteitsactiviteit betrokken zijn.

²⁰ SDR (Strategic Demand Reserves): flexibiliteitsdiensten die deel uitmaken van de strategische winterreserve (van 1/11/2015 tot 31/3/2016), gerealiseerd via de beperking van het elektriciteitsverbruik van de DNG, aangekocht door ELIA bij een of meerdere FSP

²¹ BRUGEL-STUDIE-20161014-13 betreffende de ontwikkeling van de flexibiliteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Naar aanleiding van deze openbare raadpleging hebben in mei 2017 bilaterale ontmoetingen op hoog besluitvormingsniveau plaatsgevonden tussen BRUGEL en de vertegenwoordigers van respectievelijk de elektriciteitsnetbeheerders (ELIA en SIBELGA) en de FEBEG om van gedachten te wisselen over het thema flexibiliteit en meer in het bijzonder over de taken en verantwoordelijkheden van de partijen binnen deze nieuwe markt. Na dit overleg heeft BRUGEL een initiatiefadvies uitgegeven betreffende de ontwikkeling van deze nieuwe markt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest²². In dit advies stelde BRUGEL aan de gewestelijke autoriteiten oriëntaties voor de invoer van een wettelijk kader voor, dat de ontwikkeling van deze markt ten goed zou komen.

• De nieuwe federale wet:

Op 13 juli 2017 is de federale wet tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, met het oog op de verbetering van de vraagflexibiliteit en van de opslag van elektriciteit, in werking getreden. Deze wet voorziet een kader voor de overdracht van energie en de overlegprocessen tussen ELIA en de marktpartijen en de samenspraak tussen de CREG en de door de drie Gewesten gemandateerde autoriteiten. BRUGEL, aangesteld om het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te vertegenwoordigen in het overleg, heeft de evolutie van dit dossier aandachtig opgevolgd, onder meer door deel te nemen aan de diverse uitwisselingsplatforms over dit onderwerp (FORBEG, ELIA en SYNERGRID).

• Platforms voor participatie in de balanceringsmarkt:

De vraag naar flexibiliteitsdiensten zal naar verwachting aanzienlijk toenemen met de implementatie van initiatieven van ELIA (nieuwe producten en nieuw platform voor gegevensuitwisseling inzake flexibiliteit) en de verwachte ontwikkeling van aanvragen afkomstig van de BRP (de evenwichtsverantwoordelijken voor de Belgische regelzone).

ELIA ontwikkelt een platform met de naam *Bidladder*²³ met als doel de participatie in de evenwichtsmarkt (*balancing*) uit te breiden, via vrije offertes (*Free bids*), tot eenheden van het type niet-CIPU (grote eenheden aangesloten op het transmissienet).

Bovendien hebben de Belgische transmissie- en distributienetbeheerders in 2017 via SYNERGRID een project ontwikkeld en uitgevoerd dat de naam DataHub droeg.²⁴ De aanvankelijke periode kon van rechtswege op 31 december 2021 eindigen. Dit platform beoogt om naast de klanten die op het ELIA-net aangesloten zijn, ook gebruikers van het distributienet dat op middenspanning is aangesloten, de flexibiliteit aanbieden van het door ELIA ontwikkelde platform BidLadder. Dit platform zou het mogelijk moeten maken de flexibiliteitstoegangsregisters te beheren voor de automatische berekening van de activeringen alvorens deze in samengevoegde vorm aan de marktspelers overgebracht worden.

Rekening houdend met de doelstellingen van dit project, de beoogde klanten (uitsluitend professionals die op middenspanning zijn aangesloten) en de zeer beperkte budgettaire impact ziet BRUGEL er in dit stadium van het project geen bezwaar tegen dat SIBELGA aan de ontwikkeling van dit gemeenschappelijke platform werkt.

BRUGEL wijst SIBELGA wel op de noodzaak van voorafgaande raadpleging van BRUGEL inzake alle aanpassingen die het aandeel van SIBELGA in het budget dat aan het project toegekend werd, willen vergroten, de functies van het platform willen uitbreiden, de scope van het project willen verbreden of eindklanten willen opnemen die op laagspanning zijn aangesloten. Waar relevant vraagt BRUGEL dat een duidelijke visie wordt uitgewerkt van de doelstellingen van het project, de financiële middelen die moeten worden ingezet, de taken en verantwoordelijkheden van elke deelnemer, de governanceregels van het platform en de uitvoeringskalender.

²² <https://www.brugel.brussels/publication/document/avis/2017/fr/Avis-d-initiative-246>

²³ Dit is een oplossing die de eindklanten in staat stelt hun flexibiliteit te valoriseren bij een derde die niet hun leverancier is. Er worden financiële compensatieoplossingen aangeboden om de leverancier te compenseren voor de geleverde maar niet verbruikte energie. Energieoverdracht betekent dus de activering van de flexibiliteit, waarbij twee verschillende BRP en/of leveranciers betrokken zijn.

²⁴ http://www.synergrid.be/download.cfm?fileId=2018_03_08_SYN_FR_Communique_de_presse_Datahub.pdf

3 Evolutie van de elektriciteits- en gasnetten

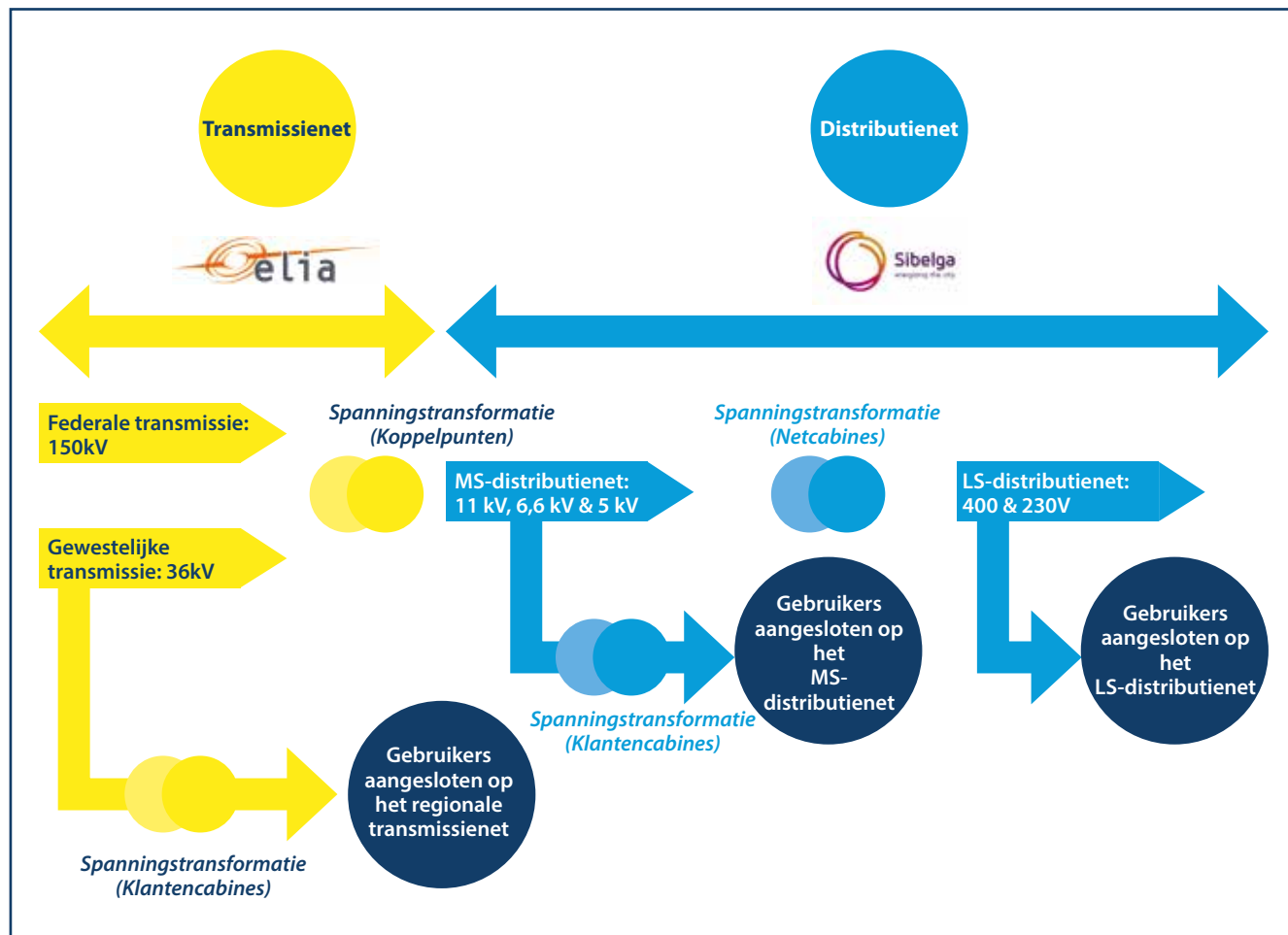
3.1 De structuur van de elektriciteitsnetten

Een van de belangrijke aspecten om rekening mee te houden bij de analyse van de netten is de wijze waarop de Brusselse consumenten met elektriciteit en gas worden bevoorrad. Zoals in onderstaande figuur wordt getoond, verloopt de elektriciteitsbevoorrading via de transmissie- en distributienetten.

Het transmissienet bestaat uit het federale 150 kV-transmissienet en het gewestelijk 36 kV-transmissienet. Hoewel deze netten door hetzelfde bedrijf worden beheerd, namelijk ELIA, wordt er een onderscheid gemaakt tussen deze twee netten. Dat onderscheid vloeit voort uit het wettelijke kader. De ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest definieert het gewestelijk transmissienet als het geheel aan installaties met een spanning van 36 kV op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Zoals getoond in figuur 7 vertegenwoordigt het distributienet alle installaties met een spanning van 11 kV of lager op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er wordt ook een onderscheid gemaakt tussen het Middenspanningsdistributienet (MS) van 11, 6,6 en 5 kV, en het Laagspanningsdistributienet (LS) van 400 en 230 V. Afgezien van enkele 'grootverbruikers' (zoals de MIVB, Infrabel enz.) die rechtstreeks op het gewestelijk transmissienet zijn aangesloten, wordt het grootste deel van de elektrische energie die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest binnenkomt, geïnjecteerd in het distributienet dat door SIBELGA wordt beheerd. Deze injectie gebeurt via een transformatie van de spanning in de 47 koppelpunten op

Figuur 13: Principe van de bevoorrading van consumenten in het BHG

het Brusselse grondgebied. De hoogspanning (150 of 36 kV) in het transmissienet wordt tot middenspanning (van voornamelijk 11 kV of van 6,6 kV of 5 kV) getransformeerd en vervolgens in laagspanning (400 en 230 V) omgezet via de netwerkcabines van SIBELGA. Vrijwel alle Brusselse verbruikers (99,5%) zijn via laagspanning aangesloten op het elektriciteitsnet.

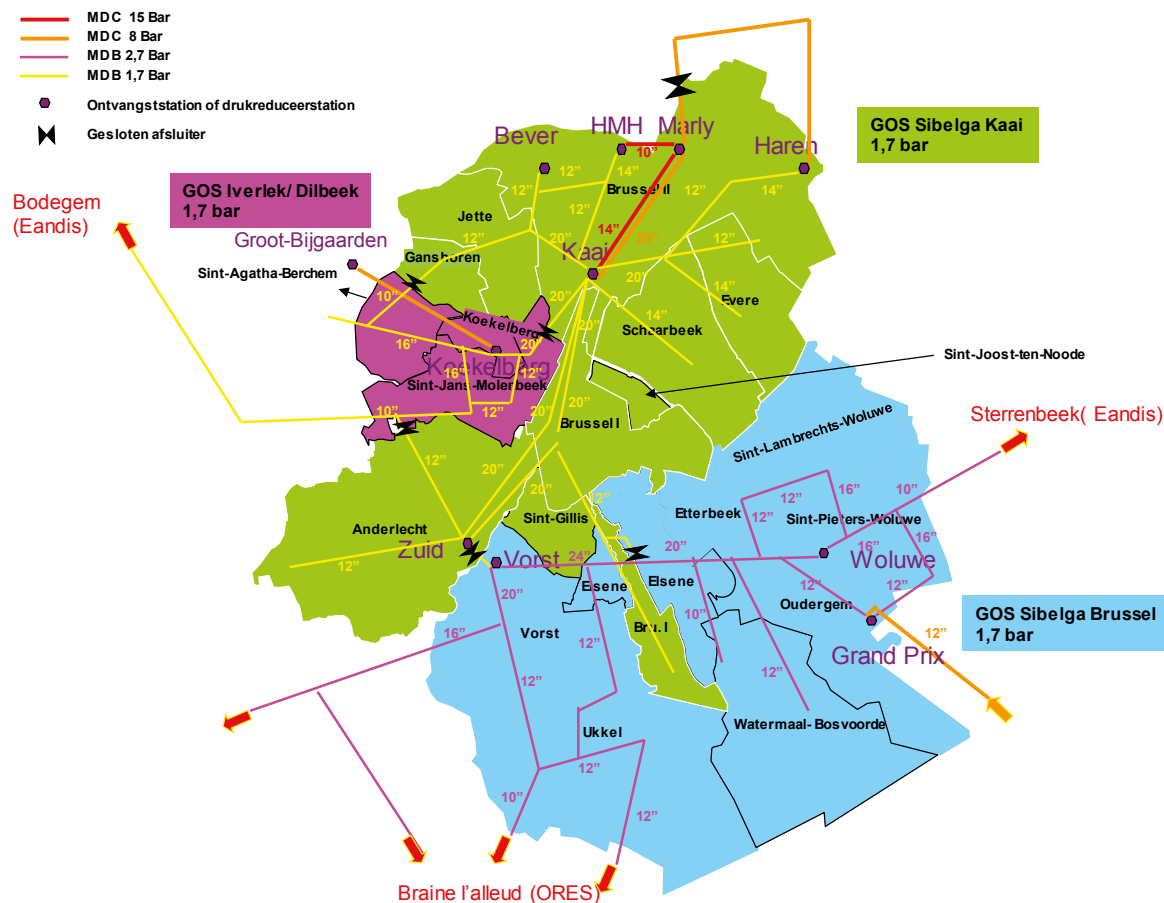
De totale lengte van het gewestelijke transmissienet is met zijn 309 km relatief beperkt in vergelijking met de lengte van het distributienet (4169 km voor LS en 2229 km voor MS).

Voor wat de verdeling van de bevoegdheden inzake de controle van de netbeheerders aangaat, is in overeenstemming met het wettelijk kader het Brussels Gewest (en dus BRUGEL) bevoegd voor de zaken in verband met de gewestelijke distributie en transmissie van elektriciteit via netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70 kV. De federale overheden zijn op hun beurt bevoegd voor de energietransmissie via het elektriciteitstransmissienet van 150 kV tot 380 kV.

3.2 De structuur van het gasnet

Het aardgas dat aan de Brusselse klanten wordt verdeeld, komt van gasbellen in het Nederlandse Groningen. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt bevoorradt via de dubbele leiding die de hoofdleiding onder hoge druk tussen Nederland en Frankrijk vormt. Het gas wordt op het distributienet van de Brusselse gasdistributiebeheerder SIBELGA geïnjecteerd via zeven ontspanningsstations en zeven ontvangststations die geografisch zijn verspreid over drie Geaggreerde Ontvangststations (GOS)²⁵.

Figuur 14: Weergave van de GOS

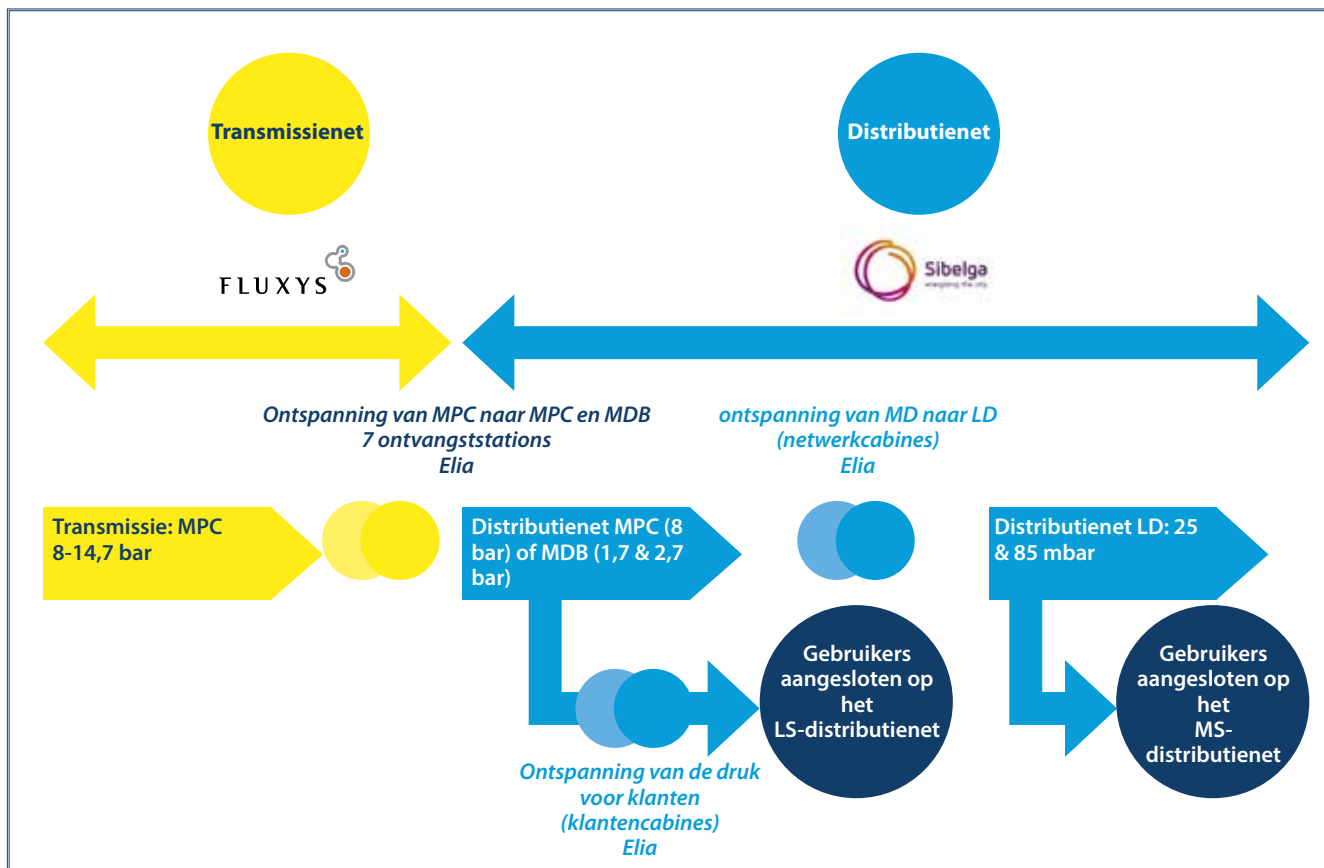

²⁵ Geaggreerd Ontvangststation: fictief ontvangststation dat de functie van verschillende ontvangststations groepeert die een van de onderling verbonden netten voeden. Er kunnen koppelpunten bestaan tussen twee aangrenzende GOS voor eventuele onderlinge ondersteuning. De GOS werden gecreëerd om de energieaankopen en de evolutie ervan te berekenen.

Bij het verlaten van de ontvangst- en ontspanningsstations wordt de druk van het gas verlaagd tot middendruk van het type B (MDB 1,7 of 2,7 bar). Dit distributienet bevoorraadt enkele grootverbruikers, maar de meeste netgebruikers worden bevoorradt vanuit het laagspanningsnet (LS). De druk van het gas wordt via de netwerkcabines (meestal) tot 25 mbar verlaagd ofwel tot 85 mbar.

Anders dan de genoemde spreiding van de bevoegdheden betreffende de elektriciteitstransmissie, voorziet het wettelijk kader geen 'gewestelijk gastransmissienet'. Het toezicht op de transmissienetbeheerder wordt dus uitsluitend gehouden door de federale regulator, de CREG. BRUGEL is dus uitsluitend bevoegd voor zaken in verband met het gasdistributienet.

Figuur 15: Gasbevoorradingssysteem van het BHG

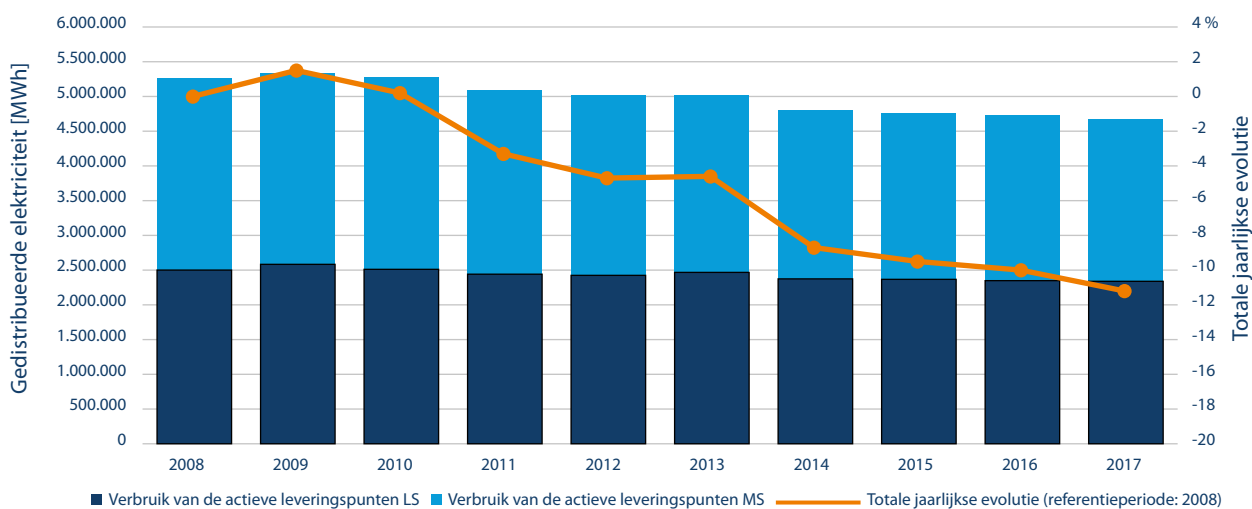
3.3 De evolutie van het verbruik voor de elektriciteits- en gasnetten

In het kader van de opvolging van de prestaties van de elektriciteits- en gasnetten wordt door BRUGEL een analyse uitgevoerd van de energiedistributiecapaciteiten van deze netten en van het energievolume dat ze overbrengen.

BRUGEL stelt al meerdere jaren op rij vast dat de energie die door het elektrische distributienet wordt getransporteerd, constant afneemt. Tussen 2008 en 2016 is er sprake van een afname van 10%, terwijl het aantal aangesloten gebruikers toeneemt. De in 2017 gedistribueerde hoeveelheid energie bevestigt deze neerwaartse tendens. Het lijkt er dus op dat dit fenomeen structureel van aard is.

Deze daling valt voornamelijk te verklaren met het feit dat de gebruikte elektrische apparaten steeds beter presteren op energiegebied.

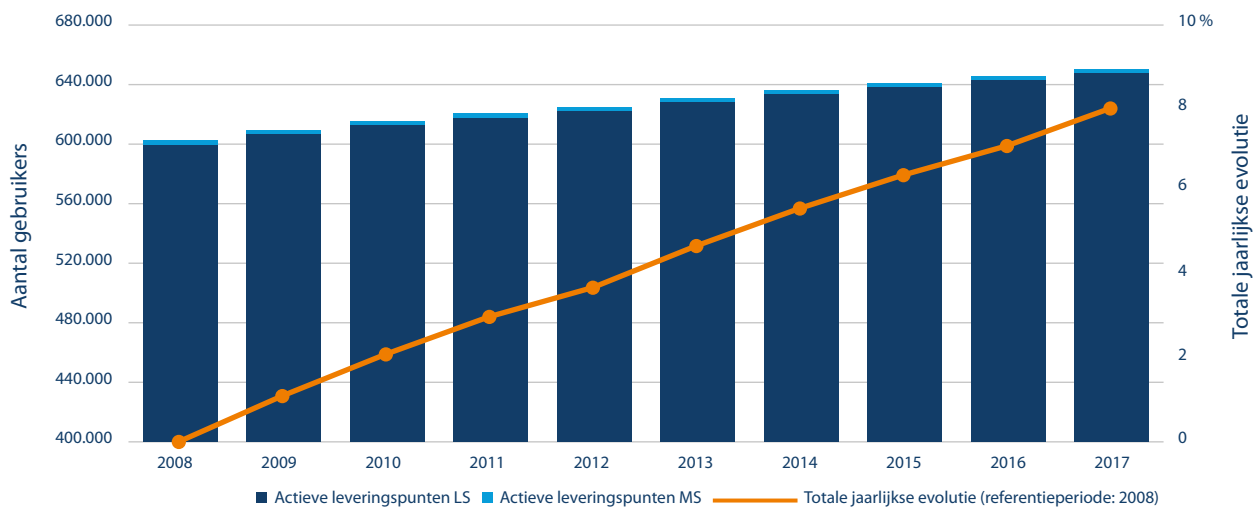
Figuur 16: Evolutie van de gedistribueerde elektriciteit

De analyse van de elektriciteitsdistributie, onderverdeeld per gebruikerstype, laat zien dat deze daling veel sterker is bij gebruikers die op het middenspanningsnet zijn aangesloten. Niet verwonderlijk, want deze gebruikers zijn gevoeliger

en zullen sneller investeren om hun verbruik, en dus hun energiefactuur, te verlagen.

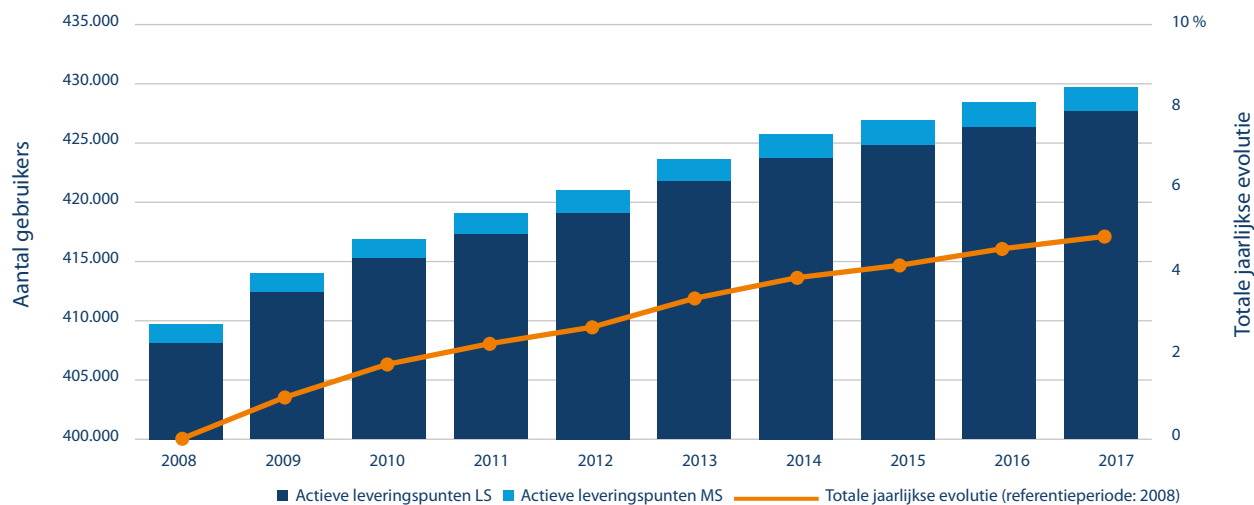
Figuur 17: Evolutie van het aantal elektriciteitsgebruikers (actieve leveringspunten)

Een gelijkaardige vaststelling over de evolutie van het gasverbruik van de Brusselse gebruikers is minder evident. Dat verbruik is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden, aangezien het gasverbruik voornamelijk samenhangt met de verwarmingsbehoefte.

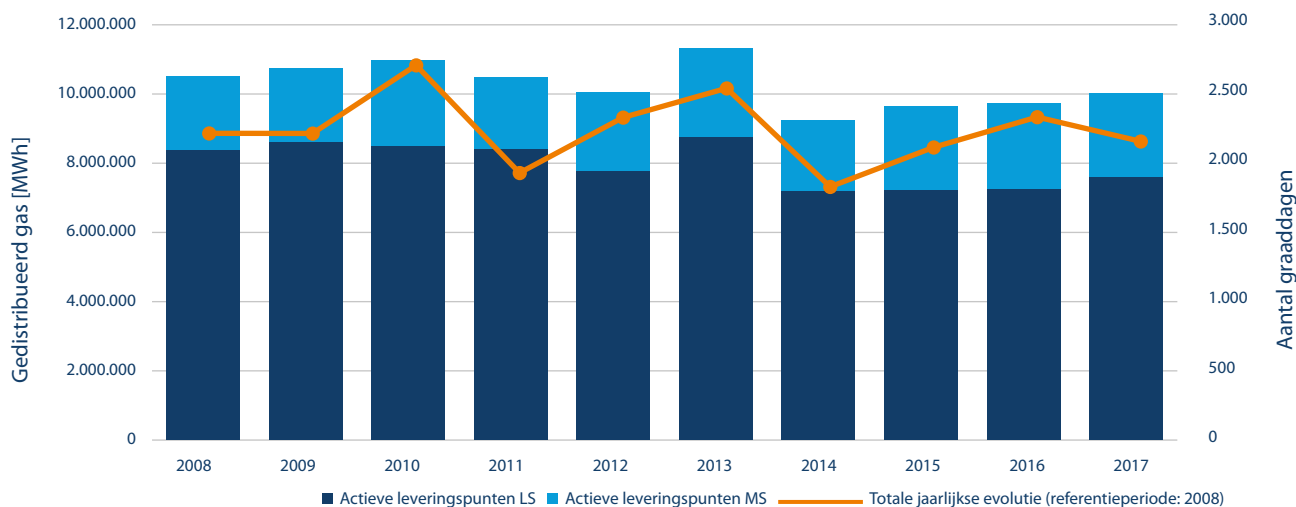
Hierdoor is de evolutie van het gasverbruik niet continu en volgt ze algemeen gesproken de evolutie van de graaddagen²⁶, terwijl het aantal gebruikers wel blijft toenemen.

Figuur 18: Evolutie van het aantal gasgebruikers (actieve leveringspunten)

²⁶ De graaddagen geven een beeld van het gemiddelde profiel van de verwarmingsbehoeften van een woning in België. De graaddagen die door de aardgassector in België worden gehanteerd, zijn gelijk aan het verschil tussen 16,5 °C en de gemiddelde temperatuur, zoals berekend door het KMI in Ukkel.

Figuur 19: Evolutie van het gedistribueerde gas

3.4 De planning van de elektriciteits- en gasnetten

De wetgeving bepaalt dat een geheel aan technische opdrachten aan de distributienetbeheerders en de gewestelijke transmissienetbeheerders wordt toevertrouwd, zoals ontwikkeling, onderhoud, toezicht en beheer van het net, evenals de aansluiting van de gebruikers voor verbruiks- en productiedoelinden, meting en beheer van de energiestromen.

In dit kader moeten de netbeheerders elk jaar een voorstel indienen voor een investeringsplan voor de netwerken waarvan ze het beheer verzorgen. Deze ontwerp investeringsplannen worden aan BRUGEL voorgelegd, die een advies opstelt voor de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In 2017 heeft BRUGEL de voorstellen voor investeringsplannen van de distributienetbeheerder voor

de periode 2018-2022 dus geanalyseerd, evenals die van de gewestelijke transmissienetbeheerder voor 2018-2028. Via deze analyse heeft BRUGEL erop toegezien dat de planning van de voorgestelde investeringen de veiligheid, de betrouwbaarheid, de regelmatigheid en de kwaliteit van de toelevering van de elektriciteits- en gasnetten verzekert.

Op basis van haar analyse heeft BRUGEL in november 2017 voor elk van de voorgestelde investeringsplannen een gedetailleerd advies overgebracht aan de regering. Voor bepaalde belangrijke investeringsprojecten (zoals de installatie van slimme meters die niet binnen het pilotproject van SIBELGA vallen) heeft BRUGEL haar voorbehoud uitgesproken omdat het ontbreken van bepaalde gegevens en informatie het voor de regulator onmogelijk maakte een uitspraak te doen over de kwestie.

Bovendien heeft BRUGEL er in eerdere adviezen over investeringsplannen meermaals op gewezen dat de goedkeuringsprocedure voor die adviezen (zoals de

termijnen voor indiening van de adviezen) niet langer is afgestemd op het belang van de projecten die erin worden voorgesteld en op de nieuwe tariefbevoegdheid die aan BRUGEL is toegekend. We noemen bijvoorbeeld de projecten in verband met Smart Metering, het Smart Grid, glasvezel, het omschakelingsproces, ...

In dit kader hebben de voorontwerpen tot wijziging van de elektriciteits- en de gasordonnantie rekening gehouden met de naar voren gebrachte elementen en is een procedure voor de indiening van de investeringsplannen opgezet die twee fasen omvat: (1) BRUGEL formuleert haar opmerkingen op basis van een eerste versie van de investeringsplannen, die door de netbeheerders zijn voorgelegd; (2) BRUGEL legt een advies voor aan de regering op basis van een tweede, definitieve versie van de investeringsplannen. Deze definitieve versies kunnen bovendien het voorwerp uitmaken van een openbare raadpleging.

In de investeringsplannen waarover BRUGEL in 2017 een advies heeft uitgebracht, voorziet SIBELGA voor de volledige periode 2018-2022 de plaatsing van 593 km elektriciteitskabels en 40 km gasleidingen. ELIA is op haar beurt van plan 60,1 km kabels te leggen in de periode 2018-2028. De meeste investeringen die in Brussel zullen worden gedaan, betreffen de elektriciteitsdistributie, voornamelijk omwille van veroudering.

Voor wat de distributiecapaciteit van de netten betreft, heeft BRUGEL, op basis van de ontvangen informatie, geverifieerd of de investeringen die door de netbeheerders waren gepland, het mogelijk maakten om aan de verwachte belasting te voldoen. Op elektriciteitsniveau is bijzondere aandacht besteed aan de koppelposten, de grensposten tussen de elektriciteitsnetten van ELIA en van SIBELGA.

Voor wat de gasbevoorradingscapaciteit betreft, is er een project dat al vele jaren op de agenda staat en dat bedoeld is om de bevoorradingszekerheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verbeteren: het project

'Injectie-Zuid'. Dit project omvat de installatie van een nieuw injectiestation van Fluxys ter hoogte van de gewestelijke grens Oudergem/Overijse en houdt voor SIBELGA de bouw van twee nieuwe ontspanningsstations en de plaatsing van toevoerleidingen met middendruk in. De concretisering van dit project zal het mogelijk maken over een reserve te beschikken om de evolutie van de vraag voor de komende dertig jaar volledig te dekken en het omschakelingsproject in goede banen te leiden. In het kader van de uitvoering van de werken, waarvan het grootste deel voor 2016 was gepland, zijn de netbeheerders op meerdere problemen gestuit, vooral doordat er meermaals beroep werd ingediend. Als gevolg van die beroepen konden de meeste werken pas in 2017 worden uitgevoerd. De ingebruikname van het station is nu gepland voor 2018.

Andere uitdagingen, zoals de beheersing van de kwaliteit van de netbevoorrading, het 'smart' maken van die netten, het gasomschakelingsproject en de aanpassing van de aansluitingsregels om de ontwikkeling van zogenoemde 'alternatieve' vormen van mobiliteit te bevorderen, zijn waar van toepassing door de netbeheerders geïntegreerd in hun voorstellen voor investeringsplannen. Ze hebben bijzondere aandacht gekregen van BRUGEL. Deze verschillende thema's en de activiteiten die BRUGEL in 2017 heeft ondernomen, worden in de volgende secties uiteengezet.

3.5 De kwaliteit van de bevoorrading op de elektriciteits- en gasnetten

De netbeheerders moeten BRUGEL elk jaar een verslag bezorgen over de kwaliteit van hun diensten. Deze verslagen vormen een van de belangrijke elementen waarmee rekening wordt gehouden bij de analyse van de investeringsplannen, want ze maken het mogelijk om eenmalige of structurele problemen binnen de betreffende netten aan het licht te brengen.

De kwaliteit van de bevoorrading wordt vanuit twee grote invalshoeken opgevolgd: de continuïteit van de bevoorrading (gekoppeld aan de onderbrekingen) en de kwaliteit van de levering (gekoppeld aan de kwaliteit van de spanning of de gasdruk). De evaluatie van de kwaliteit van de bevoorrading gebeurt op basis van het aantal klachten die door de gebruikers van SIBELGA/ELIA worden ingediend.

Algemeen gesproken is de kwaliteit van de bevoorrading van de gebruikers van de elektriciteits- en gasnetten de voorbije jaren verbeterd.

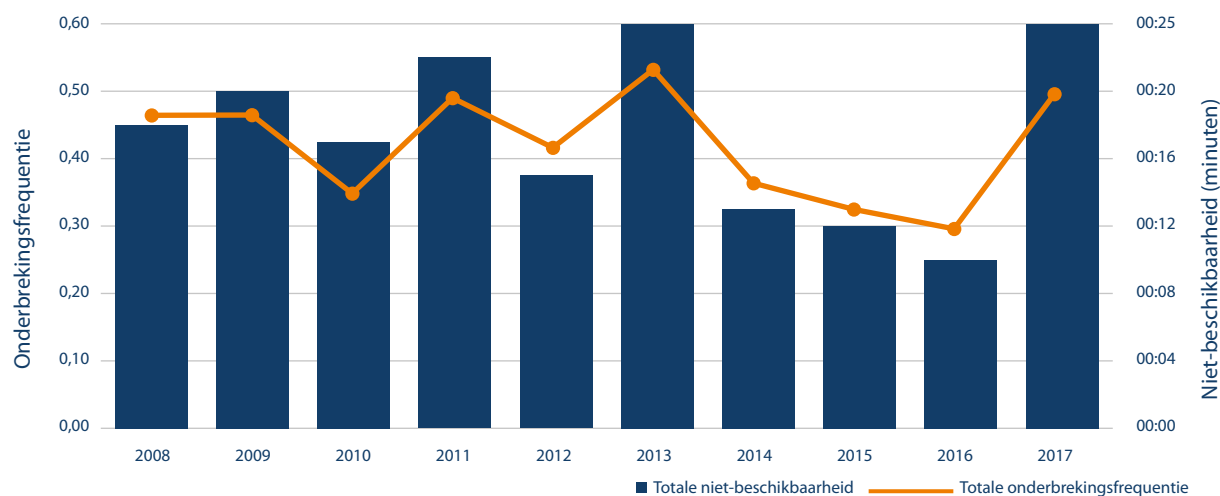
Toch blijkt uit het meest recente verslag dat door SIBELGA is ingediend (voorlopige gegevens) dat deze verbetering in 2017 tot stilstand is gekomen voor wat de continuïteit van de elektriciteitsbevoorrading van op het distributienet aangesloten gebruikers betreft. De indicatoren, met name

de totale niet-beschikbaarheid (gemiddelde jaarlijkse onderbrekingstijd van een gebruiker van het distributienet) en de totale onderbrekingsfrequentie (gemiddeld aantal onderbrekingen van een gebruiker van het distributienet), vertonen een duidelijke stijging.

Deze twee indicatoren geven zowel de onderbrekingen weer die door derden worden veroorzaakt, als degene die hun oorzaak binnen andere netten vinden. Het gaat dan om het net van gebruikers die op het net van SIBELGA zijn aangesloten, of op dat van een andere distributiebeheerder of van een transmissienetbeheerder in België of in het buitenland.

Onderstaande afbeelding toont de evolutie van deze indicatoren sinds 2008.

Figuur 20: Evolutie van de niet-beschikbaarheid en de onderbrekingsfrequentie voor de gebruikers van het elektriciteitsdistributienet

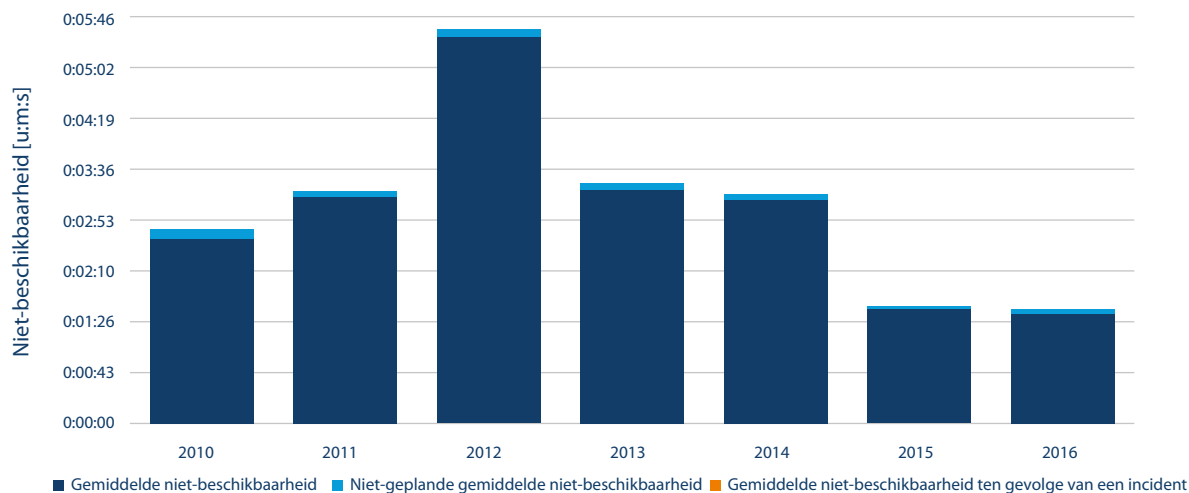
We wijzen er evenwel op dat deze indicatoren rekening houden met onderbrekingen die niet op het conto van SIBELGA kunnen worden geschreven. Bepaalde onderbrekingen houden rekening met onderbrekingen als gevolg van derden (uitgetrokken kabels enz.), moeilijke weersomstandigheden of onderbrekingen die hun oorsprong vinden op een ander net dan dat van SIBELGA (bijvoorbeeld op het net van ELIA). Uitgaande van de door SIBELGA voorgelegde elementen lijkt het erop dat de onderbrekingen die hun oorsprong vinden op andere netten, de verslechtering van de indicatoren voor de bevoorradingscontinuïteit in 2017 zouden kunnen verklaren. Deze cijfers (voor 2017) zijn nog voorlopig van aard. Voorzichtigheid is dus geboden wanneer met de gepresenteerde gegevens wordt gewerkt. De diepgaandere analyse van alle door SIBELGA voorgelegde indicatoren voor de kwaliteit van de dienstverlening, zal het voorwerp uitmaken van een specifiek verslag dat in de loop van het jaar 2018 door BRUGEL zal worden gepubliceerd.

In het kader van zijn controleopdrachten besteedt BRUGEL aandacht aan de opvolging van incidenten die zich voordoen op de elektriciteits- en gasnetten. Wanneer zich een 'aanzienlijk' incident op deze netten voordoet, vraagt BRUGEL systematisch om een toelichtend verslag van de betreffende netbeheerder. Dit was met name het geval na een incident dat zich op 1 september 2017 voordeed in de omgeving van het Heizelplateau, met een onderbreking van meer dan 7 uur voor de gebruikers van het elektriciteitsnet van SIBELGA tot gevolg. Voor dit type incident, dat uiterst zeldzaam is, voorziet het wettelijk kader (vergoedingsregeling van de elektriciteitsordonnantie) de toekenning van een vergoeding voor gebruikers die een verzoek hebben ingediend in overeenstemming met de geldende procedure. Enkele dagen na het incident heeft BRUGEL bovendien op haar website en via de sociale media (Facebook) gecommuniceerd om de Brusselaars te wijzen op het bestaan van een vergoedingsregeling.

In november 2017 zijn meerdere gastoegangspunten onderbroken als gevolg van een instorting die werd veroorzaakt door de breuk van een leiding van Vivaqua en de verzakking van het wegdek ter hoogte van de Leuvensesteenweg. Dit type incident is evenwel relatief zeldzaam, zoals onderstaande figuur laat zien. Deze toont de evolutie van de gemiddelde niet-beschikbaarheid voor de gebruikers van het gasdistributienet per type onderbreking (gepland, niet-gepland, incident). De meeste geregistreerde onderbrekingen zijn te wijten aan geplande werken.

We stellen ook al enkele jaren een afname van de gemiddelde niet-beschikbaarheid vast. Dit valt te verklaren doordat een groot investeringsprogramma van SIBELGA is afgerond, waarbij alle leidingen in gietijzer en asbestcement zijn vervangen. De vervanging van deze leidingen is in 2014 voltooid en werd gerechtvaardigd door het aanzienlijke lekpercentage in vergelijking met leidingen van staal of polyethyleen.

Figuur 21: Evolutie van de gemiddelde niet-beschikbaarheid voor gebruikers van het gasdistributienet

3.6 De evolutie van de netten naar het smart grid

De elektriciteitsnetten worden met toenemende technische uitdagingen geconfronteerd, zoals de integratie van decentrale productie, de ontwikkeling van alternatieve mobiliteitsoplossingen en de opkomst van oplossingen voor de lokale opslag van energie. Tegelijkertijd moeten de netten aan de Europese en gewestelijke doelstellingen voor energie- en economische efficiëntie voldoen. Om al die redenen moeten de netten geleidelijk aan dynamischer worden.

• Uitrol van slimme meters:

SIBELGA heeft in 2017 in het kader van zijn investeringsplan 2018-2022 zijn visie op de uitrol van slimme meters voorgesteld. De netbeheerder zal in een eerste fase in het kader van een proefproject 5000 slimme meters voor elektriciteit installeren en 500 voor gas. Deze proef is vooral bedoeld om de (in MIG6 voorziene) functies van de meters te testen en de uitrolprocedure te valideren.

De installatie van deze meters, waarvan het aantal in 2019 tot 10.000 zou moeten oplopen, zou moeten worden versneld opdat tegen 2035 het volledige Brusselse distributienet ermee uitgerust zou zijn.

Zoals reeds aangehaald, heeft BRUGEL zich, bij gebrek aan nauwkeurige informatie over deze potentiële uitrol van slimme meters, onthouden van het geven van een specifiek advies over het voorstel van SIBELGA in zijn investeringsplan 2018-2022 en wacht het op aanvullende informatie van de netbeheerder.

Omdat men meent dat de strategie voor de uitrol van slimme meters niet uitsluitend op een zuiver operationele benadering mag focussen, zal BRUGEL in de loop van 2018 een studie aanvatten die ook rekening houdt met de sociaaleconomische, gezondheids- en milieuaspecten.

• Uitrol van elektronische meters:

SIBELGA plant de installatie van andere specifieke meters in het kader van de richtlijn 2012/27/EU betreffende de energie-efficiëntie, die de lidstaten vanaf 1 januari 2015 ertoe verplicht om in alle nieuwe of ingrijpend gerenoveerde gebouwen, 'individuele meters die hun actuele energieverbruik nauwkeurig weergeven en informatie geven over de feitelijke gebruikstijd' te installeren. Deze richtlijn is omgezet in artikel 25vicies van de elektriciteitsordonnantie. Na ettelijke vertragingen bij SIBELGA zullen deze meters uiteindelijk vanaf 2018 worden geïnstalleerd. SIBELGA voorziet immers in zijn investeringsplan de installatie van zogeheten 'elektronische' meters, vanaf 2018 en tegen een tempo van ongeveer 4850 per jaar. Deze meters zullen over een lokale poort beschikken die de klant toegang geeft tot gedetailleerde verbruiksgegevens (die evenwel niet door SIBELGA gevalideerd zijn). Deze gegevens kunnen worden doorgegeven aan energieadviesbedrijven om het verbruik te optimaliseren. De slimme functies van de elektronische meters (opening/sluiting, meteropname op afstand, ...) zullen echter niet geactiveerd worden.

• Op weg naar slimme netten:

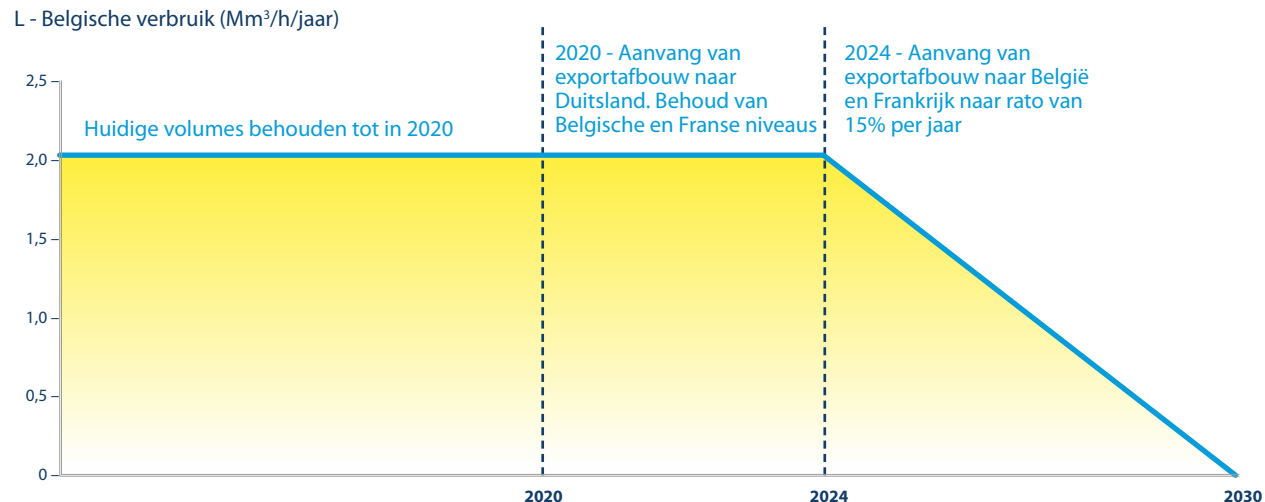
Parallel met de acties voor Smart Metering heeft BRUGEL SIBELGA aangemoedigd om een visie te ontwikkelen op de geleidelijke transformatie van het net naar een 'slimmer' net. SIBELGA is trouwens al begonnen met de uitvoering van bepaalde investeringen voor de installatie van 'intelligente' netcabines en het leggen van glasvezelkabel.

Glasvezel is een technologie die bestand zou zijn tegen een black-out. SIBELGA zal de glasvezelkabels uitrollen tussen 108 'kritieke' sites (koppelpunten (leveringsposten), verdelingsposten en ontvangststations voor gas), in samenwerking met andere actoren van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dankzij de uitrol van dit glasvezelnet zal SIBELGA een doorlopend beeld hebben van de staat van het net en zal het bepaalde verrichtingen op afstand vanuit de dispatching kunnen uitvoeren zonder van een telecomoperator afhankelijk te zijn.

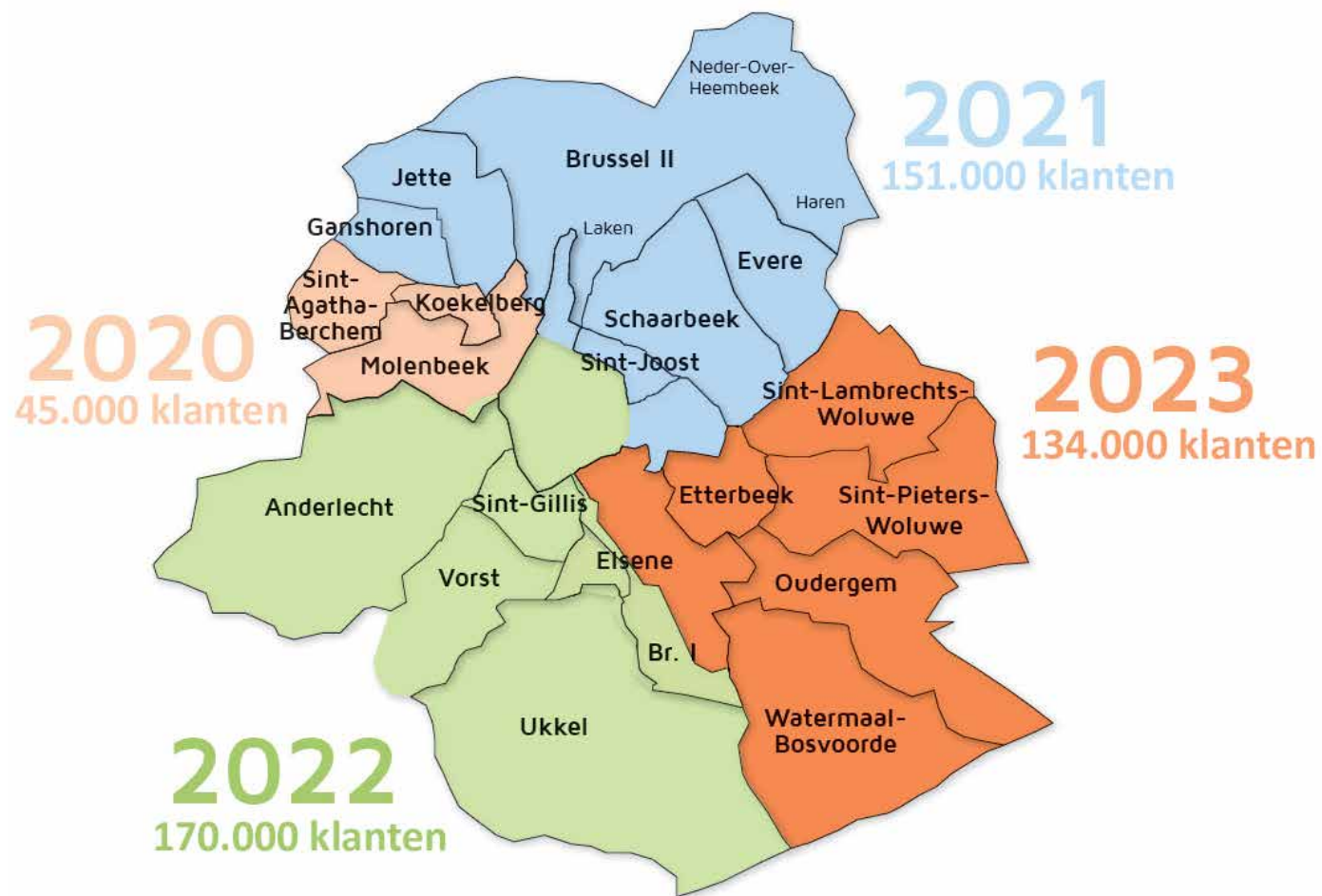
De installatie van intelligente netcabines zal het beheer van het distributienet voor elektriciteit verbeteren dankzij een betere monitoring, vooral van het laagspanningsnet. De uitrol van deze cabines in het kader van de vernieuwing van de bestaande cabines is in 2017 begonnen. Eind 2018 zal SIBELGA een evaluatie maken. BRUGEL zal de resultaten van deze evaluatie aandachtig onderzoeken en zal er onder meer op toezien dat de informatie die de installatie van dit type cabines oplevert, zal worden gebruikt voor een meer nauwkeurige bepaling van de juiste duur van onderbrekingen, in het kader van de toekenning van mogelijke vergoedingen aan netgebruikers die schade hebben geleden.

3.7 Conversie van het gasnet: overgang van arm naar rijk gas

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt uitsluitend bevoorraad met zogenaamd 'arm' gas, in tegenstelling tot de andere gewesten die worden bevoorraad met beide soorten gas, 'arm' en 'rijk'. Nederland is dus de enige bevoorradingsbron voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de aanvoerroute van dit type gas is uniek. Zoals reeds besproken in de vorige jaarverslagen van BRUGEL en in de adviezen m.b.t. de investeringsplannen voor gas van SIBELGA, vormt de problematiek van de bevoorradingszekerheid voor arm gas een grote uitdaging voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Die uitdaging is nog crucialer geworden sinds de Nederlandse overheden aan hun Belgische tegenhangers hebben bevestigd dat zij de export van arm gas geleidelijk aan zullen stopzetten vanaf 2020. De export naar België wordt met 15% per jaar verminderd vanaf 2024 en zal worden stopgezet in 2030.

Aangezien het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet langer met dit type gas zal worden bevoorraad, zal de conversie gevolgen hebben voor zowel de infrastructuur van het distributienet als voor de binneninstallaties van de gebruikers van het Brusselse distributienet (huishoudelijke en professionele afnemers). Volgens dit door de sector opgestelde indicatieve plan zal de conversie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2020 beginnen en eind 2023 worden afgerond. Het zal betrekking hebben op alle verbruikers van aardgas in het gewest, goed voor ruim 500.000 aansluitingspunten op het distributienet.

BRUGEL wijst de autoriteiten al sinds jaren op het belang van een geïntegreerde aanpak van het beheer van deze problematiek, die een grote impact zal hebben op de bevoorradingszekerheid van het Brussels Gewest en op de kwaliteit van de gasbevoorrading van de Brusselse gebruikers. Om bij te dragen tot het vinden van antwoorden op deze problematiek heeft BRUGEL, in haar rol van adviseur van de regering, op het einde van het eerste semester 2017 een eerste advies uitgebracht en bijkomende studies gestart om een geconsolideerd advies te geven, dat met name rekening houdt met de sociaaleconomische aspecten van het Brussels Gewest. Tijdens het beraad over deze adviezen en de uitvoering van de studies heeft BRUGEL de markspelers geraadpleegd om een resultaat te verkrijgen dat rekening houdt met de diversiteit en rijkdom van de uitgedrukte meningen. Het geconsolideerde advies werd in het eerste kwartaal 2018 goedgekeurd en meegedeeld. Hier worden enkele vaststellingen besproken.

Volgens de verschillende studies en raadplegingen ligt de grootste uitdaging van het conversieproject voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de bij particulieren geïnstalleerde uitrustingen. Volgens BRUGEL is er geen enkele garantie van de compatibiliteit van deze uitrustingen met rijk gas, aangezien er geen kadaster van de geïnstalleerde toestellen bestaat. Dit wordt bevestigd door de feedback van mensen die op het terrein actief zijn (installateurs, controleurs, arbeiders, maatschappelijk werkers enz.), die unaniem zijn over het feit dat het Brusselse woningpark relatief oud is en dat men niet zelden verouderde binneninstallaties aantreft. Bovendien zijn bij sommige toestellen, die ontworpen

zijn om zonder problemen met de twee soorten gas te werken, opzettelijk verzegelingen verbroken om de fabrieksinstellingen aan te passen om de EPB-reglementering na te leven. Bij onder meer deze toestellen is de goede werking na een overgang van arm naar rijk gas niet noodzakelijk nog gegarandeerd.

In het licht van alle geïdentificeerde risico's heeft BRUGEL de studies en raadplegingen georiënteerd om te bepalen of het huidige kader de uitvoering van een dergelijke project mogelijk maakt met een minimum aan veiligheids- en gezondheidsrisico's voor de Brusselse gebruikers. Er werd ook rekening gehouden met het voorzorgsbeginsel, dat stelt dat het gewest zich ervan moet vergewissen dat de conversie veilig verloopt voor de Brusselse consumenten. Na al deze werkzaamheden beveelt BRUGEL een voorafgaande controle van alle Brusselse installaties aan, onder de verantwoordelijkheid en op kosten van de eigenaren. De kosten van de kwetsbare gebruikers (+/- 19.000 in het BHG) zullen evenwel door de gemeenschap worden gedragen. Om de operatie met succes uit te voeren, raadt BRUGEL ook de vorming van een platform dat de controles zou coördineren en de installateurs een correcte vergoeding voor deze activiteiten zou garanderen. Het platform zou bovendien een vaste, gecontroleerde prijs voor de eigenaren verzekeren.

Een ander kenmerk van de na de studies en raadplegingen gekozen benadering is dat de klant, eigenaar-bewoner of huurder, verantwoordelijk is voor de conversie maar niet aan zijn lot wordt overgelaten. Daarom vindt BRUGEL het nuttig en uiterst belangrijk dat men een communicatiecampagne

over het conversieproject organiseert, om iedereen bewust te maken van alle aspecten van de conversie en vooral van de acties die de klant moet ondernemen. Deze door BRUGEL voorgestelde campagne sluit volledig aan bij de initiatieven die de federale en gewestelijke autoriteiten reeds hebben genomen. BRUGEL meent dat deze communicatiecampagne veel gebruikers ertoe zou kunnen aanzetten om hun binneninstallatie te laten controleren en in voorkomend geval contact op te nemen met de dienst VBIG (Veiligheid van de Binnengasinstallaties) van SIBELGA. Deze dienst vloeit voort uit een van de openbare dienststopdrachten, namelijk de preventie van de risico's van het gebruik van aardgas. BRUGEL heeft daarom in haar advies aan de regering over het programma van de openbare dienststopdrachten voor het jaar 2018 voorgesteld dat SIBELGA het budget voor de activiteiten van de dienst VBIG zou aanpassen om voorbereid te zijn op een eventuele toename van de werklust van de teams.

Daarnaast voorziet het ontwerp van de wijziging van de elektriciteits- en gasordonnantie dat SIBELGA nieuwe openbare dienststopdrachten toegewezen krijgt die specifiek verband houden met de conversie van het Brusselse gasnet, zoals de verspreiding van informatie. Met het oog op de indicatieve planning van de conversie zouden de eerste acties in het kader van deze verschillende opdrachten in 2018 van start moeten gaan. In deze context heeft BRUGEL in haar advies over het programma van de openbare dienststopdrachten voor het jaar 2018 voorgesteld dat SIBELGA een bijkomend programma voor deze nieuwe opdrachten bij de regering zou indienen en ter advies aan BRUGEL zou voorleggen zodra de nieuwe ordonnanties van kracht zijn.

3.8 Omzetting en implementatie van de Europese netcodes

- **Criteria voor de toekenning van afwijkingen op sommige bepalingen van de Europese codes:**

De Europese netcodes zijn een geheel van regels voor de verwezenlijking van een kader dat de harmonisatie, de integratie en de efficiëntie van de Europese elektriciteitsmarkt zal bevorderen. Ze vormen belangrijke elementen voor het ontstaan van een Europese binnenlandse energiemarkt.

In 2016 werden op Europees niveau drie verordeningen goedgekeurd die netwerkcodes met betrekking tot de voorwaarden voor de aansluiting op het elektriciteitsnet invoeren.

Het betreft meer bepaald:

- de verordening (EU) 2016/631 van de Commissie van 14 april 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting van elektriciteitsproducenten op het net (hierna: RfG),
- de verordening (EU) 2016/1388 van de Commissie van 17 augustus 2016 tot vaststelling van een netcode voor aansluiting van verbruikers (hierna: DCC),
- de verordening (EU) 2016/1447 van de Commissie van 26 augustus 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting op het net van hoogspanningsgelijkstroomssystemen en op gelijkstroom aangesloten power park modules.

Deze verordeningen zijn dwingend voor alle betrokken partijen en zijn in België rechtstreeks van toepassing, grotendeels zonder omzetting in nationaal recht. Volgens deze verordeningen kan de bevoegde regulator afwijkingen toestaan op een of meer bepalingen van de verordeningen. De bevoegde regulator bepaalt na raadpleging van alle betrokken partijen de criteria voor de toekenning van afwijkingen.

BRUGEL heeft als gewestelijke regulator, in samenwerking met alle andere Belgische regulatoren, het advies van de marktspelers over deze criteria voor de toekenningen van afwijkingen gevraagd en ze heeft toekenningscriteria bepaald volgens artikel 61 van de netcode RfG, artikel 51 van de netcode DCC en artikel 78 van de netcode HVDC. De resultaten van de raadpleging en de gezamenlijke beslissing van de vier regulatoren werden gepubliceerd in het verslag van de openbare raadpleging 38²⁷.

- **Classificatie van opkomende technologieën:**

De drie Europese verordeningen (RfG, DCC en HVDC) bepalen de voorwaarden voor de aansluiting op het elektriciteitsnet. De RfG schept in artikelen 66 tot 70 een wettelijk kader waarin de productie-eenheden zich kunnen laten classificeren als 'opkomende technologie' en een afwijking op de voorwaarden voor de aansluiting op het net kunnen genieten. In dit kader heeft BRUGEL in coördinatie met de andere Belgische regulatoren en volgens artikel 69 van de RfG de classificatie 'opkomende technologie' toegekend aan 5 productie-eenheden voor elektriciteit (beslissingen 50²⁸, 51²⁹ en 52³⁰ en advies 241³¹).

- **Omzetting in de technische reglementen:**

De Europese netcodes moeten gedeeltelijk worden omgezet in de federale en gewestelijke wetteksten. Zo werd onlangs (in maart 2018) een ontwerp van wijziging van het federale technische reglement (FTR) voor raadpleging en vervolgens voor goedkeuring door de bevoegde federale instellingen ingediend. Als voorbereiding op de ontwerp tekst organiseerde ELIA in de loop van 2017 verscheidene workshops waar BRUGEL als waarnemer aan deelnam. Parallel met de workshops nam BRUGEL ook deel aan de vergaderingen van de werkgroep CONCERE³² voor de aanpassing van het federaal technisch reglement en de transitie van de Europese netcodes.

27 <https://www.brugel.brussels/publication/document/rapports/2017/nl/rapport-38.pdf>

28 Beslissing 50: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2017/nl/beslissing-50.pdf>

29 Beslissing 51: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2017/nl/beslissing-51.pdf>

30 Beslissing 52: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2017/nl/beslissing-52.pdf>

31 Advies 241: <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2017/nl/advies-241.pdf>

32 <https://economie.fgov.be/nl/publications/concere-la-concertation-entre>

4 Ontwikkeling van specifieke netten

4.1 De tractie- en stationsnetten

Het elektriciteitsnet van de MIVB bestrijkt een groot gedeelte van het Brusselse grondgebied en levert elektriciteit voor de trams, metro's, magazijnen, werkhuizen, metrostations en concessies in deze stations (winkels, automaten, ...). Na de analyse van de specifieke kenmerken van het elektriciteitsnet van de MIVB heeft BRUGEL in 2016 een analyse gemaakt van de invoering van een nieuw netstatuut dat in de elektriciteitsordonnantie zou kunnen worden opgenomen.

Zo heeft BRUGEL, in navolging van de federale wetgever, die voor het elektriciteitsnet van de beheerder van de spoorweginfrastructuur INFRABEL een statuut van tractienet spoor heeft ingevoerd in de elektriciteitswet, een initiatiefadvies voorgesteld (dat in 2016 aan een openbare raadpleging werd onderworpen) om een nieuw concept van 'regionale tractienetbeheerder' in te voeren. In dit advies heeft BRUGEL ook de invoering voorgesteld van een nieuw statuut om dergelijke situaties te regulariseren voor de bevoorrading van afnemers van het federale tractienet, met name de stations van de NMBS.

Na de door BRUGEL geformuleerde aanbevelingen heeft de wetgever het nuttig geacht deze nieuwe statuten op te nemen in het voorontwerp tot wijziging van de elektriciteitsordonnantie, dat in 2017 aan BRUGEL werd voorgelegd.

Daarnaast heeft BRUGEL op verzoek van de minister bevoegd voor het energiebeleid een advies uitgebracht (advies nr. 248, in september op de website gepubliceerd) als antwoord op het verzoek tot erkenning van de beheerder van het tractienet spoor, dat INFRABEL indiende bij de Algemeen Directie Energie van de FOD Economie. BRUGEL heeft in dit advies geen bezwaar gemaakt tegen de verlening van deze erkenning.

4.2 Het openbaar verlichtingsnet

Conform de ordonnantie betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft BRUGEL in 2017 twee adviezen ter attentie van de regering uitgebracht over:

- de uitvoering van het in juni gepubliceerde programma van openbare dienststopdrachten van SIBELGA voor het jaar 2016 (gedeelten openbare verlichting en gasveiligheid);
- het in november gepubliceerde programma van openbare dienststopdrachten van SIBELGA voor het jaar 2018 (alle opdrachten).

In het kader van de openbare dienststopdrachten die het heeft ontvangen, is SIBELGA belast met het beheer en het onderhoud van de verlichting van de gemeentelijke wegen.

De activiteiten in verband met het beheer van de openbare verlichting zijn de belangrijkste openbare dienststopdrachten van SIBELGA in het budget (€ 25.094.628) dat SIBELGA voor 2018 heeft voorgesteld om deze opdracht uit te voeren.

Iets meer dan de helft van het budget wordt gebruikt voor de vernieuwing van de geïnstalleerde verlichtingstoestellen. SIBELGA wil jaarlijks 4% van zijn netwerk vernieuwen. Eind 2017 telde het park van SIBELGA 83.357 verlichtingstoestellen.

Het energieverbruik van de verlichtingstoestellen wordt voor 2017 op 40.004 MWh³³ geraamd, een daling met 2,5% tegenover 2016. De vervanging van de verlichtingstoestellen door altijd meer energiezuinige uitrustingen levert in de loop der jaren een daling van het energieverbruik op. Zo stelt men vast dat tussen 2007 en 2016 het geraamde verbruik van de openbare verlichting met meer dan 12,5% gedaald is.

In haar advies over het programma van de openbare dienststopdrachten voor het jaar 2018 heeft BRUGEL aandacht besteed aan de statistieken van het aantal geregistreerde storingsen op het verlichtingsnet. Sinds 2013 neemt het totale aantal storingsen voortdurend toe. Van 2013 tot 2017 zien we een stijging met bijna 25%. Een van de verklaringen houdt verband met de beslissing van SIBELGA om de onderhoudsfrequentie te verlagen.

³³ We spreken van geraamde en niet van gemeten energie, aangezien er geen elektriciteitsmeters geïnstalleerd zijn.

In haar advies over het programma van de openbare dienststopdrachten 2018 heeft BRUGEL SIBELGA formeel verzocht om zo snel mogelijk een gedetailleerde analyse van deze situatie te bezorgen en een actieplan voor te stellen.

Wat het gebruik van nieuwe technologieën betreft, vertegenwoordigen de led-verlichtingstoestellen momenteel minder dan 2% van het bestaande park. Om verscheidene redenen (levensduur, lichtstroom, complexiteit van de exploitatie enz.) meent SIBELGA dat de led-technologie (voor de openbare verlichting) nog niet voldoende ontwikkeld is.

Het programma 2018 bepaalt echter dat, aangezien veel gamma's klassieke technologieën van de verschillende leveranciers worden stopgezet, SIBELGA in 2018 zal starten met de voorbereiding van de overheidsopdracht voor verlichtingsapparaten, die voornamelijk led-apparaten zal omvatten.

BRUGEL herinnert SIBELGA in dit kader aan het belang van de uitvoering van de vergelijkende tests die oorspronkelijk in 2017 waren gepland om zich optimaal voor te bereiden op de uitrol van deze technologie in zijn openbaar verlichtingsnet.

5 Follow-up van de evolutie van de prijzen en controle van de tarieven

5.1 Ontleding van de factuur

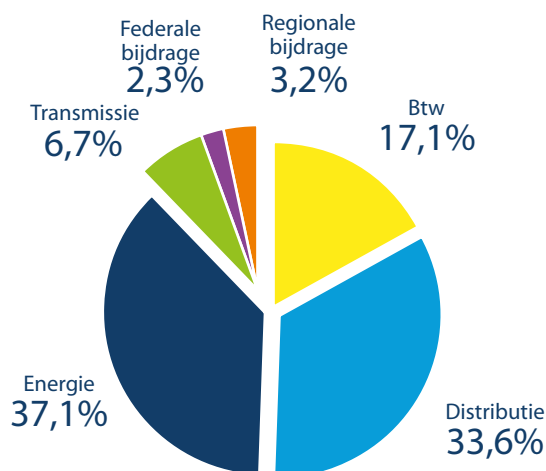
Op het vlak van de follow-up van de evolutie van de prijzen publiceert BRUGEL driemaandelijkse een prijzenobservatorium voor het huishoudelijk cliënteel en voor de kleine professionele klant, dat het publiek informeert over de prijsevoluties en de opmerkelijke feiten betreffende de gas- en elektriciteitsmarkt. Deze publicatie bevat ook bepaalde financiële gegevens betreffende de markt van de groene elektriciteit (gemiddelde prijs van het groenestroomcertificaat, ...). De meegedeelde prijzen zijn, net als in het jaarverslag, afkomstig van BruSim, de tariefsimulator van BRUGEL. Aangezien elke leverancier zijn prijzen op vrijwillige basis meedeelt, bevat de simulator momenteel³⁴ nog niet alle aanbiedingen die in het Brussels Gewest worden voorgesteld. Bovendien heeft BRUGEL zich ertoe verbonden het charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites dat de CREG heeft opgesteld na te leven.

5.1.1 Elektriciteit

Huishoudelijk cliënteel

Hieronder ziet u de samenstelling van de elektriciteitsfactuur van een Brusselse mediane klant. Het mediane Brusselse elektriciteitsverbruik dat als referentie wordt genomen, is 2036 kWh voor de piekuren. Het mediane verbruik betekent dat 50% van de afnemers meer en 50% van de afnemers minder dan de mediaan verbruikt. Het mediane verbruik is niet hetzelfde als het gemiddelde verbruik, dat in essentie het gemiddelde van alle bestaande verbruiken is.

Figuur 22 - Ontleding van de elektriciteitsfactuur van een mediane afnemer - december 2017

Bron: BRUSIM

Het totale bedrag dat de eindgebruiker betaalt, kan bestaan uit zes delen. In dalende volgorde van belangrijkheid van het totale bedrag van de factuur zijn dit:

- de energie, met enerzijds de prijs van de geproduceerde energie en anderzijds de vaste term van de kosten van het contract en de bijdrage hernieuwbare energie, die kan verschillen naargelang de leverancier;
- het gedeelte distributie, dat het volgende omvat:
 - de distributiekosten gedragen door de gewestelijke distributienetbeheerder, SIBELGA, voor de uitvoering van zijn opdrachten;
 - de gemeentelijke wegenisretributie;
 - de openbare dienstverplichtingen;

- de btw;
- de transmissiekosten gedragen door de nationale transmissienetbeheerder, ELIA;
- De federale bijdrage (energie);
- De regionale bijdrage (art 26. van de 'electriciteitsordonnantie').

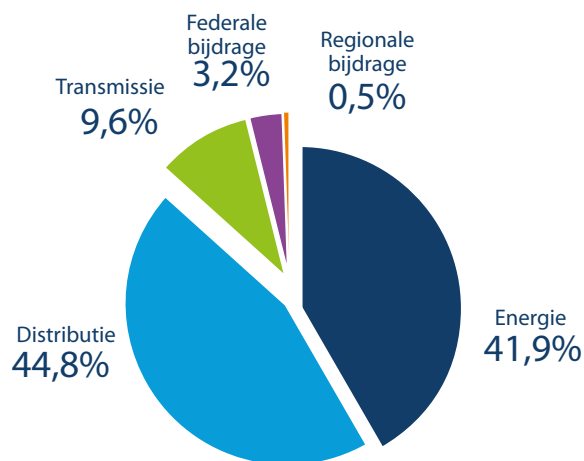
De twee posten die het zwaarst doorwegen in de factuur zijn energie en distributie, met bedragen van respectievelijk € 216 en € 196 op een totale jaarfactuur van € 481 in 2017, tegenover € 472 in december 2016 voor eenzelfde verbruik.

De kleine professionele klant

Hieronder ziet u de samenstelling van de elektriciteitsfactuur van een kleine Brusselse professionele klant die 20.000 kWh per jaar verbruikt.

³⁴ De volgende herziening van de Brusselse ordonnantie zou kunnen vermelden dat alle actieve leveranciers verplicht zijn de prijzen van hun aanbiedingen expliciet mee te delen aan de regionale regulator, zoals dat het geval is in het Vlaams Gewest.

Figuur 23 - Ontleding van de elektriciteitsfactuur van een kleine professionele klant - december 2017

Bron: BRUSIM

De ontleding van de factuur van kleine professionele afnemers bevat één post minder dan de factuur van de huishoudelijke afnemers, omdat de btw op deze factuur niet wordt geboekt.

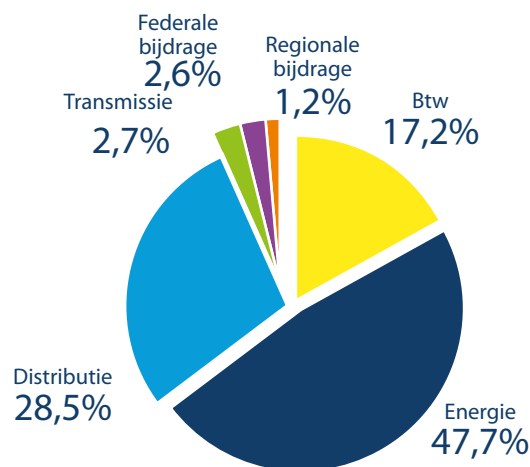
Dit verklaart waarom de distributie hier het belangrijkste deel van de totale factuur vertegenwoordigt, met een bedrag van € 1484 op een totale jaarfactuur van € 3312, waarvan de post energie € 1390 bedraagt.

5.1.2 Gas

Huishoudelijk cliënteel

De onderstaande figuur toont de ontleding van de gasfactuur van een mediane Brusselse klant die 12.728 kWh verbruikt.

Figuur 24 - Ontleding van de gasfactuur van een mediane afnemer - december 2017

Bron: BRUSIM

De gasfactuur bestaat uit vier delen. In dalende volgorde van belangrijkheid van het totale bedrag van de factuur zijn dit:

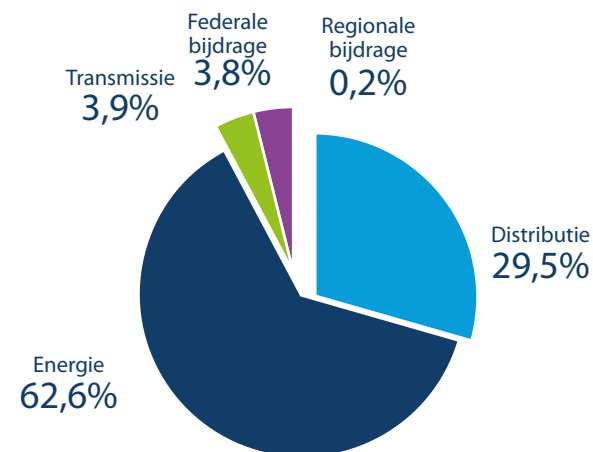
- het energiedeel, met enerzijds de prijs van de geproduceerde energie en anderzijds de vaste term van de contractkosten (die dus kan verschillen van leverancier tot leverancier);
- het gedeelte distributie, dat het volgende omvat:
 - de distributiekosten gedragen door de gewestelijke distributienetbeheerder, SIBELGA, voor de uitvoering van zijn opdrachten.
 - de gemeentelijke wegenisretributie
 - de openbare dienstverplichtingen
- de btw;
- de federale bijdrage;
- de transmissiekosten gedragen door de nationale transmissienetbeheerder, FLUXYS;
- de regionale bijdrage (art. 20septiesdecies van de 'gasordonnantie').

We stellen vast dat de post energie voor een mediane Brusselse klant 47,7% vertegenwoordigt en het zwaarst doorweegt in de totale gasfactuur met € 361 op een totale jaarfactuur van € 756.

De kleine professionele klant

Hieronder ziet u de samenstelling van de gasfactuur van een kleine Brusselse professionele klant die 100.000 kWh per jaar verbruikt.

Figuur 25 - Ontleding van de gasfactuur van de kleine professionele klant - december 2017

Bron: BRUSIM

Net als de huishoudelijke klant betaalt de kleine professionele verbruiker een gasfactuur die uit vijf delen bestaat. Het enige verschil is dat de btw niet wordt geboekt, wat het doorslaggevende gewicht van het energiedeelte nog sterker accentueert, met een aandeel van meer dan 62,6% voor een bedrag van € 2593 op een totale jaarfactuur van € 4141 tegenover € 3919 in december 2016.

5.2 Evolutie van de factuur van de huishoudelijke verbruikers

5.2.1 Elektriciteit

Het aantal aanbiedingen dat aan de Brusselse huishoudelijke afnemers wordt voorgesteld, is als volgt geëvolueerd:

2015	2016	2017
24	27	30

Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van het gunstigste aanbod³⁵ van elke leverancier en het maandelijks gemiddelde van de prijzen, alle aanbiedingen door elkaar genomen, voor de mediane Brusselse klant.

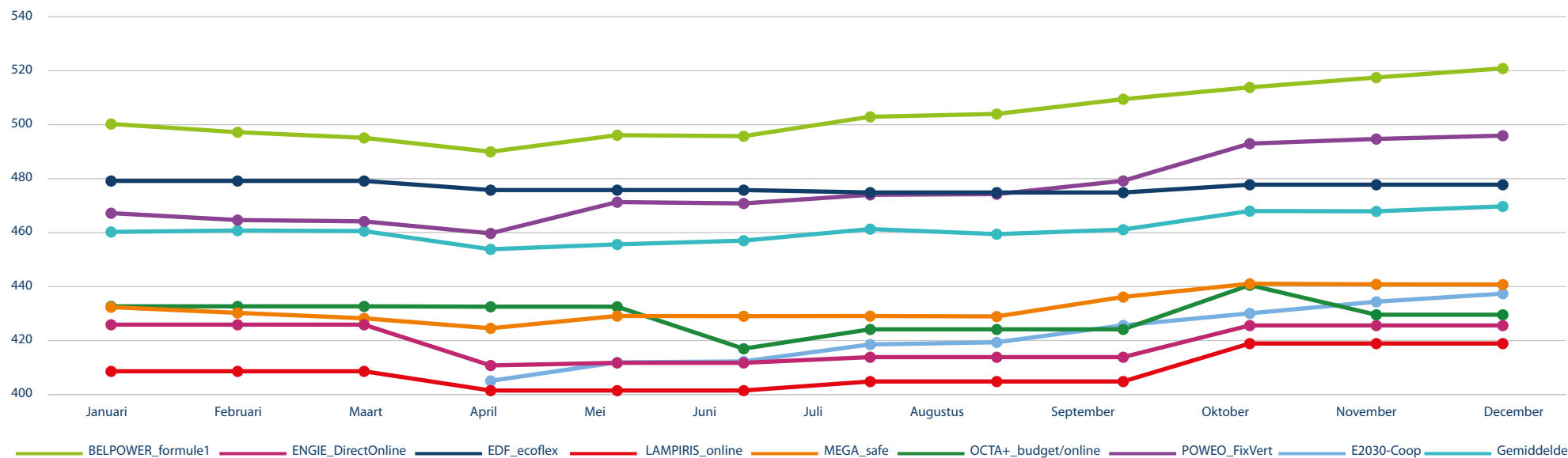
Men stelt vast dat in heel het jaar 2017 dezelfde drie aanbiedingen boven het gemiddelde bleven en dezelfde aanbiedingen lager waren.

Sommige leveranciers die actief zijn in de andere gewesten, zijn nog steeds niet aanwezig op de Brusselse markt. Dit vermindert het aantal aanbiedingen die voordeliger zijn dan het aanbod van de standaardleverancier in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vergeleken met Wallonië en Vlaanderen. In dit verband verwijzen we naar de maandelijks publicaties van de CREG.

Daarnaast noteren we dat de leverancier Energie 2030 vanaf 1 april 2017 slechts één aanbod op de Brusselse markt voorstelt, tegenover vier in 2016, en dat dit afhangt van de aansluiting bij de coöperatie.

De onderstaande grafiek toont de evolutie van de jaarfactuur voor een mediane afnemer die nog steeds wordt bevoorrad door de standaardleverancier, en van het goedkoopste aanbod op de markt.

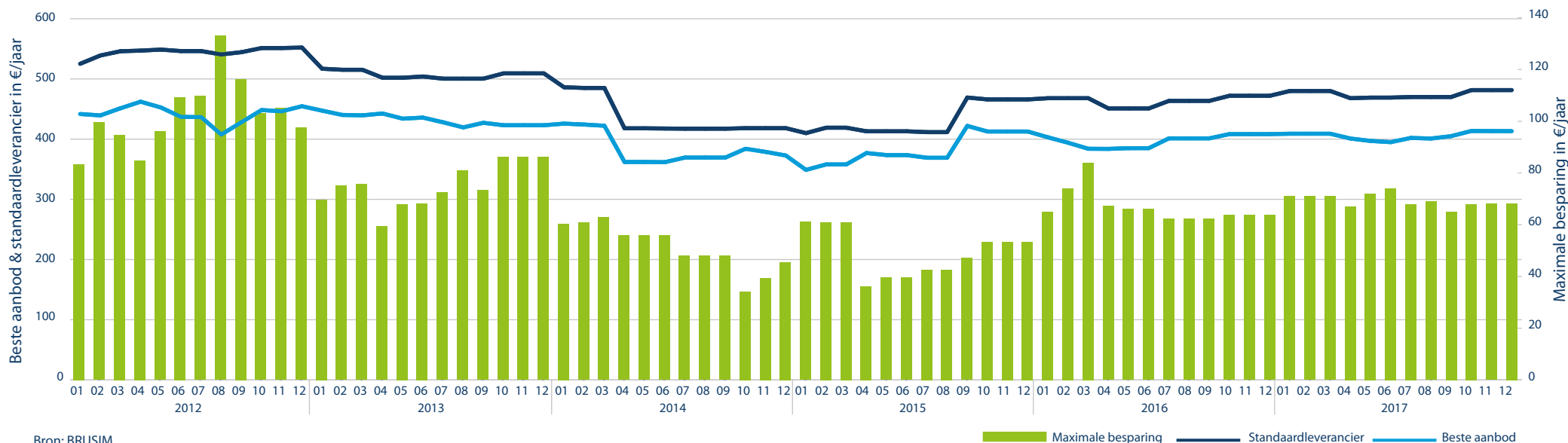
Figuur 26 - Prijsevolutie voor de mediane klant – 2036 kWh

Bron: BRUSIM

³⁵ Het goedkoopste aanbod dat in heel 2017 werd aangeboden en niet in een deel ervan.

Figuur 27 - Vergelijking van de elektriciteitsfactuur van een mediane Brusselse klant – 2036 kWh - voor het goedkoopste aanbod en het standaardaanbod

Bron: BRUSIM

Men stelt vast dat het verschil tussen het goedkoopste en het standaardaanbod in de loop van 2017 vrij stabiel blijft, dus dat de potentiële besparing tussen de jaarlijkse factuur van een passieve mediane klant (die zich door de standaardleverancier laat bevoorraden) en die van het goedkoopste aanbod op de markt evenmin varieert: in december 2017 is het goedkoopste aanbod 16% lager dan dat van de standaardleverancier³⁶, tegenover 17% in december 2016.

In december 2017 bedroeg de winst die een passieve mediane klant kon realiseren door een contract met een andere leverancier te ondertekenen, ongeveer € 68, hetzij € 4 meer dan in december 2016.

De onderstaande tabel geeft de evolutie weer van het aantal aanbiedingen waarmee de verbruiker kan besparen op zijn jaarfactuur in vergelijking met de standaardleverancier ('vrijheidsgraad').

Tabel4 – Evolutie van de vrijheidsgraad elektriciteit

	Kleine verbruiker	Mediane verbruiker	Grote verbruiker
2017	19	20	19
2016	17	14	14
2015	13	12	9
2014	14	9	4
2013	13	11	10
2012	12	12	12

Bron: BRUSIM

Evolutie van het sociaal tarief voor elektriciteit

Om hun factuur te verlichten, hebben de huishoudens met een bescheiden inkomen of in een onzekere situatie recht op het sociaal tarief voor gas. De personen die recht hebben op dit sociaal tarief worden op federaal niveau 'beschermde klanten' genoemd. De Brusselse wetgeving heeft deze term uitgebreid tot bepaalde categorieën van afnemers met achterstallige betalingen.

De toekenningsvoorwaarden voor het Brussels statuut van beschermde klant zijn beschreven in een ander thematisch verslag.

Het sociaal tarief wordt elk semester bepaald door de federale regulator, de CREG, en door BRUGEL gepubliceerd in haar tariefsimulator, BRUSIM.

³⁶ Er kan dus wordt bespaard door van leverancier te veranderen; een verandering die sinds 2007 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gratis blijft (mits een opzegperiode van een maand).

Het tarief, dat gewoonlijk om de zes maanden wordt geïndexeerd, werd herzien in augustus 2017. Voor elektriciteit daalt het met 0,5% voor het normale tarief en stijgt het met 1,3% voor het tweevoudig uurtarief.

Tabel 5 - Evolutie van het specifiek sociaal tarief

	02/2016- 07/2016	08/2016- 01/2017	02/2017- 07/2017	08/2017- 01/2018
Normaal tarief (c€/kWh)	15,9	15,998	16,113	16,034
Tweevoudig uurtarief				
Dag (c€/kWh)	17,9	16,967	16,527	16,734
Nacht (c€/kWh)	12	12,853	13,130	13,298

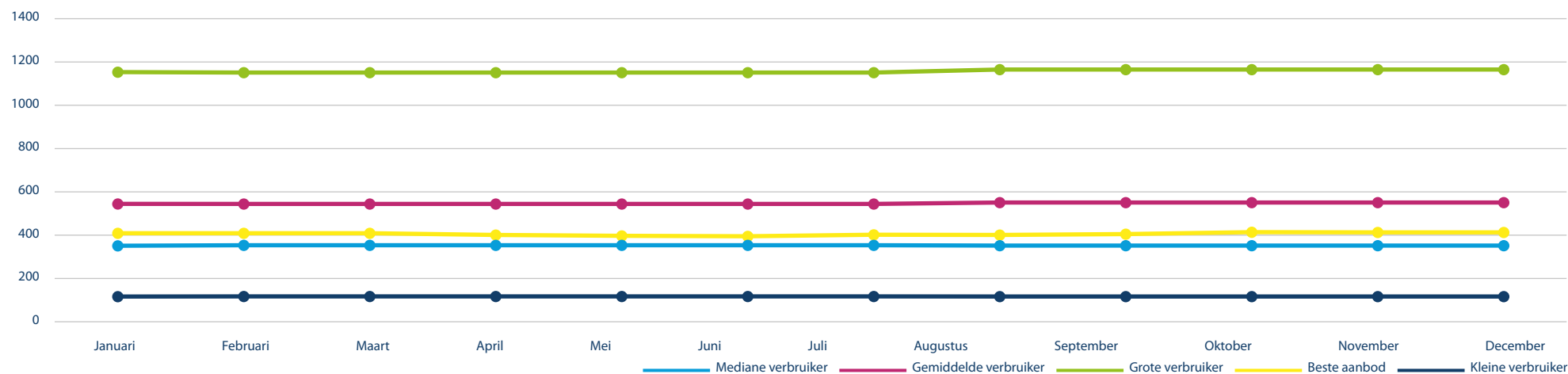
Bron: BRUGEL/CREG

De onderstaande grafiek vergelijkt het sociaal tarief voor alle verbruikerstypes met het beste aanbod voor de mediane klant. We stellen vast dat het verschil tussen de prijs van het sociaal tarief en het goedkoopste aanbod voor de mediane klant in december 2017 17% bedraagt, hetzelfde als in december 2016.

5.2.2 Gas

In de loop van het jaar is het aantal aanbiedingen dat aan de Brusselse huishoudelijke gebruikers wordt voorgesteld licht gedaald, van 23 in december 2016 naar 21 in december 2017. Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van het gunstigste aanbod³⁸ van elke leverancier en het maandelijks gemiddelde van de prijzen, alle aanbiedingen door elkaar genomen, voor de mediane Brusselse klant.

Figuur 28 - Evolutie van de jaarlijkse kostprijs van het sociaal tarief voor meerdere verbruikerstypes - elektriciteit³⁷

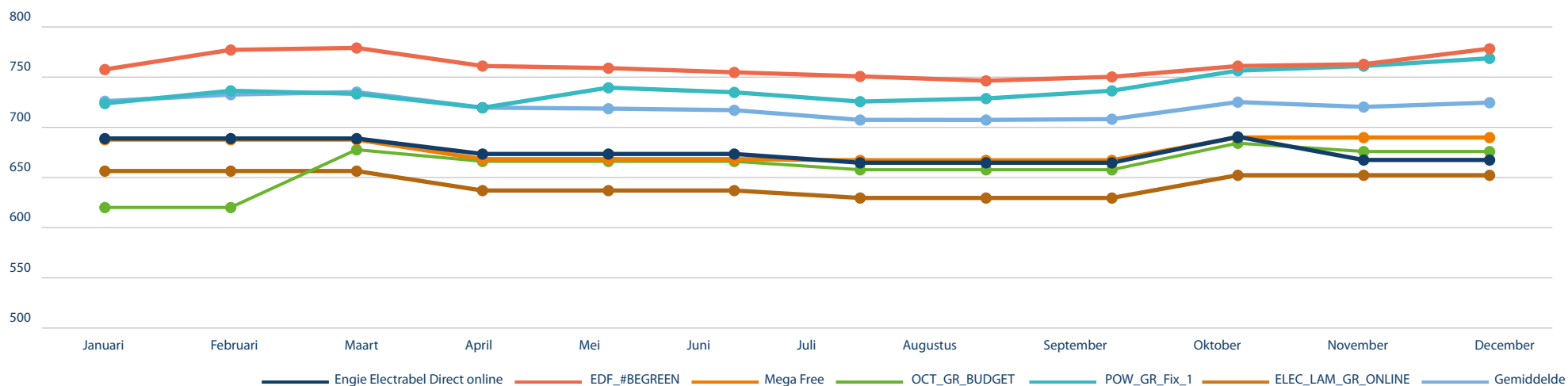
Bron: BRUSIM

³⁷ De definities van de onderzochte afnemerscategorieën zijn:

- Kleine afnemer: afnemer met een jaarverbruik van 600 kWh (piekuren).
- Mediane afnemer: Brusselse afnemer met een jaarverbruik van 2036 kWh (piekuren).
- Gemiddeld gezin: afnemer met een jaarverbruik van 1600 kWh (piekuren) + 1900 kWh (daluren)
- Grote verbruiker: afnemer met een jaarverbruik van 3600 kWh (piekuren) + 3900 kWh (daluren)

³⁸ Het goedkoopste aanbod dat in heel 2015 werd aangeboden en niet in een deel ervan.

Figuur 29 - Prijsolutie voor de gemiddelde afnemer - 12.728 kWh

Bron: BRUSIM

Onderstaande tabel geeft de evolutie weer van het aantal aanbiedingen waarmee de verbruiker kan besparen op zijn jaarfactuur in vergelijking met de standaardleverancier ('vrijheidsgraad')³⁹.

Tabel 6 – Evolutie van de vrijheidsgraad gas

	Kleine verbruiker	Mediane verbruiker	Grote verbruiker
2017	13	12	13
2016	9	9	9
2015	9	10	10
2014	11	11	11
2013	8	9	9
2012	9	9	9

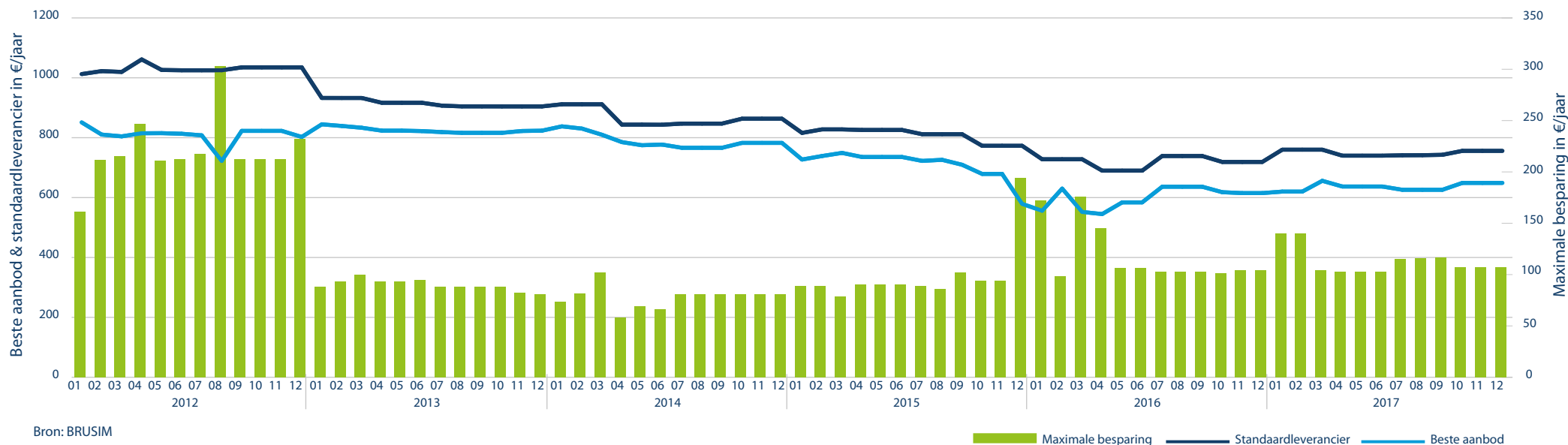
Bron: BRUSIM

Hoewel het aantal voorgestelde aanbiedingen verminderd is tegenover 2016, is de vrijheidsgraad met 3% gestegen tussen 2016 en 2017 voor de mediane afnemer, met 12 aanbiedingen die interessanter zijn dan het standaardaanbod.

De onderstaande grafiek toont de evolutie van de jaarfactuur van een mediane afnemer (12.728 kWh/jaar) die nog steeds wordt bevoorrad door de standaardleverancier, en van het goedkoopste aanbod op de markt.

³⁹ De 'kleine afnemer' is de klant met een jaarlijks verbruik van 2326 kWh, De 'mediane afnemer' is de klant met een jaarlijks verbruik van 12.728 kWh. De 'grote afnemer' is de klant met een jaarlijks verbruik van 23.260 kWh.

Figuur 30 - Evolutie jaarfactuur gas van een mediane Brusselse afnemer - 12.728 kWh

Bron: BRUSIM

In december 2017 bedroeg de winst die een mediane afnemer, die door de standaardleverancier wordt bevoorrad, kon realiseren door een contract met een andere leverancier te ondertekenen maximaal € 107.

Evolutie van het sociaal tarief voor gas

Net als voor elektriciteit legt de federale regulator een sociaal gastarief vast per periode van zes maanden. In augustus 2017 werd dit tarief herzien, met een lichte stijging met 1,8% ten opzichte van het eerste semester.

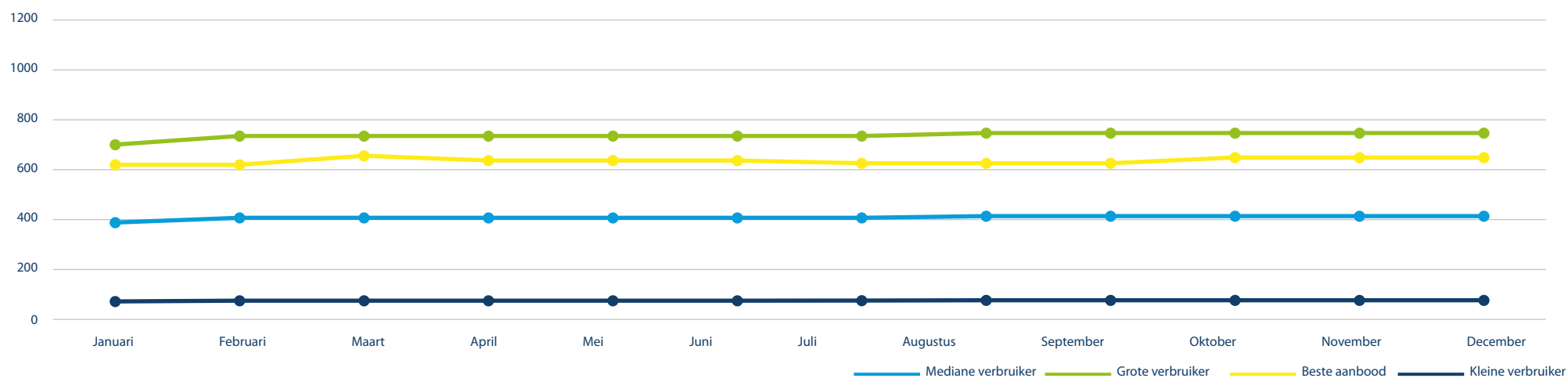
Tabel 7 - Evolutie van het specifiek sociaal tarief berekend door de federale regulator voor gas

	02/2016- 07/2016	08/2016- 01/2017	02/2017- 07/2017	08/2017- 01/2018
Normaal tarief (c€/kWh)	3,538	2,725	2,879	2,930

Bron: BRUGEL/CREG

De onderstaande grafiek vergelijkt het sociaal tarief voor alle verbruikerstypes met het beste aanbod voor de mediane klant. Net als voor de elektriciteit blijft het verschil tussen de kostprijs van het sociaal tarief en het voordeligste aanbod stabiel ten opzichte van het voorgaande jaar, met 37,4% in december 2017 tegenover 36,4% in december 2016.

Figuur 31 - Evolutie van de jaarlijkse kostprijs van het sociaal tarief voor meerdere verbruikerstypes – gas

Bron: BRUSIM

5.3 Analyse van de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor de professionele afnemers

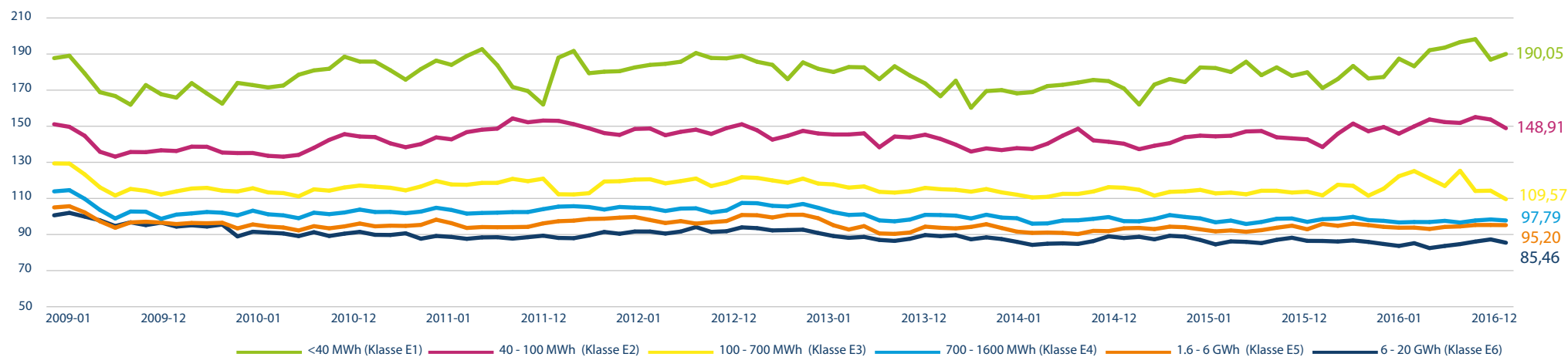
Sinds 2013 voert BRUGEL een studie⁴⁰ om de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen (en hun componenten) voor de professionele afnemers (AMR en MMR) in beeld te brengen. Deze studie werd mogelijk gemaakt dankzij de medewerking van de energieleveranciers die ons, in samengevoegde vorm, informatie hebben bezorgd over de facturen die ze voor hun afnemers hebben opgesteld. Het boekjaar 2017 had betrekking op het jaar 2016.

5.3.1 Elektriciteit

De onderstaande figuur toont de evolutie van de prijs all-in voor elektriciteit (totaal gefactureerd in €/MWh excl. btw) voor de verschillende verbruiksklassen.

40 <https://www.brugel.brussels/publication/document/etudes/2017/nl/Etude-25-FR-Observatoire-des-prix-Professionnels-2009-2016-RESUME-EXECUTIF-v3.pdf>

Figuur 32 - Evolutie van de prijs elektriciteit all-in - Professionele afnemers AMR en MMR

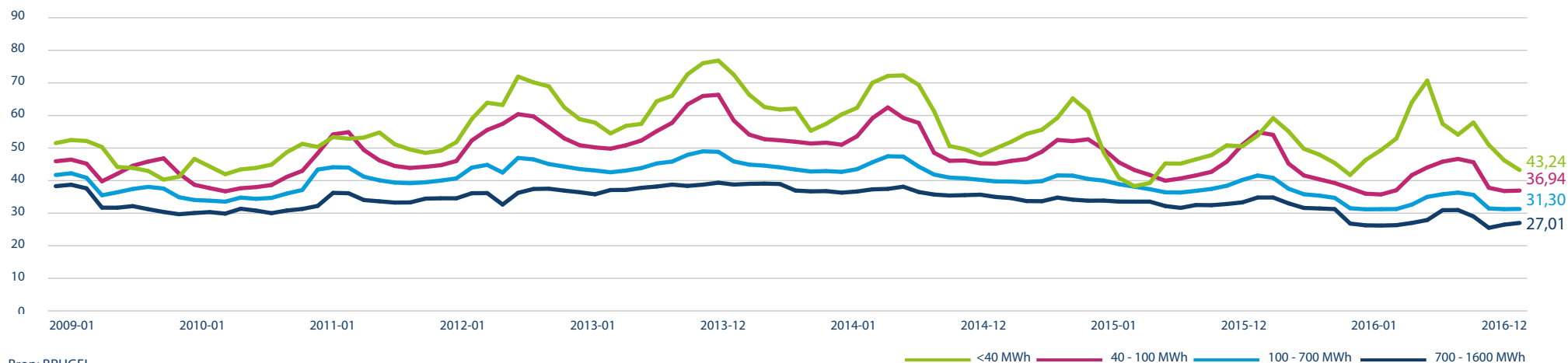
Bron: BRUGEL

In het laatste jaar (december 2015 tot december 2016) stijgt de prijs all-in van elektriciteit voor de klassen E1 en E2, ondanks een daling op het eind van het jaar. De prijs all-in daalt daarentegen licht voor de andere klassen, met evoluties van -0,68% voor E5 tot -1,89% voor E3.

5.3.2 Gas

Dezelfde gegevens voor de factuur all-in voor gas hierna:

Figuur 33 - Evolutie van de prijs all-in - Professionele afnemers AMR en MMR

Bron: BRUGEL

In de loop van vorig jaar (december 2015 tot december 2016) is de prijs all-in voor gas voor alle klassen blijven dalen, in lijn met de globale trend die sinds 2012 wordt waargenomen.

Alle verbruiksklassen zijn sinds 2009 gedaald.

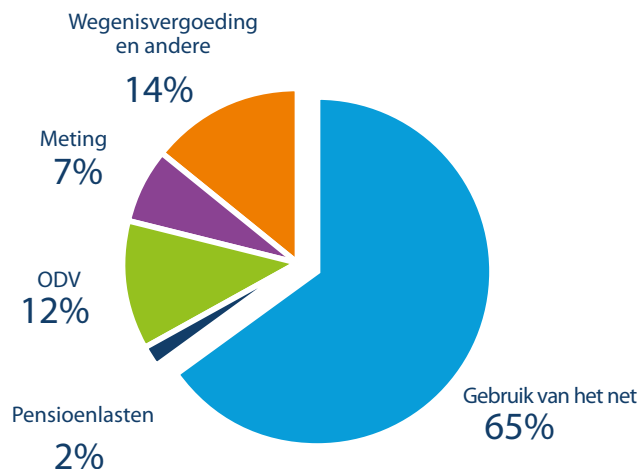
5.4 De distributietarieven 2017-2018

5.4.1 Distributie van elektriciteit

De onderstaande grafiek toont de uitsplitsing van de distributietarieven voor elektriciteit.

De post 'netgebruik' is de belangrijkste van het gedeelte distributie en telt voor ongeveer 65% van het tarief. De meting- en tellingactiviteit vertegenwoordigt 7% van het gedeelte distributie. De post 'telling' is de enige vaste post van de distributietarieven voor elektriciteit.

Figuur 34 - Uitsplitsing distributietarief - Elektriciteit - 2017

Bij de toeslagen vertegenwoordigt de wegenisretributie een bedrag van ongeveer 23 miljoen euro. De billijke marge voor de post 'gebruik van het distributienet' vertegenwoordigt ongeveer 22,5 miljoen euro voor 2017.

Evolutie distributietarieven – Elektriciteit 2036 kWh jaarlijks

In euro excl. btw - afgerond	12/2014	12/2015	12/2016	12/2017	01/2018
Gebruik van het net	107	95	100	106	112
Niet-gekapitaliseerde pensioenen	11	9	9	3	3
ODV	22	22	23	19	22
Meting	8	13	12	12	13
Wegenisretributie en dergelijke (VenB, ...)	13	21	21	22	22
	162	161	166	162	172

Na de methodologische aanpassingen van 2016 ziet men een lichte daling van de tarieven in 2017, voornamelijk als gevolg van een afname van de post 'niet-gekapitaliseerde pensioenen' (aanwending van een saldo uit het verleden). Voor 2018 stijgen de tarieven (+6,4%) voornamelijk als gevolg van de toename van de post 'gebruik van het net en de infrastructuur'. Dit bedrag blijft echter lager (5%) dan het bedrag dat werd voorzien in het aanvankelijke tariefvoorstel voor de periode 2015-2019.

We zien hetzelfde voor een verbruiker met een jaarlijkse meteropneming en een meter met tweevoudig uurtarief.

Evolutie distributietarieven – Elektriciteit 1600 kWh + 1900 kWh jaarlijks

In euro excl. btw - afgerond	12/2014	12/2015	12/2016	12/2017	01/2018
Gebruik van het net	143	128	135	142	151
Niet-gekapitaliseerde pensioenen	19	16	15	6	6
ODV	38	39	40	33	37
Meting	8	13	12	12	13
Wegenisretributie en dergelijke (VenB, ...)	23	36	37	37	39
	231	231	239	230	245

Het gedeelte met de doorrekening van de kosten voor het gebruik van het transmissienet is niet opgenomen in het eerder toegelichte distributietarief. Dit tarief voor het gebruik van het transmissienet vergoedt de kosten in verband met het gebruik van het transmissienet, inclusief de federale bijdragen en de andere toeslagen die op de transmissiekosten worden toegepast. In het Brussels Gewest is het tarief voor de facturering van de kosten voor het gebruik van het transmissienet identiek voor alle verbruikers en in verhouding tot het verbruik.

Voor elektriciteit betaalde een kleine professionele afnemer met een verbruik van 20.000 kWh € 1464,05 excl. btw in 2015 en € 1525 excl. btw in 2016. Tussen 2017 (€ 1484 excl. btw) en 2018 stijgt het te betalen totaalbedrag naar ongeveer € 1582 excl. btw.

Merk ook op dat de modaliteiten voor de federale bijdrage werden gewijzigd door het koninklijk besluit van 3 oktober 2017 voor de federale bijdrage vanaf 1 januari 2018. Vanaf deze datum zal het bedrag dat wordt doorberekend door alle netbeheerders identiek zijn.

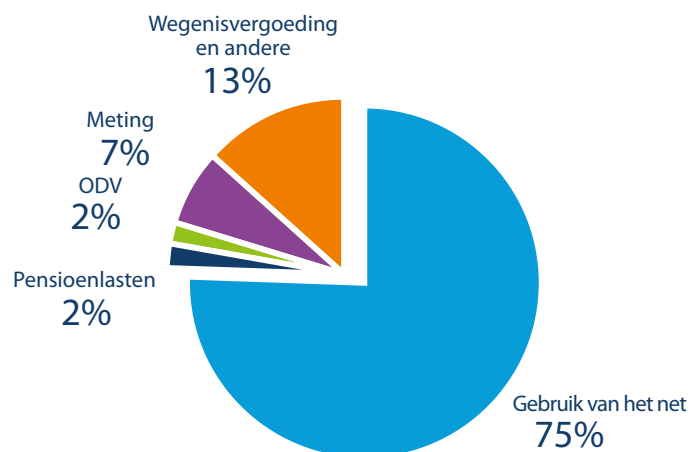
Evolutie tarieven doorrekening gedeelte transmissie – Elektriciteit 2036 kWh jaarlijks

in € excl. btw	2014	2015	2016	2017	2018	Δ 2017/2018
Transmissiekosten ELIA	22,01	21,93	22,36	22,60	22,67	0,3%
Toeslagen ELIA	8,30	9,81	10,12	9,64	11,92	23,7%
Federale bijdrage	5,20	5,37	6,27	6,96	7,02	0,9%
	35,52	37,11	38,75	39,20	41,61	

5.4.2 Distributie gas

De onderstaande grafiek toont de uitsplitsing van de distributietarieven gas.

Figuur 35 - Uitsplitsing distributietarief - Gas - 12.728 kWh – December 2016

Net als bij de elektriciteit is de post 'netgebruik' de belangrijkste van het gedeelte distributie (75% in 2017). De meting- en tellingactiviteit vertegenwoordigt eveneens 7%. De post 'telling' is niet de enige vaste post van de distributietarieven gas. Er bestaat namelijk ook een vaste post op het niveau van het netgebruik (€ 53,40 excl. btw voor een jaarlijks verbruik tussen 5001 en 150.000 kWh in 2017). Het totale vaste gedeelte van een mediane Brusselse verbruiker bedraagt 30% van het totale bedrag van het gedeelte distributie.

Voor gas bedraagt de wegenisretributie ongeveer 12 miljoen euro in 2017. De billijke marge voor dit fluïdum bedraagt in 2017 ongeveer 15 miljoen euro. Voor elektriciteit en gas samen is het totale bedrag van de billijke marge en de wegenisretributie voor 2017 meer dan 72 miljoen euro.

Evolutie distributietarieven – Gas 12.728 kWh jaarlijks

In euro excl. btw	12/2014	12/2015	12/2016	12/2017	2018
Gebruik van het net	167	149	156	163	167
Niet-gekapitaliseerde pensioenen	18	15	14	5	5
ODV	11	6	6	5	4
Meting	8	16	15	16	16
Wegenisretributie en dergelijke (VenB, ...)	15	25	26	28	29
	219	211	218	216	221

Een professionele afnemer die 300.000 kWh per jaar verbruikt, zal overigens zijn distributiekosten zien afnemen van ongeveer € 2822 in 2016 naar € 2727 (-3,5%) in 2017.

Controle van de correcte facturering van de distributietarieven

Om de Brusselaars toegang te bieden tot de eerlijkste distributietarieven, is BRUGEL in 2016 met een uitgebreide studie over dit onderwerp begonnen. Deze studie, voltooid in 2017, heeft aangetoond dat de bedragen van de distributiekosten op de energiefactuur van de (residentiële en professionele) afnemers correct waren. Uit de studie bleek ook dat er geen aanzienlijke problemen waren met een impact op de door de netbeheerder aan de leveranciers voorgestelde facturering, en dat deze laatsten deze bedragen correct overnamen op de uiteindelijke facturen voor de consumenten (in toepassing van het principe van de unieke factuur en de 'tariefcascade').

Aangezien deze analyse van de tarieven nooit eerder had plaatsgevonden, moesten de teams van BRUGEL een relevante operationele methodologie vinden en een representatieve steekproef bepalen. Dankzij deze bijzonder ambitieuze onderneming, die intern werd uitgevoerd, kon een bijzondere expertise inzake de controle van de tarifiering worden ontwikkeld. BRUGEL heeft besloten dat de leveranciers de tarieven op bevredigende wijze doorrekenden. Deze uiteindelijke vaststelling kon enkel worden gedaan op basis van gegevens die voldeden aan bepaalde vooraf gedefinieerde criteria. Hierbij dienen we evenwel te vermelden dat de informatie die aanvankelijk door bepaalde leveranciers was geleverd van povere kwaliteit was.

De volgende tariefstudie zal worden uitgevoerd tijdens de regulatoire periode 2020-2024, om een optimale kwaliteit van de facturering te garanderen. Bovendien zal ATRIAS, het informatie-uitwisselingsplatform tussen de leveranciers en regulatoren, tegen die tijd operationeel zijn.

6 De distributietarieven

6.1 Reguleringskader

Sinds 1 juli 2014 is BRUGEL bevoegd voor de tarifiering van de elektriciteits- en gasdistributie in het Brussels Gewest. Ter herinnering, deze bevoegdheid werd officieel overgedragen door de Brusselse ordonnantie van 8 mei 2014.

Er werd een werkgroep opgericht met de vier Belgische regulatoren. In 2017 vergaderde deze werkgroep één keer. We benadrukken het feit dat de doelstellingen en visies van de verschillende regulatoren kunnen verschillen en dat elke regulator volledig onafhankelijk blijft in zijn beslissingen inzake deze bevoegdheid. Toch is het belangrijk om uitwisselingen over de tariefproblematiek tussen de verschillende gewesten in stand te houden.

De belangrijkste behandelde thema's hadden betrekking op de tariefstructuur (voorstel van een gedeeltelijk capaciteitstarief in Vlaanderen) en de evolutie van de tariefmethodologieën in de verschillende gewesten. BRUGEL heeft ook deelgenomen aan verscheidene werkgroepen over de elektriciteitstarifiering.

6.2 Belangrijkste activiteiten in 2017

6.2.1 De tariefaanpassingen

In de loop van de regulatoire periode voorzien de ordonnanties de automatische aanpassing van de

distributietarieven na de inwerkingtreding van een nieuwe toeslag of belasting, evenals de jaarlijkse indexering van de bedragen van de wegenisretributies. Bovendien geeft elke aanpassing van de transmissietarieven aanleiding tot een wijziging van de tarieven voor de doorrekening van deze transmissiekosten door de distributienetbeheerder.

In het huidige tarifieringssysteem voor de distributiekosten legt de ordonnantie een nieuwe toeslag op. De onmiddellijke toepassing van bepaalde maatregelen laat niet alleen de regulator, maar ook de netbeheerder en de leveranciers slechts een beperkte marge voor de implementatie ervan. Bovendien kan het principe van de niet-terugwerkende kracht van de tarieven niet worden gegarandeerd bij een onmiddellijke toepassing van een nieuwe toeslag.

Op 13 januari 2017 heeft BRUGEL de aanpassingen van de tarieven voor de doorrekening van de kosten van het gebruik van het transmissienet en van de tarieven van de wegenisretributie goedgekeurd⁴¹.

6.2.2 Controle van de regulatoire saldi 2016

In toepassing van artikel 5.2 van de tariefmethodologie heeft BRUGEL de regulatoire saldi voor het boekjaar 2015 gecontroleerd⁴².

Naast de goedkeuring van de tarieven omvat de tariefbevoegdheid immers ook de jaarlijkse ex-postcontrole van de rekeningen van de distributienetbeheerder. Elk jaar van de regulatoire periode gaat de regulator over tot de controle van de bedrijfskosten, de gerealiseerde investeringen evenals de volumes verdeelde energie en

stelt hij een grondig onderzoek in naar de vastgestelde afwijkingen van het initiële tariefvoorstel.

In 2016 controleerde BRUGEL voor de eerste keer de rekeningen van de distributienetbeheerder SIBELGA (boekjaar 2015). Via deze controle werden aanzienlijke regulatoire saldi vastgesteld. Op basis van deze vaststelling stelde de regulator toen voor om de methodologie te herzien teneinde deze saldi structureel terug te dringen vanaf 2017.

Net als voor het vorige boekjaar bleek uit de controle en goedkeuring van de rekeningen in 2016 opnieuw dat er een aanzienlijk verschil bestond tussen de werkelijkheid en de geraamde budgetten, en dat er dus sprake was van een aanzienlijk regulatoir saldo. Deze situatie valt onder meer te verklaren door de overschatting van bepaalde kosten en een bijzondere economische context (zeer lage OLO-rente, vennootschapsbelasting, ...). Na enkele correcties⁴³ werden de regulatoire saldi goedgekeurd door BRUGEL.

Voor 2016 bedroeg het gecumuleerde regulatoire saldo voor elektriciteit ongeveer 112 miljoen euro, waarvan 35 miljoen euro niet was toegekend aan specifieke projecten. Deze bedragen zullen waarschijnlijk worden aangewend voor het afvlakken van de tarieven tijdens de volgende tariefperiode en voor de financiering van bepaalde kosten voor specifieke projecten zoals ATRIAS (zie verder). Voor gas bedraagt het reguleringsfonds 79 miljoen euro, waarvan 35 miljoen nog niet is toegewezen. Een deel van de beschikbare middelen zal waarschijnlijk worden gebruikt voor de omschakeling arm gas/rijk gas.

41 Beslissing 30: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2017/nl/beslissing-45.pdf>

42 Beslissing 33: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2016/nl/beslissing-33.pdf>

Beslissing 34: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2016/nl/beslissing-34.pdf>

43 Verwerping van administratieve boetes, verwijlinterest en schadevergoedingen voor afsluitingen

In 2017 ging een bijzondere aandacht naar bepaalde kostencategorieën, die grondiger werden geanalyseerd: de remuneratiekosten, de bijkomende toeslagen voor het project ATRIAS (zie verder) en de facturering van bijkomende activiteiten en werken voor rekening van derden.

ATRIAS-platform

Zoals reeds vermeld, eiste in 2017 een controletaak belangrijke middelen van BRUGEL op: de analyse van het project ATRIAS (ontwikkeling van het platform voor de uitwisseling van informatie tussen de energieleveranciers en de netbeheerders, en integratie met de bestaande systemen) is een van de meest markante feiten van het jaar 2017.

Dit federale project, waarvoor het Brusselse budget reeds in 2014 een eerste maal door de netbeheerder werd geraamd, zag zijn kosten in 2017 (boekjaar 2016) opnieuw sterk toenemen. Om dit fenomeen te beteugelen, heeft BRUGEL een nieuwe methodologische aanpak voorgesteld die de netbeheerder SIBELGA verplicht om zich budgettair te positioneren voor de jaren 2018 en 2019. Dit moet vermijden dat de budgettaire ontsporingen en het gebrek aan anticipatie niet langer volledig met het aan de afnemers opgelegde tarief worden gedekt.

Op basis van verscheidene in overleg met BRUGEL geformuleerde hypothesen en een gedefinieerde perimeter is het totale geraamde⁴⁴ bedrag respectievelijk k€ 16.004 voor 2017, k€ 14.002 voor 2018 en k€ 10.616 voor 2019.

Deze analyse heeft de beperkingen van de huidige tariefmethode aangetoond en geleid tot een meer algemene denkoefening over het beheer van dergelijke projecten in de volgende tariefmethodologie.

Tijdens de volgende tariefcontroles zal BRUGEL opnieuw bijzondere aandacht besteden aan de informaticakosten van de netbeheerder.

Vertrouwelijkheid van gegevens

Net als de vorige jaren zal BRUGEL als reguleringscommissie volledig transparant handelen door al haar beslissingen te publiceren, zonder echter de vertrouwelijkheid van commercieel gevoelige informatie in het gedrang te brengen. Deze aspecten gelden voor alle opdrachten van BRUGEL, maar meer specifiek in het domein van de tarieven. BRUGEL moet ook, afhankelijk van elk type gegevens waarover ze beschikt, het vertrouwelijke karakter van de informatie bepalen.

BRUGEL was de eerste gewestelijke regulator die beslissingen nam op het vlak van de tariefsaldi. In dit opzicht benadrukt BRUGEL het belang van een eenvormige aanpak van de transparantie en de verwerking van de tariefinformatie in de verschillende gewesten. BRUGEL is er voorstander van dat alle markspelers globaal toegang hebben tot hetzelfde informatieniveau. In 2017 hadden nog niet alle gewesten beslissingen genomen over de regulatoire saldi van voor de zesde staatshervorming.

6.2.3 Specifieke tariefvoorstellen

De distributienetbeheerder heeft op basis van de in 2016 aangepaste tariefmethodologieën een nieuw tariefvoorstel ingediend voor het jaar 2018.

Deze specifieke tariefvoorstellen hebben uitsluitend betrekking op de posten van het tarief 'openbare dienstverplichting' en de toeslag voor de vennootschapsbelasting. BRUGEL heeft op 25 oktober 2017 de nieuwe distributietarieven goedgekeurd⁴⁵ die vanaf

1 januari 2018 worden toegepast.

Deze nieuwe tarieven gelden voor zowel de huishoudelijke als de professionele afnemers.

Voor het gas zal voor een huishoudelijke afnemer die jaarlijks 12.000 kWh verbruikt het gedeelte distributiekosten voor de ODV lager zijn in 2018 (0,0310 c€/kWh) dan volgens het aanvankelijk vastgelegde tarief 2018 (0,0485 c€/kWh). De toeslag voor de vennootschapsbelasting daalt in mindere mate. Het tarief voor het jaar 2018 bedraagt voor een huishoudelijke afnemer 0,1034 c€/kWh tegenover 0,1075 c€/kWh zoals aanvankelijk in 2014 was voorzien.

Voor de elektriciteit zal voor een huishoudelijke afnemer die jaarlijks 2800 kWh verbruikt het gedeelte distributiekosten voor de ODV lager zijn in 2018 (1,0784 c€/kWh) dan volgens het aanvankelijk vastgelegde tarief 2018 (1,2141 c€/kWh). De toeslag 'vennootschapsbelasting' bedraagt 0,4259 c€/kWh, tegenover 0,4813 c€/kWh zoals aanvankelijk in 2014 was voorzien.

6.2.4 Transversale analyses

De tariefbevoegdheid stelt BRUGEL in staat om een transversale, efficiënte en volledige controle uit te voeren die het mogelijk maakt om de tariefgegevens (tariefvoorstellen en ex-postcontrole) te vergelijken en te harmoniseren met de informatie die in de investeringsplannen en de programma's van de openbare dienstopdrachten worden doorgegeven.

6.2.4.1 Op het niveau van de investeringsplannen

Het geheel van de kosten (investerings- en exploitatie) van de distributienetbeheerder is onderworpen aan de controle

⁴⁴ Als nauwkeurig gekwalificeerde ramingen (dus met een interval tussen 0 en 10%) in de betekenis van de beslissingen 54bis en 55bis van 14 november 2017

⁴⁵ Beslissing 57 – Elektriciteit: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2017/nl/BESLISSING-57-GOEDKEURING-TARIEFVOORSTEL-ELEKTRICITEIT-2018.pdf>
Beslissing 58 – Gas: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2017/nl/BESLISSING-58-GOEDKEURING-TARIEFVOORSTEL-GAS-2018.pdf>

van BRUGEL. Bij de goedkeuring van het tariefvoorstel voor de periode 2015-2019 heeft BRUGEL een globale budgettaire enveloppe goedgekeurd die de tarieven moet dekken. De controle van de kostenbeheersing gebeurt ex post door BRUGEL.

In 2017 werd een globaal budget voorgesteld voor de investeringsplannen voor de periode 2018-2022. Voor 2018 bedraagt het respectievelijk M€ 53,17 voor de elektriciteit en M€ 16,2 voor het gas.

BRUGEL heeft gecontroleerd⁴⁶ of de investeringen voor 2017 in het investeringsplan 2018-2022 coherent zijn met de tariefvoorstellen.

6.2.4.2 Op het niveau van de openbare dienststopdrachten

Net als voor de investeringsplannen heeft BRUGEL enerzijds de coherentie⁴⁷ van het programma voor de openbare dienststopdrachten voor 2018 met de tariefvoorstellen voor elektriciteit en gas geanalyseerd en anderzijds, tijdens de ex-postcontrole, het uitvoeringsverslag van het programma 2016 aan de tarifaire realiteit getoetst.

Na de aanpassingen van de methodologie werden voor het jaar 2018 de tarieven die verband houden met de openbare dienststopdrachten bepaald op basis van de realiteit 2016. Deze methodologische aanpassingen gelden zowel voor de elektriciteit als voor het gas (zie boven).

Voor de elektriciteit bedraagt de totale voor 2018 geprogrammeerde kostprijs € 30.067.347. Voor het gas bedraagt hij € 2.007.952 (de tussenkomst van het federale fonds niet meegerekend). Deze bedragen worden

volledig gefinancierd door de distributietarieven. In 2017 werden aan de distributienetbeheerder twee nieuwe openbare dienststopdrachten toevertrouwd (Solarclick en Nrlick). Deze twee nieuwe opdrachten worden volledig gesubsidieerd door het gewest en hebben geen impact op de distributietarieven.

Methodologie 2020-2024

In 2017 heeft BRUGEL een akkoord gesloten met SIBELGA voor de definitie van de overlegprocedure en de voornaamste thema's die moeten worden behandeld om een nieuwe tariefmethodologie elektriciteit - gas uit te werken.

Deze nieuwe methodologie zou operationeel moeten zijn voor de tweede tariefperiode 2020-2024.

In 2017 heeft BRUGEL nagedacht over de verschillende doelstellingen die de volgende methodologie zou moeten ondersteunen. Bepaalde transversale doelstellingen, zoals de stabiliteit van het reguleringskader, de kostenbeheersing van de netbeheerder en de transparantie, zijn identiek aan de doelstellingen van de methodologie 2015-2019.

Deze nieuwe methodologie streeft onder meer naar de invoering van een incentive-regulationsysteem op basis van relevante prestatie-indicatoren, gekoppeld aan de investeringen en de kwaliteit van het netwerk en van de dienstverlening van de netbeheerder.

Het tweede aandachtspunt van deze methodologie betreft de verschillende aspecten van de tariefstructuur waarmee rekening moet worden gehouden. BRUGEL zal de rol definiëren die de distributietarieven in het kader van de energietransitie kunnen spelen. Aangezien in de periode

2020-2024 waarschijnlijk slimme meters ingevoerd zullen worden, zal BRUGEL nadenken over de opportuniteit om de huidige tariefstructuur te wijzigen (vooral voor de afnemers van laagspanning) teneinde een structuur voor te stellen die aangepast is aan de werkelijkheid van vandaag en de uitdagingen van morgen. De invoering van een capaciteitscomponent lijkt daarin een cruciaal element. Net als in haar vorige tariefstudies zal BRUGEL erop toezien dat deze denkoefeningen rekening houden met sociaaleconomische factoren en milieuproblemen.

Het dient opgemerkt dat de flexibiliteit en de invoering van slimme meters ook in de andere gewesten voor debatten hebben gezorgd, zonder dat dit een zeer duidelijke visie op de operationele doelstellingen op middellange termijn heeft opgeleverd.

Controle van de waterprijs

Om deze nieuwe opdracht van tariefcontrole uit te voeren en rekening te houden met de geldende wetteksten, zal BRUGEL in twee fasen te werk gaan. Een eerste fase van 2018 tot 2020 zal gebaseerd zijn op het besluit 'reële kostprijs' dat reeds van kracht is voor de regeling van de tarifaire aspecten van de watersector. Deze overgangperiode zal BRUGEL in staat stellen om (technische en financiële) sectorale kennis te ontwikkelen en de voornaamste toekomstige belangen en uitdagingen te identificeren. Deze periode zal het mogelijk maken om in overleg met alle spelers bepaalde vaststellingen en essentiële aanbevelingen te doen voor de eerste regulatoire periode.

Vanaf 1 januari 2021 zal de tarifiering van de volledige waterketen (productie, distributie, zuivering) gebaseerd zijn op een nieuwe methodologie die werd voorgesteld door de regulator. Vanaf 2019 zullen de teams van BRUGEL

⁴⁶ Zie adviezen 249 en 251 met betrekking tot respectievelijk het investeringsplan gas en elektriciteit voor de periode 2018-2028

⁴⁷ Zie beslissing 252 betreffende het programma van de openbare dienststopdrachten 2018 van SIBELGA

gesprekken voeren met alle spelers in de sector om de eerste stappen van deze nieuwe methodologie uit te tekenen. De regulator is van oordeel dat een periode van 24 maanden nodig is om een methodologie te voltooien en operationeel te maken.

In 2017 was onze eerste doelstelling de analyse van de bestaande reglementaire voorzieningen (ordonnanties en besluiten) en het onderzoek van de wijzigingen die na deze bevoegdheidsoverdracht werden besproken.

BRUGEL heeft ook een eerste analyse van de Brusselse watersector gemaakt. Deze zeer algemene studie had vooral betrekking op de financiële aspecten en baseerde zich uitsluitend op de openbaar of binnen BRUGEL beschikbare informatie. De opdracht bestond in een globale diagnose van de operatoren. Het was een zeer pragmatische identificatie van de verschillende bestaande actoren, hun activiteitsperimeter, hun kostenstructuur, investeringsbehoeften, financieringsbronnen, ... Een tweede deel van de studie analyseerde de bestaande prestatie-indicatoren op sectorniveau.

Aangezien de controle van de tarifiering en de financiële analyse van de sector niet kunnen gebeuren zonder een grondige technische audit, heeft BRUGEL haar teams versterkt door specialisten in dit domein aan te werven. Doel is daarbij veelbelovende strategieën te definiëren. Merk op dat het investeringsplan een prerogatief blijft van Leefmilieu Brussel.

7 Conclusies

De markante punten met betrekking tot het toezicht op de werking van de elektriciteits- en gasmarkt zijn als volgt:

- BRUGEL heeft in 2017 haar rapportagetools aangepast om onder meer de aangeboden informatie vaker te vernieuwen en om mee te gaan met het Open Data-initiatief van het gewest.
- Het aantal actieve leveringspunten, zowel voor elektriciteit als voor gas, neemt al 11 jaar - jaar na jaar - lichtjes toe. Deze stijging stemt overeen met de normale evolutie van de distributienetten in een stedelijke omgeving. Eind 2017 bedraagt ze 8,9% voor de elektriciteit en 5,8% voor het gas tegenover de situatie eind 2007. Wat de volumes betreft, is het elektriciteitsverbruik sinds 2007 licht maar aanhoudend gedaald, met een terugval van 11% in 2017 tegenover 2007. Anderzijds toont de evolutie van het verbruik van aardgas sinds 2007 een sterke correlatie met de evolutie van de graaddagen. Dit bevestigt het overwicht van het residentiële verbruik, dat in essentie door de verwarmingsbehoeften van de Brusselse huishoudens wordt bepaald.
- SIBELGA stelt een sterke daling vast van de volumes die het als noodleverancier voor de beschermde afnemers en de winterafnemers heeft geleverd. Deze vermindering hield vooral verband met de daling van het aantal bevoorraden afnemers. Zo ziet men een daling met 50,12% voor de elektriciteit en 52,55% voor het gas in 2017 tegenover 2012.

De marktaandeelen van de standaardleverancier blijven trouwens krimpen en bedragen respectievelijk 12,98% en 11,15% voor de elektriciteit en het gas op 31 december 2017. Bijgevolg verzoekt BRUGEL de wetgever om na

te denken over het nut van het behoud van het begrip standaardleverancier, gelet op de constante daling en de relatief lage bereikte niveaus.

- Uit de analyse van de concentratie op de Brusselse markt blijkt enerzijds een relatief kleinere concentratie op de aardgasmarkt dan op de elektriciteitsmarkt, en anderzijds nog hoge HHI-indicatoren tegenover het niveau 2000 dat in theorie een competitieve markt kenmerkt. Bij de veranderingen van leverancier stelt men een beduidende afname van de intensiteit vast in het residentiële segment, nadat EDF Luminus zijn strategie heeft gewijzigd en geen belangstelling meer heeft voor de bevoorrading van de Brusselse huishoudens. BRUGEL herhaalt haar oproep tot de Brusselse besluitvormers om het marktmodel opnieuw onder de loep te nemen en zijn werking te verbeteren, in het bijzonder in het huishoudelijke segment.

In het professionele segment stelt men in 2017 een opvallende stijging van de veranderingen van leverancier vast, na een offerteaanvraag van Interfin om de energielevering aan de Brusselse besturen en gemeenten gemeenschappelijk te maken en te rationaliseren.

- Op het vlak van de regels voor de marktwerking is BRUGEL de evolutie van de toepassing van de nieuwe MIG en van het gecentraliseerde Clearing House blijven volgen. De lancering van dit platform was oorspronkelijk gepland voor januari 2018 maar werd in 2017 uitgesteld naar 2020. Volgens BRUGEL heeft dit herhaalde uitstel aanzienlijke financiële en organisatorische gevolgen voor alle partijen.

In 2017 heeft ATRIAS een beroep gedaan op een nieuw team van IT-ontwikkelaars en een externe auditor om het

probleem op te lossen. BRUGEL heeft akte genomen van deze beslissing en de verschillende spelers opgeroepen om zich elk van hun kant formeel te engageren voor de nieuwe lanceringsdatum voor dit clearinghouse. BRUGEL ziet zeer aandachtig toe op de goede werking van dit project, want verdere problemen zouden zeer grote risico's kunnen inhouden voor het energetische en financiële evenwicht van het land en voor het belang van de verbruikers.

Met het oog op de implementatie van de flexibiliteitsmarkt heeft BRUGEL bovendien haar consultaties met de marktspelers voortgezet om een reglementair en regulatorisch kader op te stellen, met name met betrekking tot de invoering van regels voor de overdracht van energie conform de nieuwe federale wet op de organisatie van de elektriciteitsmarkt, om de flexibiliteit van de vraag te verbeteren.

De ontwikkeling van het elektriciteits- en gasnet werd op twee niveaus gecontroleerd:

- De opportuniteit van de door de netbeheerders voorgestelde investeringsprojecten en de kwaliteit van de energiedistributie:

Op basis van opportuïteitsanalyses heeft BRUGEL de regering aanbevolen om de door de netbeheerders voorgestelde plannen goed te keuren, aangezien de ter goedkeuring voorgelegde plannen een antwoord trachten te bieden op de verbruiksbehoeften op deze netten en te voldoen aan de kwaliteitsindicatoren voor de levering van energie volgens de geldende normen. Bovendien heeft SIBELGA, in antwoord op de richtlijn 2012/27/EU⁴⁸ die werd omgezet in artikel 25vicies van de elektriciteitsordonnantie, de installatie van bijna 4800

⁴⁸ De richtlijn verplicht de lidstaten om, vanaf 1 januari 2015 in alle nieuwe gebouwen en gebouwen waar ingrijpende renovatiewerken worden uitgevoerd, ervoor te zorgen 'dat de eindafnemers tegen concurrerende prijzen de beschikking krijgen over individuele meters die hun actuele energieverbruik nauwkeurig weergeven en informatie geven over de feitelijke verbruikstijd'.

elektronische meters gepland in 2018. De zogeheten 'slimme' functies van dit type meter zullen echter niet worden geactiveerd en deze meters zullen bijgevolg als klassieke meters worden behandeld. Parallel met de uitrol van deze elektronische meters wil SIBELGA in 2018, bij wijze van grootschalige proef, 5000 slimme meters installeren.

- Conversie van het gasnet – overgang van arm naar rijk gas:

Dit conversieproject zal een grote impact hebben op de bevoorradingszekerheid van het Brussels Gewest en op de kwaliteit van de gasbevoorrading van de Brusselse gebruikers. Al jarenlang sensibiliseert BRUGEL de overheid over het belang van een geïntegreerde aanpak voor het beheer van deze problematiek. Om daartoe bij te dragen, heeft BRUGEL in 2017 een eerste advies geformuleerd en bijkomende studies gestart, met het oog op een geconsolideerd advies dat ook met de sociaaleconomische aspecten rekening zal houden. Hoe dan ook ligt de grootste uitdaging van het conversieproject voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het niveau van de uitrustingen bij de particulieren, waar niets de compatibiliteit met rijk gas van deze uitrustingen garandeert. Dit vormt een niet-onbelangrijk risico voor de veiligheid van de gebruikers. BRUGEL heeft onderzocht of het huidige kader de uitvoering van een dergelijke project mogelijk maakt met een minimum aan veiligheids- en gezondheidsrisico's voor de Brusselse gebruikers.

- Het tweede advies, dat in het eerste semester 2018 werd gepubliceerd, stelt oplossingen voor en beveelt met name een voorafgaande controle van alle Brusselse installaties aan, onder de verantwoordelijkheid en op kosten van de eigenaren. Het advies pleit ook voor de ondersteuning van de kwetsbare eigenaren en de lancering van een platform dat de operationele aspecten van de controles

vergemakkelijkt. Dit platform zou onder meer helpen om de installateurs en de eigenaren met elkaar in contact te brengen voor de planning en de uitvoering van de controles. Het tweede advies wijst ook op om de eigenaren te begeleiden, onder meer door hen via een communicatiecampagne over het conversieproject te sensibiliseren.

Wat de uitoefening van de tariefbevoegdheid betreft, onthouden we de volgende punten:

- Tijdens het jaar 2017 controleerde BRUGEL voor de tweede keer in de regulatoire periode 2015-2019 de rekeningen van de distributienetbeheerder SIBELGA voor het jaar 2016. In het boekjaar 2016 werden belangrijke regulatoire saldi opgebouwd (voornamelijk als gevolg van een OLO-rente die veel lager was dan de geraamde rente).

Voor het jaar 2016 (elektriciteit en gas samen) heeft BRUGEL een regulatorisch saldo goedgekeurd van ongeveer 191 miljoen euro, over te dragen aan de Brusselse verbruikers. Ter herinnering, in 2016 heeft BRUGEL ervoor gekozen een gedeelte van dit bedrag vanaf 1 januari 2017 aan de Brusselse verbruikers terug te geven in de vorm van een verlaging van de factuurprijs met 6,5% voor elektriciteit en 4,3% voor gas. Tegelijkertijd werd een mate van stabiliteit verzekerd in de vorm van een reserve bij SIBELGA voor de volgende regulatoire periode.

- De in 2017 op het niveau van bepaalde IT-projecten vastgestelde meerkosten hebben BRUGEL aangezet tot maatregelen voor de beperking van de impact op de tarieven in het geval van een nieuwe overschrijding van het budget.
- In 2017 heeft BRUGEL in overleg met de netbeheerder de basis gelegd voor de volgende tariefmethodologie

2020-2024. In 2017 heeft BRUGEL een onderzoek gestart over de invoering van een capaciteitscomponent voor op laagspanning bevoorradde afnemers. Parallel hiermee werd een analyse begonnen van de invoering van een incentive-regulationsysteem op basis van relevante prestatie-indicatoren.

- Met betrekking tot de nieuwe opdracht van de controle van de waterprijs heeft BRUGEL in 2017 een eerste analyse van de sector gemaakt, voornamelijk uit financieel oogpunt, maar ook door de verschillende prestatie-indicatoren die in de sector bestaan te onderzoeken. Deze eerste analyse zal als basis dienen voor de eerste besprekingen met de verschillende actoren, zodat BRUGEL haar opdracht naar behoren zal kunnen uitvoeren.

Verantwoordelijke uitgevers

M. Deprez - J. De Keye - BRUGEL, Kunstlaan 46 - 1000 Brussel.

Design en vormgeving

www.inextremis.be

Foto's

fotolia.com

Ce cahier thématique est aussi disponible en français.

brugel ● ●

DE BRUSSELSE REGULATOR VOOR ENERGIE

Kunstlaan 46/14
1000 Brussel
info@brugel.brussels

www.brugel.brussels